

079

IV
Bun Philosophie.

N° 8279 *

IN
P E T R I R A M I
D I A L E C T I C A M Q V Æ -
S T I O N E S E T R E S P O N -
S I O N E S ;

Auctore

D. NATHANAELE BAXTERO
COLCESTRENSI.

His accesserunt omnium Categoriarum
& Topicorum Tabulae P. RAMI.

FRANCOFVRDI
Apud Ioannem Wechelum,
MDLXXXVIII.

P E T R I R A M I

D I R E C T O R I A M

S T U D I I

A L M A

AUGUSTANA

U N I V E R S I T A T I S

C O N S T A N T I N E

I N A C C E L E R A T I S S I M A

P R O C E D E N T I A

F R A N C O R U M

A P U D J O H A N N E M W E S T H A M

M D C C X L I I I

ORNATISSIMIS VIRIS ET
DOMINIS, D. CAROLO MORISINO, D. FVL-
CONI GRVVEL, & EDOVARDO MONTAGVE ARMIGERIS,
Dominis suis plurimum obseruandis, Nathanael Baxterus
Colcestrensis. gratiam & pacem in
Christo precatur.

MULTOS, & Christi et Christianorum
hostes, multa in me conuitia conijciētes,
clausis oculis, per multum tempus, prudens præ-
teritui, & aequo animo (generosissimi Domini)
quemadmodū par est, pertuli: semper illud Chri-
sti seruatoris dictum, conscientia mea (tantis ho-
minum calumniis tunc temporis depressa) ac-
commodans. Beati enim inquit eritis, quum vos
oderint homines, & separauerint vos, & conui-
tiati fuerint vobis, & nomen vestrum ut ma-
lum eijcerint propter filium hominis. Hoc ego
(hoc inquam) fretus solamine, linguam meam,
(alioquin fortassis sua natura futile, nimis gar-
rulam, & acerbam) ad tam atrocissima hycophā-
tarum maledicta, ut nihil, imo ne xps̄ quidem,
responderet, compescere conabar. Et in eo ipso, si
quid peccauerim, faba (ut aiunt vulgo) in proto-
sophon illum Regium philosophum Solomonem
(cui in hac parte auscultauerim) non in me cu-

datur. At dum hæc omnia silentio sepelire contendo, ecce noui, & ex fidelium numero, aduersarij quam acerbissime mihi aduersantur, inter quos, multos non contemnendi nominis, recensere cogor. Deus bone! tantus ego homuncio angustiis & miseriis undiq; laceſſitus, quo me uertam plane sum inſcius. Si enim ad ſiniſtram digrediar, protinus inſenſiſſimorum hoſtium inſidiis, irretitus mordicus deprehendor, & in fruſta dilaceror: ſi uero ad dextram confugiam, à plurimis & ſynceriſſimis Chriſtianiſ, qui me nomine tenus tantum nôrunt, & cum quibus nihil unquam commercij iniui, ſaltem de quib. nihil unquam mali ſum meritus, ut improbus, laſciuus, proteruus, ac impius reiicior, ſpernor ac penitus repudior. Hinc eò eſt deuentum, ut non immerito conqueri poſſum: O me miſerum! quis me liberabit: hinc multi, mihi quidem ante hæc familiariffimi, qui noſtra modeſtia ac integritatis fiducia freti, & de noſtra, tum in docendo dexterritate, tum bene uiuendo puritate, non ſolum ipſi optime ſenſerunt, uerum etiam ceteris, exemplar & pietatis ſpecimen ſunt polliciti: nunc tantis aduerſariorum uociferationibus perterriti à me

ad tempus deficiunt. An quod me pessimi alicuius delicti insimulare queat? minime quidem: an q̄ haresin, siue in Theologia tractanda errorem nobis inurere possint? minime gentium. Sed

Discite vosq; viri, rerumq; cernite causas. Hinc lacrymæ, hinc tempestatis origo. Quidam me nouitatis de rebus in ecclesia constitutis insimulant, quib. quid respondeam, in promptu habeo, ne sine ratione, insanire videar. Alij dum quorundam imperitorum loquacitate oblectati, optimorum prædicatorum artificiosam & perspicuam methodum succinctamq; breuitatem, aut spernunt aut sane fastidiunt, me (absit dictis ostentatio) cum ceteris valere iubent. alij vero, qui nihil præter aurum aut spirant aut respiciunt, quum me alieno ære, ob graues & adhuc indecisas lites laborare cernunt, repente profiliunt, & me iniquum, simulatorem, hypocritam, ganeonem, & perfidum, sceleratumq; apostatam esse clamitant. Hi tamen (quum sint αἰσχροποῖ, temporanei, & eatenus Christiani, quatenus ex Christi professione, opes sibi & suis coaceruare possint) inter Christianissimos & pietatis ardore theologos præstantes haberi volunt. Quibus ca-

lumniis, si iustam hanc, æquissimamq; defensionē non opponerem, perinde esset ac si quibuscunq; conuitijs me prostituerē, ac proinde quasi omnium scelerum reum, me omnium exponerem ludibrio. Si quid igitur, aut asperius sit dictum quā æquum esset, aut acerbius quam ipsi velint: id anima nostra anxietati, minime autem temeritati, tributum referant. Mens enim tantis fracta probris, ut intra integritatis limites ipsam se cōseruet, non facile fit. Ne tamē in immensum volumen crescant hæ nostra litera; nostrum qualecunque responsum, primo, priores illi impostores (qui religionem ipsam, ac omnis religionis cultores sine causa, ut inquit Prophetapsal. 25. odio habent) capiant; non conuitiis refertum, quod sane quidem, & eorum pseudonatura & linguarum futilitati optime quadraret, sed vere & ingenue (ita me Deus bene amet) sine fuce & hypocrisis, eorum proteruita & mentium peruicacia oppositum. Sciant igitur hi sycophanta, tam nihili eorum maledicta me pendere, ut tanta facilitate antehac à me deiecerim, quanta acerbitate in me coniecerint: & tam forti animo, diuina prouidentia, in presenti me esse præditum,

ut eorum calumnias, veluti crucem à Deo mihi
 iniectam salua conscientia, sufferre decreuerim.
 Pergant iccirco maledicere, ut qui nunquam be
 nedicere didicerunt. Hoc tamē eorum conscien
 tiis denuncio, semel fore, ut huius facti, trium
 phanti iudici Christo, rationem sint reddituri.
 Interim vero, hippomanes, virus, maledicta, pro
 bra denique vniuersa veluti Cerberus, conspu
 ant, conijciant, euomant, ac contra nos blaterare
 ne desistant. Quod autem ad vos attinet orna
 tissimi viri, ceterosq; fideles quibus nostra pro
 bitas suspecta redditur, in Christo Iesu posco, o
 ro, precor, ut meam vocationē, locū, vices quas
 suscepi, pericula ac labores quos pro tuenda ipsa
 veritate subiui, Euangelij doctrinam, quam pu
 blice proposui, quam fortiter denique ac strenue
 pro virili, ipsam aduersus publicos & priuatos
 atheos, Papistas, Iesuitas, hereticos, impostores,
 & falsos fratres illibatam conseruauī, sedulo et
 iam atq; etiam expendere ne dedignemini. E
 quibus diligenter perpensis, me longe alium esse,
 quam fama mendax, & omnium susurrorum
 mater perquam falsissime de me prædicat, plane
 perspicietis. Age vero: Quid si hac omnia vobis

non satisfaciant, quippe qui, maiore inculsatorib.
 (suas fabulas sub religionis prætenu effutiētib.)
 quam mihi uni, multa de me ipso, ac mei solius no-
 minis protegendi causa obiicienti, fidē habeatis?
 Respondeo: Si hæc vobis non sint plenē satisfa-
 ctura, saltem tamen, ad Dei tribunal corā Deo
 & Angelis, ut plane agatis, cur mihi per vos, nō
 supersedere licet, sunt vos citatura. Si etenim om-
 nib. indifferenter fidem habeatis; quid restat
 quin omnium hominū facibus & quisquiliis, pa-
 tulas illas aures vestras præbeatis? Probandi cer-
 ti essent prius illi calumniatores, cuiuscunq; fue-
 rint generis, quā aduersus Iesu Christi ministrū,
 inculsatorium locum susciperent. Videatur de il-
 lorum fama, religione, constantia, & morum in-
 tegritate, priusquā aduersus presbyterum quasi
 testes, admittantur. Et quamuis multi sint probi
 nominis, & externo more, probe inter homines
 se gerant, et inde non minimam gloriolam auide
 captent: hi tamen, nullam (saltem sincerā) inter
 se colunt religionē: plane sunt athei totius Chri-
 stianismi & diuini cultus expertes. Alij ad tē-
 pus religiosi sunt, sed Prothei, inconstantes, &
 vafritie pleni, qui semper talem Deum ample-
 ctuntur,

Etuntur,

Etuntur, qualem ex cerebro vacillanti, sibi pro tempore, cominiscuntur, & eandē semper religionem tenent, quā magistratus vel regni p̄ceres & optimates regio diplomate, sint proposituri. Horum fides nulla est, quia intra humanas mentas tantummodo continetur, & ultra homines conscēdere nequeat, ab illorū tantū nutu pēdet: Si aiunt, ait; si negent, negat. Temporibus Edo-uardi beatæ memoriæ, nuper regis Angliæ, Papæ repudiabant, & iuramento, se illis semper fore inuisum, manib. pedibusq; contendebant. Marianis lethalib. & tristissimis annis, isti boni viri, Papam, quia sic voluit Regina, summa cū reuerentia & humilitate excipiebant: prius iuramentum, quasi detestandū & execrabile quiddam abominabantur; & secundo iuramēto manusq; subscriptione, se semper Papæ esse in posterum addictissimos, illiq; dum vixerint esse obtēperaturos, confirmarunt. Nunc vero quū Papæ diuina providentia p̄fligatū, & Euangeliū stabilitum cernūt, quoniā sic vult Regina, longe aliud, contra secundū iuramentū, obnixè & bona fide (ut aiunt) nobis obtrudere conantur, nempe, nunc iā tandē, se stabiles in hac fide, quasi stellas

fixas & immobiles (si Deo placeat) esse perman-
 furos. Sed credat qui uolet. Nonne enim hic mō-
 stro similem bifrontem, imo trifrontem, Ianum
 Romanum illum cacodemonē se representare,
 uerissime ostendunt? Quae fides illorum aut uer-
 bis aut iuramentis est adhibenda? annon aliud in
 ore, aliud in pectore clausum gerunt? Quid de
 hypocritis queruntur, quum ipse sanè, omnium
 omnib. calculis, explodendi sunt simulatores pes-
 simi? Illine Dei nomen sacrosanctum inuocare &
 adhibere sunt ausi, quum nullam fidem (quando-
 quidem una est fides) uerā, solidā, aut Christia-
 nā amplectātur? Age dū, uela uentis relaxem?
 Quis furor? quē tanta hoīes dementia ludit?
 Ut presbyterum horum sycophantarum causa,
 aut suspectum habere, aut q̄ magis est, pessun-
 dare uelint? Summis igitur precib. à uobis (ge-
 nerosiss. Domini) peto, ut meo nomini pro uestra
 charitate, parcatis, dum me talē esse, qualem hi
 conuittantur, perspectum habeatis. Quam peti-
 tionem tanto facilius, me spero impetraturum,
 quanto propensius uos nomen religioni dare, pa-
 cem Christianam desidiis ac controuersus præ-
 ponere, Christum, ac Christianismum ex animis
 amplexi,

amplecti, lites deniq; ipsas, praesertim in Ecclesia
 ortas vel orbituras, componere & sedare nobis o-
 mnibus videamini. Satis sane superque, sumus
 nos inter nos digladiati. Heu! quid nobis est
 cordi fratrem conuittiis dilacerare? Annon pi-
 entissimorum hominum numerus nobis notus,
 est perquam exiguus? Quorsum alius in alium
 inuehitur? Cur non unanimes illud Poeta con-
 cinimus:

Nulla salus bello, pacē te poscimus omnes?
 Utinam, o! utinam nunc tandem saperent Phry-
 ges, & Epimenideum somnum discerent ho-
 mines. Nobis ipsis & fastui nostro, nimis puerili-
 ter indulgemus: fratres nostros odio prosequi-
 mur, prosternimus, ac à nobis ad Garamantas
 vsq; ablegamus, profligam⁹, repellim⁹: Nos vero
 interim, quasi in Capitolina arce quadam exul-
 tantes, caelum & terram secure conspicientes,
 suauiter in utramq; aurem obdormiscimus. O
 stratagema Christianis dignissimum! O sapien-
 tia gloriosa, sed re vera non magno aestimanda!
 commiseratione dignior quā insectatione. Aliā,
 aliam igitur dum dies est, uitam agamus: nox
 enim appropinquat, quum nemo operari potest.

Ne criminationes, vel ex rumoribus tantū conceptas, vel ex atra bile & cholera conflatas, fratribus (quo magis omnibus, illos inuisos reddamus) impingamus. Est etenim Deus, qui & videt, & in tempore vindicabit. Recordamini (præstantiss. domini fratresq; in Christo colendiss.) ne unius quidem nostrū, ante actā vitā, tam esse inculpatā, in qua nihil iuste reprehendi potest. Fateor ingenue, me plurimum peccasse, et in Deum & in homines. Gemitibus tamen & suspiriis peccata corā Deo agnoui, & in Christo sum misericordiā consequutus. Quid mihi pueritiā exprobrent homines? me puerum, puerilia multa cōmississe non inficior, quū id ipsum Apostolus se fecisse testatur. At charitatis esset multitudinem peccatorū operire. Operæ precii esset, mutuā inter nos charitatem, quæ non est suspiciosa, fouere, quā odij ac inimicitiarū faces accendere, & sycophantis, quiduis mali de fratribus nostris effluentibus, bibulas nostras aures præbere. Vos igitur (ornatiss. domini) per Deum obtestor, ut impostores omnes, ac detestandā illorū intemperiam rabiemq; summa opera cohibere & frenare sitis parati, qui clanculum, sua fictitia, falsissimamque

maq; cōmēta de me, aliisq; fratrib. aut spargunt,
 aut etiam spargere adnitentur: qui Diabolum
 (suum nisi resipiscant patrē) mendacē ab initio,
 ex pede in pedem, summo studio insectantur imi-
 tanturq;: quibus nihil magis est gratum, quam
 ministros verbi Dei inter se dissidere, ac tandem
 in nihilum redigi. Et ego vicissim vobis in Do-
 mino sancte polliceor, ornatiss. viri, me omnes
 nervos fore tensurum, nec vlllo modo commissu-
 rum, quin vitam illā agam, Evangelicā profes-
 sioni consonam, vestris expectacionibus respon-
 soriā, & nostrae vocationi consentaneā. Quod
 vt semel contingat, quoniam ad tantum prae-
 standum opus, longe sumus impares, rogo vt me pre-
 cibus vestris assiduis apud Deum iuuare perga-
 tis, sicut ego etiam pro vestra in Christo pace, ac
 Religionis incremento humilime precor. Et haec
 haectenus. Nunc quasdam rationes, vestri a pace
 (eruditi domini) breuiter attingam, tum de his
 Quaestionibus Dialecticis, in lucem editis, tum
 etiam de iisdem sub vestris nominibus, cōtra pu-
 tidos sophistas dimicantibus. Rationem mirum
 in modum esse corruptam, quis lippus non agno-
 scit, agnoscendo obscuritatem non deflet, & de-

flendo de remedio non cogitat? Nemo sapiens,
ingeniosus, doctus. Illud ipsum fatebantur Phi-
losophi, Socrates, Plato, Aristoteles: testantur
Rhetores, Demosthenes, Isocrates, Cicero; di-
cunt Poetae, Euripides, Menäder, Plautus: scri-
bunt, clamant, concludunt Theologi, Prophetæ,
Euangelistæ, Apostoli, Doctores antiqui, neote-
rici. Protoplastus enim ille præuaricando, sei-
psum & suam rationem liberam, ingenuam &
perspicacem amisit. Hanc Διάλογον tantis ἀγνοίας
miseriis immersam, videbimus & tacebimus?
absit. Restat ergo, ut remedium inuestigando
acquiramus: & ne forte frustra laborare vide-
amur, misertus est nostri pater Deus misericors,
& Dialecticam sauciatis mentibus nostris vel-
uti remedium, quo ratio, si non in integrum re-
stituatur, valde tamē acuat, reficiatur & ad-
iuuetur, constituit. Quod ut præstaret, Platone
& Aristotele summos & præstantissimos tunc
temporis philosophos, excitauit, qui Dialecticā
& differendi rationem (quantū per tempus li-
cuit) docuerunt, obscure fateor plurima, sed mul-
ta vere. Aliis etiam illustrissimis vsus est Deus
organis ad hoc opus persiciendum, quorum vel

nomina

nomina, vel opera recensere, nec fert occasio, nec multum ad propositum facit. Nunc tandē, quō Porphyrij, Scoti, lauelli, Dunsi, &c. predicabilib. distinctionib. verbis nihil significantib. predicamentis, postpredicamentis, tautologiis & falsis positionibus Dialectica ita cœpit obscurari, ut penitus vel nulla, vel semimortua videretur: idē celestis pater, veluti Mercuriū quēdā in hoc seculū misit P. Ramum Veromaduum, Regium mathematicum, philosophū insignē, & martyre celeberrimum. Hic nullis laborib. vigiliis, studiis vellectionib. pepercit, ut hanc sanctissimā omniū artiū matrē, tātis tricis inuolutā & cæno inquinatā, extricaret, purgaret, & in pristinum gradum restitueret. Hui⁹ inchyti philosophi Dialecticā (quā multi nunc dierum fastidiunt, quia non intelligunt) ad maiore eiusdē perspicuitatem, in Quæstiones & Responſa, mentem auctoris & optimorum interpretum sententiā semper sequutus, disposui, ipsamq; in mediis miseriarum flāmis & turbarum incēdio cōscriptā, vestris nominibus (ornatiss. viri) inscripsi: rogans, ut si forte verbosus og ganniat Moros, vel calcitret Zoilus, vel fremat, succenseat

EPISTOLA DEDICATORIA.

*& inuideat Homeromastix (cui facilius est
 aliena opera reprehendere, quam vel emenda-
 re vel præstantiora efficere) vos clypeos &
 scuta vëstra obtendentes, ipsam ad vestrum
 presidium & patrocinium confugientem, de-
 fendere, tueri & conseruare velitis. Bene va-
 lete splendidissimi Domini: Dominus Iesus po-
 tenti suo Spiritu nobis omnibus adsit, suam pa-
 cem stabiliat, controuersias abigat, & bona-
 rum literarum studiosis omnibus, magis ac ma-
 gis benedicat. Londini Aprilis vicesimo primo,
 anno à virgineo partu, 1585.*

A. V. addictissimus
 NATH. BAXTERVS.

D. NA-

1
IS
EN-

nume-

is.

s æter-
finem

quem-
od artis

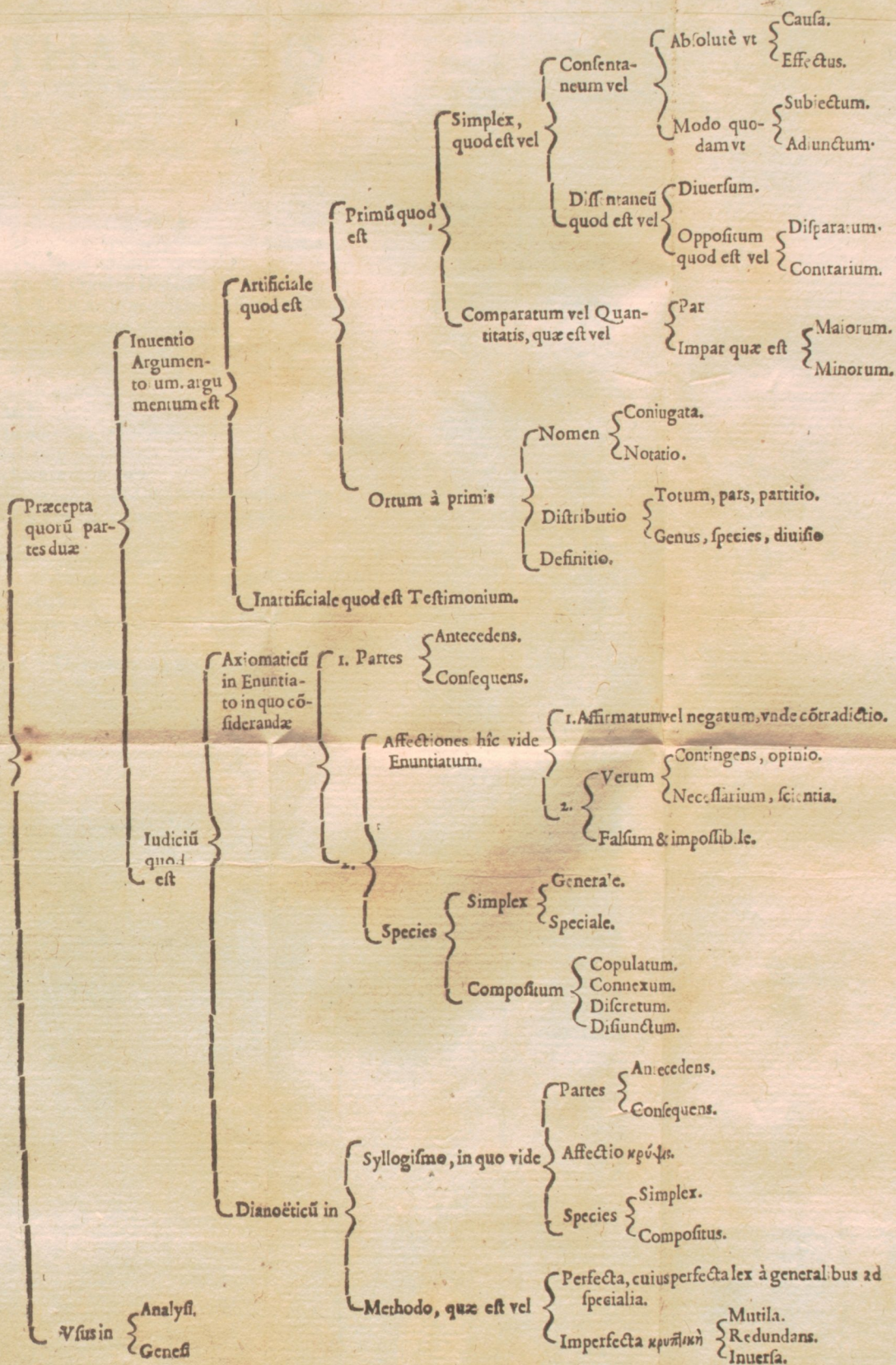
itatio-
an ser-
ari vel

TABVLA ANALYTICA TOTIVS DIALECTICES.

Litera A.
Pag. 1.

In Dialectica consideranda sunt duo

EPISTOLA DEDICATORIA.

Et inuideat Homeromastix (cui facilius est
aliena op
re vel p
scuta ve
praesidium
fendere,
lete splen
tenti suo
cem stabi
rum liter
gis benedi
anno à vi

D. NATHANAELIS
 BAXTERI COLCESTREN-
 SIS QVÆSTIONES ET RE-
 SPONSA IN PETRI RAMI DIA-
 LECTICAM.

Quæstio.

Vis est author Dialectices?

Resp. Deus, qui rationem omnibus nume-
 ris absolutam effecit.

Quæst. Quid est Dialectica?

Resp. Est Ars bene disserendi. Ramus.

Quæst. Quare dicis esse Artem?

Resp. Quia est comprehensio præceptorum in rebus æter-
 nis, propriorum & ordine dispositorum ad valem vitæ finem
 spectantium. Talæus in Ramum.

Quæst. Quid est Ars?

Resp. Τέχνη ὅτιν ἔχεις ποιητικὴν μετὰ λόγου ἀληθοῦς.

Ars est habitus sciendi cum ratione vera. Arist.

Quæst. Cur addis Bene in definitione?

Resp. Quia in omni arte est aliquod summum bonum, quem-
 admodum tradit Arist. 1. Top. cap. 2. quando præstatur quod artis
 viribus continetur.

Quæst. Quotuplex est vsus Dialectices?

Resp. Triplex ex Arist. 1. Top. 2. Valer enim ad exercitatio-
 nes, Colloquia, Philosophiam. Ego verò Dichotomian ser-
 uans duplicem esse logices vsum dico, videlicet famulari vel

ad { Entia
 { Non entia, & ad { Theorian } omnium Artium.
 { Praxin }

Quæst. Quor considerantur in Logica?

A

Resp. Duo. { Præcepta.
 { Vfus.

Quæst. Quid necessariò requiritur in præceptis?

Resp. Tria necessariò requiruntur, vt

præcepta sint { omnino vera.
 { Homogenea & non aliena.
 { vniuersaliter prima.

Vel sec. Arist. { κατὰ παντός } de omni
 { καθ' αὐτό, } per se.

lib. i. post. cap. 4. καθέλεν πρώτα. vniuersaliter prima, sed de his
 plura in Dialecticæ secunda parte.

Quæst. De vsu verò Logicæ hoc vnum exponas precor, Quid
 in eo sit considerandum?

Resp. Et hoc breuiter faciam, quia in secunda Logicæ parte
 generali, maior & differendi & expendendi de his rebus occur-
 ret materia. Vfus ergo (verbo est) in { Analyfi.
 { Genesi.

Quæst. Quænam est propria Dialecticæ materia?

Resp. Argumentum.

Quæst. Quæ forma?

Resp. Argumenta disponere.

Quæst. At Dialectica non habet certam materiam? Sueton.

Resp. Verum est, Dialecticam non habere certam materiam,
 circa quam versatur: sed falsum est, Dialecticam non habere
 certam vel propriam materiam ex qua conficitur.

Quæst. Quomodo Artes (vt nunc sunt) ita perfectè definiti,
 & in suas partes diuidi cœperunt?

Resp. ἐμπειρία, ἰσωρία, αἰσθησις καὶ ἐπαγωγή. Experientia, obser-
 uatione, sensu & inductione. Aristoteles 1. post. 14. & Phil. lib.
 1. cap. 1.

Quæst. At tritum est in scholis, veritatem in exemplis non re-
 quiri, quorsum tu Ramista, & tuæ factionis cæteri, totum Lo-
 gicæ instrumentum, vel omnes rationes ex emplis (quasi in illis
 esset perquirenda veritas) confirmas?

Resp. Ridiculum est illud absurdissimorum hominū com-
 mentum. Quomodo enim ficta & falsa exempla quadrare &
 conue-

Ficta exempla
 Cornificij rudi-
 cula.

Exempla ab O-
 ratoribus vel
 poetis petita
 summopere
 conducunt ad
 Logicam edi-
 scendam.

conuenire possint Aristotelis legibus experientiae & obseruantiae, &c.

Quaest. At Logicae scholae poëtica & rhetorica exempla adeo parui faciunt, ut prorsus suis disputationibus exterminant.

Resp. Perniciosam artificiosae exercitationi calamitatem & cladem attulerunt illi Sophistae. Socrates enim execrabatur illum qui uilitatem ab honestate separauit. Talæus.

Quaest. Quot sunt partes Dialecticæ?

Resp. Duæ.

Quaest. Quæ sunt?

Resp. Inuentio, Iudicium, Græcè $\left. \begin{array}{l} \epsilon\upsilon\phi\epsilon\tau\iota\kappa\acute{\eta}. \\ \kappa\rho\iota\tau\iota\kappa\acute{\eta}. \end{array} \right\}$

Quaest. Quoslibet hæc partitio Authores?

Resp. Stoicos, & Adrastum Arist. interpretem, imò Arist. ipse in toto organon hanc probat, quamuis distinctè non prosequatur, item Cicero, Melanchthon.

Quaest. At Iudicium non est Dialecticæ pars peculiaris, ergo uitiōsa est partitio. Iudicium enim est commune totius artis adiunctum vel accidens.

Resp. Stoici per Iudicium (per Metonymian effecti) intellexerunt dispositionem. Iudicium enim, i. intelligentia explanationis, ex Argumentorum dispositione nascitur, quo dispositionis uerbo, loco Iudicij, utantur illi quibus uerbum Iudicij displicet.

Quaest. Arist. diuidit propositionem in Dialecticam, id est, Rationem argumentandi ex contingentibus seu probabilibus, & apodicticam, id est, Demonstratiuam ex necessarijs?

Resp. Arist. artem Dialecticæ non partitur in has particulas, sed propositionem diuidit in has species. Analyt. 1.

Quaest. Quid est Inuentio?

Resp. Est pars Dialecticæ de inueniendis argumentis.

Quaest. Argumentum quid?

Resp. Quod ad aliquid arguendum effectum est.

Quaest. Circa quam materiam versatur argumentum?

Resp. Circa quæstionem.

Quaest. Unde oritur Quæstio?

Resp. Ex Axiomate dubio.

Quaest. Quotplex est Quæstio?

Resp. Duplex, aut simplex aut coniuncta.

*De quaestione
uide Rodol-
phum lib. 2. ca.
r. fol. 88.*

Simplex qua quæritur de re simplici seu vnica, & tunc Argumentū commodius potest dici declaratio. Coniuncta qua quæritur de rerum duarum inter se coniunctione. Et tunc Argumentum dicitur demonstratio.

Quest. Quid intelligis per coniunctionis vocabulum?

Resp. Affirmationem vel negationem.

Quest. Videris subobscure loqui, loquere planius.

Resp. In simplici quæstione ita quæritur de rei natura, vt ad hanc non potest responderi ita vel non. Vt si quæretur quid sit virtus, quid philosophia, non potest responderi ita vel non, sed declaratione opus est.

In coniuncta quæstione, potest responderi ita vel non, vt si quæretur: Num iustitia sit virtus, responderi potest ita. Si vero, num fortitudo sit vitium: respondetur Non.

Quest. Quoruplex est Argumentum?

Resp. Duplex, insitum, assumptum, Cicero in Partitionibus oratorijs.

Quest. Quare non diuidis Argumentum in Argumentum

Artificiale.

Inartificiale.

Rhet. Arist. Quemadmodum sic diuidit Arist. necnon Ramus.

Resp. Propter posterioris membri falsitatem. Testimonium enim quod subinartificialis nomine continetur, non minus artificiale est quam cætera argumenta quæ Ramus appellat artificialia. Non enim maioris est Artis cogitare quam sit causa quod subiectum &c. quam excogitare quoniam testimonio inuentum confirmaretur. Commodioribus ergo verbis (meo iudicio) sum vsus tum ad quæstionis naturam discutiendam, tum assumptis testimonijs veritatem confirmandam.

Quest. Audiamus ergo argumentum quomodo abs te diuidatur?

<i>Ref. Arg.</i> est vel	} Insitū vel	} Primū vel	} Sim- plex	} Cōsen- taneum Dissentaneum.	} Absolu- te vt	} Causa. Effectū.		
							} Comparatum.	} Modo quodam.

Quest.

Quest. Quid est Argumentum inſitum?

Reſp. Eſt quod in ipſa quaſtione quaſi inſitum eſt ac inhaeret.

Quest. Quid eſt Argumentum Artiſiciale ſecundum Ramum?

Reſp. Quod ex ſeſe arguit.

Quest. Quid eſt Argumentum primum?

Reſp. Quod eſt ſuae originis.

Quest. Quare diuidis Argumentum in primum & à primo ortum?

Reſp. Cauſa, Effectus, Subiectum, Adiunctum, Diſſentaneum, Comparatum, ſunt veluti primi fontes à quibus cætera Argumenta originem traxerunt. Et quæ madmodum Grammatici diuidunt ſua nomina in primitiua & deriuatiua, ſic Dialectici ſua Argumenta inſita in prima, & à primis orta partiuntur.

Quest. Quænam illa ſunt Argumenta quæ à primis oriuntur?

Reſp. Nomen, Diſtributio, Definitio.

Quest. Quid eſt Argumentum ſimplex?

Reſp. Quod eſt ſimplicis & abſolutæ conſiderationis; quod neque par, neque impar, neque ſimile, neque diſſimile conſideretur. Et vt planius loquar: Simplex Argumentum abſolutè conſideratur hic reſpectu comparati, alioquin nullum argumentum abſolutè conſideratur, quia non poteſt conſiderari ſine eo quod arguitur. Vt cauſa non poteſt intelligi ſine Effectis: & hic dicitur reſpectu comparati: quia ſimplex Argumentum comparatur tantum cum eo de quo eſt quaſtio: Comparatum autem etiam cum re alia extra quaſtionem poſita.

Quest. Quare aliud conſentaneum abſolutè, aliud modo quodam dicitur?

Reſp. Quia ſic Ariſt. diſtinguit lib. 1. cap. 7. poſteriorum Analyticorum.

Quest. Quid eſt Argumentum conſentaneum?

Reſp. Quod conſentit cum re quam arguit, ita vt altero affirmato etiam alterum ſit affirmandum, etiamque altero negato, alterum quoque negandum

Neceſſariò.
vel } Probabiliter.

Quest. Quot sunt in Logica Categoriæ vel loca Logicæ Inventionis?

Resp. Decem. Causa, Effectus, Subiectum, Adiunctum, Differentaneum, Comparatum, Nomen, Distributio, Definitio, Testimonium.

Quest. Cur tu nihil agis de quinque prædicabilibus, de quibus tam fusè Porphyrius, nempe de Genere, Specie, Proprio, Differentia & Accidente?

Resp. Quia partim sub Adiunctis & Subiecto continentur, sicut multæ Aristotelis Categoriæ, partim quia nunc de Categorijs generalissimis mihi dicendum proposui.

Quest. Quid est causa?

Resp. Causa, est cuius vi res fit vel est.

Quest. Cur dicis, fit vel est, & non simpliciter, est?

Resp. Quia causæ aliæ sunt *τῆς οὐσίας* essentiæ, vt materia & forma: aliæ *τῆς γένεως* Generationis, vt Efficiens & finis.

Quest. Cur causas primo loco ponis?

Resp. Quia causa fons est omnis scientiæ. Arist. 1. Post. cap. 2. meritò ergò à poetis canitur:

Felix qui potuit rerum cognoscere causas.

Et necesse est vt hæ causæ semper sint re priores. Arist. ibidem.

Quest. Quot modis dicitur aliquid esse prius?

Resp. Quinque, Arist.

}	Tempore	}	Et hæ notæ conueniunt causæ.
	Natura		
	Ordine		
	Dignitate		
	Causa		

 in Categorijs

Quest. Vbi tractantur causæ ab Arist?

Resp. Præcipue 2. Post. cap. 11. 12. 13. 17. & in Physicorum duobus lib. primis.

Quest. Quot sunt genera causarum?

Resp. Duo. Causa enim est vel

}	Externa.
	Interna.

Quest. Quid est externa causa?

Resp. Quæ extra effectum manet vt

}	Efficiens.
	Finis.

Quest.

Quæst. Quid est interna causa?

Resp. Quæ effectum ingreditur ut } Materia.
 } Forma.

Quæst. Sunt igitur tantum hæc 4. causæ, efficiens, Materia, forma, finis?

Resp. Sanè quidem, sunt quatuor secundum Arist. Egoverò Dichotomian sequutus in hæc duo genera causarum contraxi.

Quæst. Quid est efficiens causa?

Resp. Causa à qua res fit.

Quæst. Quotuplex est efficiens causa?

Resp. Triplex, est enim primò vel } Generans.
 } Corrupens.

Quæst. Quid est causa efficiens generans?

Resp. Quæ facit ut res fit.

Quæst. Quotuplex est generans causa?

Resp. Duplex, vel } Procreans,
 } Conseruans.

Quæst. Quid est procreans causa?

Resp. Quæ facit ut res, quæ ante non fuit, postea sit, ut Deus creavit mundum. Noë extruxit arcam. sic orium est causa procreans multorum malorum iuxta illud poëtae,

*Otia si tollas perière cupidinis arcus,
 Contempt. eq. iacent & sine luce faces.*

Quæst. Quid est conseruans causa?

Resp. Est causa quæ facit ut res quæ iam sit, porrò sit: ut Deus conseruat Noachum in diluuiò. Sic Poëta 4. Æneidos.

— *Hyrca. eq. admorunt ubera Tygres.*
 ubi veluti causa conseruans, ponuntur Tygres quasi nutrices.

Quæst. Quid est causa corrupens?

Resp. Est quæ facit ut res quæ antea erat, postea non sit.

Quæst. Quotuplex est ista causa?

Resp. Duplex, est enim vel } Abolens,
 } Labefactans.

Quest. Quid est Abolens causa?

Resp. Est causa quæ facit vt res quæ iam est, postea omnino non sit: vt Moïsi animal interimens. Ignis domum concremns

Quest. Quid est causa Labefactionis?

Resp. Est causa quæ facit vt res quæ iam sit, postea modo quodam non sit, sed amittat aliquam suæ perfectionis partem. vt peccatum in homine imaginem Dei deleuit. Animam quoad suas qualitates corrupit, non tamen penitus extinxit.

Quest. Dixisti causam efficientem tripliciter diuidi. Diuisionem tuam prosequere. Quòd vt magis expeditum fiat, responde: Quænam est secunda causa efficiens?

Resp. Primam causæ efficientis differentiam methodicè conscriptam & exemplis confirmatam vidisti. Nunc secundam aggrediar, quam sic accipito.

Efficiens causa secunda est, vel } Solitaria.
Socia.

Quest. Quid est Solitaria causa?

Resp. Quæ sola rem efficit. Sic Deus solus mundum condidit. Sic Nisus in se transfert ab Euryalo culpam & pœnam. 9. *Æneid.*

Me me: Adsum qui feci: in me conuertite ferrum,

O Rutili: mea fraus omnis: nihil iste nec ausus,

Nec potuit. —

Sic Mundanæ felicitatis solam causam pecuniam facit Poëta Horat.

Scilicet uxorem cum dote fidemq; & amicos,

Et genus, & formam Regina pecunia donat.

Et bene nummatum decorat suadela Venus q;.

Quest. Quid est Socia causa?

Resp. Quæ non sola, sed vnà cum alijs rem efficit. Sic Martialis lib 10. multas efficientes causas beatæ vitæ non solitarias sed socias colligit.

Vitam quæ faciunt beatiorum,

Incundissime Martialis hæc sunt.

Res non parua labore sed relicta,

Non ingratus ager, focus perecunis,

*Lis nunquam; toga rara mens quieta,
 Vires ingenua, salubre corpus
 Prudens simplicitas, pares amici,
 Conuictus facilis, sine arte mensa.
 Nox non ebria: sed soluta curis:
 Non tristis thorus, attamen pudicus
 Somnus qui facit breues tenebras,
 Quod sisse velis, nihilq; malis,
 Summum nec metuas diem nec optes.*

Quaest. Quotuplex est socia causa?

Resp. Duplex, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Principalis.} \\ \text{Instrumentalis.} \end{array} \right.$

Quaest. Quid est principalis causa socia?

Resp. Est causa quae instrumentalem in efficiendo regit & gubernat, vt faber principalis causa quae enssem efficit, quamuis alijs vitur instrumentis.

Quaest. Quid est causa instrumentalis?

Resp. Est qua vitur principalis ad rem efficiendam.

Quaest. Quotuplex est haec causa?

Resp. Duplex, est enim $\left\{ \begin{array}{l} \text{Otiola seu} \\ \text{Quieta.} \\ \text{vel} \\ \text{Adiuuans seu} \\ \text{Ministra.} \end{array} \right.$

Quaest. Quanam est quieta causa?

Resp. Quae seipsam non mouet, sed tantum mouetur à principali, sic securis fecat trabem, scalpellum, calamum, Aratrum glebas vel terram.

Quaest. Quanam est Adiuuans vel causa ministra.

Resp. Quae ita à principali mouetur, vt interim ipsa seipsam moueat. Huiusmodi sunt Animantia instrumenta, vt Bos, equus &c. iumenta. Sic Bos arat, equus trahit vel vehit, sic Deus, verbi vitur ministris ad suam gloriam propagandam.

Quaest. Quanam est tertia efficientis causae distinctio?

Resp. Tertio, Efficiens causa est per se vel per Accidens.

Per se, est causa quae sua facultate efficit.

Per Accidens, quae aliena vel externa facultate efficit.

Quæst. Quot sunt species tertiæ causæ efficientis differentiæ?

Resp. Duæ } Internæ } Natura
                  }   } Mens.
                  } Externæ } Necessitas } Hanc Christiani
                      }   } Fortuna.   } prouidentiam
  } vocant.

Quæst. Vbi de his Aristoteles?

Resp. Libro tertio Ethicorum.

Quæst. Egisti de efficiente causa, jam de secunda externa causa, nempe de fine agendum restat. Dic ergo quid sit finis?

Resp. Finis est causa cuius gratia res est. Arist. 2. Post. cap. 11. & hinc nascitur illud Axioma 1 Post. cap. 2. Propter quod est vnumquodque tale, illud magis.

Quæst. Quis est finis Physicis rebus?

Resp. Homo. Arist. 2. Phys. cap. 2.

Quæst. Quis homini finis?

Resp. Deus. Plato lib. 7. de Republica.

Quæst. Quotuplex est finis

Resp. Duplex, vel } Summus.
                          } Subordinatus.

Quæst. Quid est summus finis?

Resp. Quem efficiens propter ipsum met desiderat: vt finis hominis pij est glorificare Deum.

Quæst. Quotuplex est summus finis?

Resp. Duplex: aut } Vniuersalis.
                          } Specialis.

Quæst. Quid est vniuersalis?

Resp. Ad quem omnes omnino totius vniuersi res tendunt: is est summum bonum. Arist. 1. Ethic. cap. 1.

Quæst. Quid est specialis finis summus?

Resp. Ad quem vnaquæque res in suo genere tendit: vt Edificantis finis est domus. Belli finis est victoria. Summum ignis bonum est, esse maxime calidum & siccum. Aquæ esse humidam & frigidam. Rodolphus lib. 1. cap. 15.

Quæst. Quid est subordinatus finis?

Resp.

Resp. Quem efficiens non propter ipsummet, sed propter summum finem expetit. Sic discimus literas ut consequamur doctrinam, sed doctrinam expetimus propter aliud: alij ut re: publice profint, alij ut ingenium vel elegantiam ostentent, & inde nominis sui gloriam adipiscantur.

Quest. Quodnam est de finibus Axioma?

Resp. Ut finis magis expetatur, quam ea quæ ad finem faciunt ac destinantur. Arist. 3. Top. cap. 1.

Quest. Possuntne in re eadem plures in se fines?

Resp. Possunt: Alius enim est finis operis: alius operantis: alius iubentis. Restat enim eadem. Sic ædificationis quidem, quod ad rem ipsam attinet finis est domus, ædificantis vero, supradictum: iubentis autem ut habitet, vel domet, vel vendat. Rodolphus lib. 1. cap. 15.

Quest. Pergamus jam ad internas causas, ubi in primis videatur de Materia, deinde de forma. Quid ergo est Materia?

Resp. Materia est causa ex qua res est. Arist. 2. Physic. cap. 3: Unde illud etiam Arist. Si res sit, materiam esse necesse est. 2. Post. 12.

Quest. Quodnam est discrimen inter Logicam materiam & Physicam?

Resp. Materia Physica est tantum entium, Materia Logica est Entium & non entium.

Quest. Da exemplum Entium.

Resp. Hoc non est opus, quia quicquid est in rerum natura vel extra naturam, aut cum natura habet suum esse, & differunt esse & essentia realiter tantum.

Quest. Da exemplum non entium.

Resp. Omnia exempla ficta in poetis quæ materiam tractare videntur, quum tamen reuera eiusmodi nulla sit materia, dicuntur non entia, & quæ Materiam Physicam non habent ea dicuntur non entia, qualia sunt Artium materiæ quæ animis nostris inhaerent, nempe præcepta quæ non possunt dici Materia vel Corporea vel Sensibilis. Arist. Philof. cap. 5. & 6. lib. 1. & in 6. octavi libri Materiam aliam esse *αιδουλω*, aliam *νοητην*, sensibilem, intelligibilem, ait Arist. & idem dici potest de omnibus Dialecticæ locis. Arist. lib. 1. Elenchorum cap. 8.

Quest. At Rodolphus, ex Arist. 1. Physicorum. Materiam

definit esse Subjectum ex quo aliquid generatur primum, & in quod corrumpitur vltimum. Si hæc definitio vera sit, necesse est vt materia sit substantia & proinde agere de entibus tantum.

Resp. Rodolphus falsam Dialecticæ ponit & definit Materiam: sed fortè in animo illi non erat Logicam sed Physicam materiam definire.

Quæst. Quotuplex est Materia?

Resp. Triplicem vulgò faciunt materiam, nempe

Materiam } Ex qua.
 } In qua.
 } Circa quam.

sed propriè loquendo harum specierum prima est materia, secunda subjectum, tertia objectum dicitur.

Quæst. Iam transcendamus ad formam, quæ internarum causarum posterior est, Dic ergo, Quid est forma?

Resp. Forma est causa per quam res est id quod est. Arist. 2. Post. cap. 11.

Quæst. Num insit cuique rei sua forma?

Resp. Propriè loquendo, forma est corporis, aliàs figura vel spiritus dicitur. Sed quia res omnes suis formis essentialiter differunt, idcirco communi vtimur formæ vocabulo.

Quæst. Quòdnam est formæ proprium officium?

Resp. Rem } Formate.
 } Distinguere à cæteris,

Quæst. Quænam ex his rebus vtilitas ad nos permanat?

Resp. Harum formarum cognitio valde conducit & ad cognoscendum quid sit vnumquodque: & ad rationem sui & diuersi. Hinc à Porphyrio vocatur specifica, completiua, constitutiua. Deinde Diuisiua: quia species generis alias ab alijs diuidit & distinguit.

Quæst. Quotuplex est forma?

Resp. Duplex } Substantialis.
 } Accidental.

Quæst. Quid est substantialis forma?

Resp. Est forma per quam vnaquæque Substantia naturalis est id

est id quod est, vt Anima rationalis est forma hominis, quia per
hanc homo

Lit

Fo

*

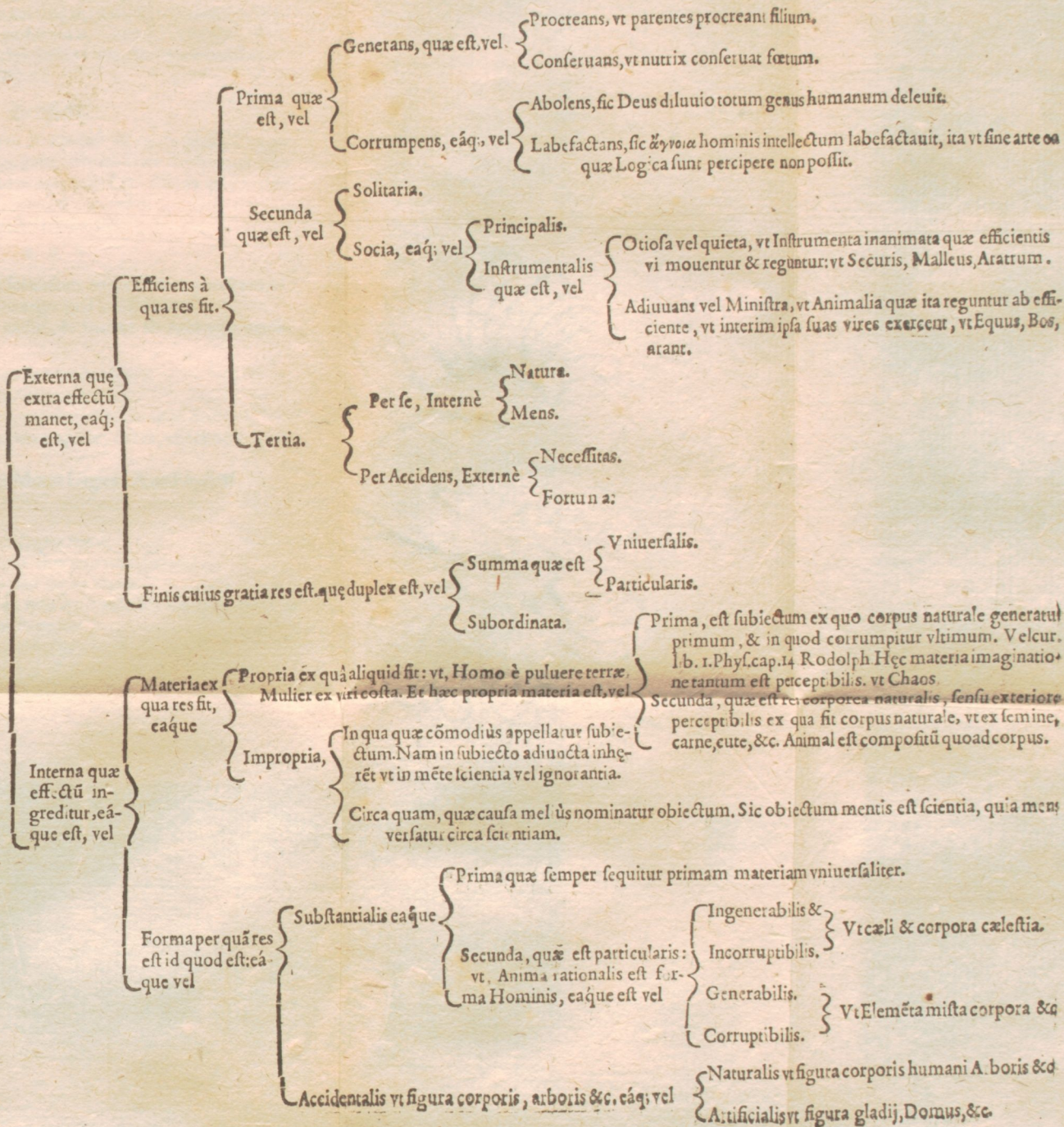

CAVSARVM TABVLA ANALYTICA.

Litera A.
Fol. 19.

***

Causa est
cuius via-
liquid fit
vel est, eaq;
est vel

definit esse Subjectum ex quo aliquid generatur primum, & in
ecessu est

aturalis
est id

est id quod est, vt Anima rationalis est forma hominis, quia per hanc homo est homo.

Quest. Quid est Accidentaliforma?

Resp. Ipsa figura corporis: siue à natura, vt figura corporis humani, Arboris, &c. siue ab Arte diducta, vt figura gladij, domus, nauis, &c.

Quest. Potèntne forma substantialis cognosci?

Resp. Minimè quidem aut sanè per difficile, nisi communi ratione & definitione, vel ex forma accidentali, sed potest quodammodo in animo concipi. Iulius Cæsar Scalig. ad Cardanum de Subtil. Exercit. 307. Sect. 21.

De Effectis.

Quest. Pulchrè quidem & eruditè de causa prima Logica Categoria differuisti, nunc causarum tabulam Analyticam subiungas precor, vt quàm concinnè inter se ea omnia quæ à te fusi sunt dicta cohaereant, rudioribus patefiant.

Resp. Et in his, tibi satisfaciam. En tibi.

* * *

Quest. Nunc restat vt secundum aggrediamur prædicamentum, nempe Effectum. Dic ergo quid sit Effectum?

Resp. Quod è causis existit, & vocatur ab Aristotele causatum.

Quest. Vbi de hoc loco agit Aristoteles?

Resp. In Categ. cap. de Actione & motu.

Quest. Quo nomine appellatur hic locus apud Arist?

Resp. Actonis nomine, item operis, Actus, effectiois, generationis, motus.

Quest. Num doctrina Motus Logica est, an Physica?

Resp. Logica.

Quest. Hoc proba.

Agere & pati sunt Logica topica,

At Mouere & moueri idem sunt atq; agere & pati.

Ergo *Mouere & moueri sunt Logica Topica.*

Assumptio probatur ex ipso Aristotele lib. Categoriarum in fine, vbi agit de motibus in genere.

Quest. Quotuplex est effectum?

Resp. Duplex sicut causæ } Internum.
Vel cur. l. b. i. cap. 20. } Externum.

Internum, materiatum, formatum. Externum, proprium, destinatum. Præcipuus tamen est vltus effecti proprii vel proprie dicti.

Quæst. Quenam sunt effectuum Regulæ?

Resp. Posita causa, necessariò ponuntur eius effecta

vel } Præsentia actu.
} Futura potentia.

Negata causa, necessariò negantur effecta potentia futura, & contra.

Posito effecto, ponitur causa vel quod sit, vel saltem fuerit.

Negato effecto, negatur etiam eius causa actu præsens.

Quæst. Sünne Effecta & Euentus de quibus Rodolphus idè?

Resp. Sunt.

Quæst. Potest idem effectum, effectum esse diuersarum causarum?

Resp. Potest, vt Domus est effectus materiæ suæ, & ædificatoris sui.

Quæst. Quodnam est effectum formæ?

Resp. Est opus vel actio, sequens formam cuiusque rei, adeoque essentiam rei: vt plurimum posse capere, est effectus formæ & figuræ circularis. Vt loqui, videre, ratiocinari, est effectus actioque hominis quatenus homo est. Vt cadere deorsum est effectus lapidis prout lapis. Album reddere vel dealbare est effectus formæ albedinis, & sic de cæteris formis, &c.

Quæst. Quodnam est effectum materiæ?

Resp. Opus quod ex materia existente consequi & fieri potest, vel iam adeò consequutum est: vt Gladius aut culter est effectus materiæ suæ scilicet ferri, foetus in utero est effectus materiæ suæ scilicet seminis.

Quæst. Quid est effectum proprium, vel proprie dictum?

Resp. Est effectum causæ efficientis, & est opus vel Actio consequens operationem efficientis actu & non cessantis neque otiosi, Sic foetus est effectum generantis, sic illustratio est effectum

effectum Solis. Et huiusmodi effecta sunt Actus externi potentiarum & proprietatum.

Quest. Quare hoc vocas proprium effectum?

Resp. Quia cum efficientis nomine, effecta iuncta sunt arctissimè, & in eodem genere; & alterum agentis, alterum patientis præ se fert faciem. Rodolphus lib. 1. cap. 16.

Quest. Quodnam est effectum destinatum?

Resp. Est effectum finalis causæ vel ipsius finis opus & actio effecta vel exhibita propter finem vltimum.

Quest. Huius categoriæ tabulam subiungas precor.

Resp. Hanc ita descriptam accipito.

Effectum est quod è cau- sis existit, est- que duplex: vel	Internum	Materiatum, est effectum materiæ, vt Gladius est effectum suæ ma- teriæ, nempe ferri.
		Formatum, effectum est formæ. Vt loqui, videre, effecta sunt homi- nis quatenus homo est. Cadere deorsum effectum lapidis prout lapis.
	Externum idq; vel	Proprium, quod est effectum effi- cientis causæ. Vt fœtus est effe- ctum generantis. Illustratio est effectum Solis.
		Destinatum, quod est effectum fi- nalis causæ. Vt studium est effe- ctum vel opus ad eruditionem comparandam tanquam finem vltimum.

De Subiecto.

Quest. Nunc ad cæteras Categorias progrediamur. Quid igitur est subiectum?

Resp. Cui aliquid adiungitur, & hûc pertinet Categoria Vbi seu Locus.

Sic anima est subiectum scientiæ,
Corpus est subiectum sanitatis, morbi &c.

Homo est subiectum Diuitiarum, paupertatis.

Locus est subiectum rei locatae.

Color est subiectum visus.

Res numerabilis subiicitur Arithmeticae, &c.

Quaest. Quotuplex est subiectum?

Resp. Duplex }
                  } Recipiens.
                  } Occupans.

Quaest. Quid est subiectum Recipiens?

Resp. Quod recipit rem Adiunctam, vt Genus subiectum est recipiens omnes species.

Quaest. Quotuplex est subiectum recipiens?

Resp. Duplex }
                  } Proprium
                  } Commune.

Sic scientiae & ignorantiae subiectum proprium est Mens: virtutis & vitij appetitus. Commune autem illorum omnium subiectum est Anima.

Quaest. Quotuplex est Recipiens proprium?

Resp. Duplex }
                  } In se.
                  } Ad se.

Quaest. Quotuplex est commune?

Resp. Duplex }
                  } In se.
                  } Ad se.

Quaest. Da exempla primi Generis nempe subiecti recipientis in se.

Resp. Anima est subiectum recipiens in se Scientiam. Sic corpus recipiens est subiectum in se sanitatis, morbi &c. Sic res Numerabilis subiicitur Arithmeticae quae eam capit in se. Sic locus est subiectum recipiens rem locatam in se vel intra se.

Quaest. Da exempla secundi generis nempe subiecti recipientis ad se.

Resp. Homo est subiectum recipiens ad se diuitiarum, paupertatis, &c.

Quaest. Quid est subiectum occupans?

Respon. Est in quo Res adiuncta vel Accidens occupatur, vel

vel exercetur, & hoc propriè in scholis vocatur obiectum, vt
arma virilia erant obiectum circa quod occupatur Achilles a-
pud Ouidium Met. 13.

*Praescia venturi genitrix Nereia lethi,
Disimulat cultu natum: & deperat omnes
(In quibus Aiacem) sumpta fallacia vestis,
Arma ego femineis animum motura virilem,
Mercibus inserui: neque adhuc proiecerat heros,
Virgineos habitus, cum parmam hastamque tenenti
Nate Dea, dixi, tibi se peritura referuant
Pergama, quid dubitas ingentem evertere Troiam?
Iniecique manum fortemq; ad fortia misi.*

Quest. Nunc subiecti Analyfim adjicias velim?

Resp. Subiecti Analyfis est huiusmodi.

Subie-
ctum est
cui ali-
quid ad-
jicitur:
idq; vel

Recipiens
quod re-
cipit rem
adiunctam,
estq; vel

Proprium
quod adiu-
ctorũ est pro-
priũ recepta-
culum, vel

Commune
quod pro-
pria adiuncta,
omnia con-
tinet, vel

In se, Sic Mens proprium est re-
ceptaculum eruditionis,
ignorantiæ. Sic Arithme-
tica capit in se numeran-
di rationem.

Ad se, Sic materia hominis re-
cipit ad se figuram cor-
poris.

In se, Sic Anima commune est
receptaculum Scientiæ, i-
gnorantiæ. Corpus natu-
rale corruptionis, sic Ge-
nus speciei.

Ad se, Sic corpus pallorem, ru-
bedinem, nigrorem & hu-
iusmodi adiuncta ad se re-
cipit.

Occupans in quo adiuncta occupantur, & vocatur obiectum.
Sic fidei obiectum Christus, Colores oculorum obiecta.
Scientia mentis obiectum.

B

De Adiunctis.

Quest. Nunc de adiunctis conueniamus. Quid est adiunctum?

Resp. Cui aliquid subicitur. Huc pertinent categoriæ Quando, Quantitas, Qualitas, Passio, Habitus. Item prognostica Physica de ventis, pluuijs &c. Et Medicorum iudicia de morbi signis & sanitatis, vocaturab Arist. Accidens, proprium, circumstantia, *περὶ τῶν*.

Quest. Quare tu Adiunctum non appellas Accidens, cum Aristotele?

Resp. Quia Accidens apud Arist. complectitur Effecta, Adiuncta comparata, sed quam falso omnes norunt, quum Accidens sit quædam particula Adiuncti.

Quest. Quotuplex est Adiunctum?

Resp. Duplex, vel $\left. \begin{array}{l} \text{Receptum.} \\ \text{Occupatum.} \end{array} \right\}$

Quest. Quid est Receptum?

Resp. Quod subiecto vel inhæret vel adhæret.

Quest. Quid est Occupatum?

Resp. Quod in subiecto vel obiecto occupatur.

Quest. Quotuplex est Receptum?

Resp. Duplex, vel $\left. \begin{array}{l} \text{Inhærens.} \\ \text{Adhærens.} \end{array} \right\}$

Quest. Quid est Inhærens?

Resp. Quod subiecto inhæret.

Quest. Quot sunt genera Inhærentium?

Resp. Duo. $\left. \begin{array}{l} \text{Primum,} \\ \text{Secundum,} \end{array} \right\}$ quæ à Philosophis Accidentia dicuntur.

Quest. Quodnam est primum?

Resp. Quod est Materiale, quod sensu aliquo percipitur

vel saltem coniectatur vel $\left. \begin{array}{l} \text{Extrâ,} \\ \text{Intrâ,} \end{array} \right\}$ Corpus.

Huiusmodi sunt Bona vel Mala Corporis vel Animi, & quantitates.

Quest.

Quæst. Quodnam est secundum genus?

Resp. Quod est immateriale vel imaginarium, quod sensu quidem externo non comprehenditur, sed Animi tantum imaginatione concipitur. Huiusmodi sunt qualitates.

Quæst. Quænam vocantur qualitates?

Resp. Quæ præter causas sunt subiectis Adiunctæ.

Quæst. Quotuplex est qualitas?

Resp. Qualitates sunt, vel } Propriæ.
Communes.

Quæst. Quæ sunt propriæ?

Resp. Quæ vulgò dicuntur propriæ quarto modo, id est, omni, soli & semper: vt Rîsus homini, Equo hinnitus, Cani latratus, &c.

Quæst. Quæ sunt communes qualitates?

Resp. Quæ non sunt eo modo propriæ, quales sunt Accidentia quæ possunt abesse sine interitu subiecti.

Quæst. Da exemplum?

Resp. *Crine ruber, niger ore, brevis pede, lumine luscus,*

Rem magnam præstas, Zoile, si bonus es.

Martialis.

Quæst. Quid est Adiunctum adhærens?

Resp. Est quod rem circumstat, & ideo à Philosophis dicitur circumstantia, vt tempus, vestitus, comitatus, &c.

Quæst. Da exemplum huius Adiuncti?

Resp. Dido venatum proficiscens apud *Vigilium*, à circumstantijs 4 *Aneid.* depingitur.

Oceanum interea surgens aurora reliquit.

It portis iubare exorto delecta inuentus:

Retia rara, plage, lato venabula ferro:

Massiliq, ruunt equites, & odora canum vis.

Reginam thalamo cunctantem, ad limina primæ

Panorum expectant: ostrog, insignis & auro

Stat sonipes, ac freno ferocis spumantia mandit.

Tandem progreditur magna stipante caterua,

Sidoniam picto chlamidem circumdata limbo,

Cui pharetra ex humero, crines nodantur in aurum:

Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Quæst. Quid est Adiunctum occupatum?

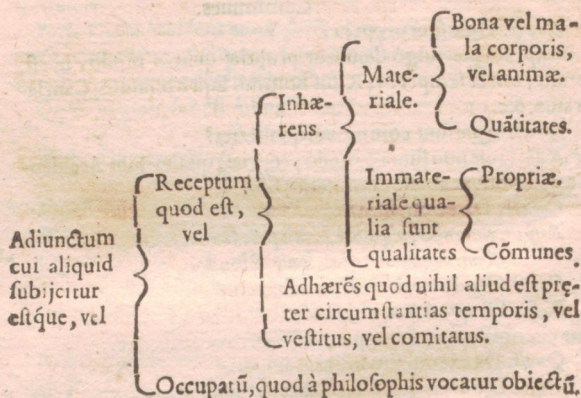
B ij

Resp. Quod in subiecto occupatur, & à philosophis dicitur obiectum: & huiusmodi adiuncta diligenter à medicatoribus in exteris regiones profecturis sunt considerata. Nempe prius studiosè videntur quæ fiat vel stud.a, vel exercitationes eiusdem regionis, ut subiectas eorum moribus merces apportent.

Quæst. Nunc Tabulam adiunctorum subiungas precor.

Resp. Hanc sic descriptam accipito.

Adiunctorum Tabula.

De Dissentaneis.

Quæst. Nunc quoniam satis de Argumentis consentaneis tum ab'olu.è, tum modo quodam disputatum est: Argumen-
tum dissentaneū aggrediamur. D. c ergo quid sit Dissentaneum?

Resp. Quod à re dissentit.

Quæst. Ostende dissentaneorum regulam.

Resp. Dissentaneæ inter se sunt æque manifesta, alterumque ab altero æqualiter aguntur.

Quæst. Quomodo clariùs perspiciuntur?

Resp. Sua dissensione.

Quæst. Hoc proba?

Resp. Arist. lib. 3. Rhetorico. cap. 2. & 17. sic habet.

παράλληλα τὰ ἐναντία μάλιστα φαίνονται

Adversa è regione posita maxime apparere.

Quest. Quod tu de dissentaneis prædicis, Arist. ad opposita tantum restringit, illa nimirum (& non diss. utanea) esse æque inter se manifesta, &c. Arist. Top. l. b. 6. cap 3.

Resp. Arist. fallitur cum ad vnam speciem restringit, quod ad ipsum genus pertinet.

Quest. Quantum est dissentaneorum usus?

Resp. Magnus, & præcipuè in errorum refutatione versatur, nonnunquam tamen in confirmatione locum habet, nec non demonstrationes per impossibile ex dissentaneorum topicis sunt deductæ.

Quest. Estne doctrina dissentaneorum, vilo modo primorum argumentorū, cum sit posterior quàm consentaneorū doctrina?

Resp. Est. Sed tamen est eorum primo: um argumentorum, quæ re ipsa separata esse possunt à consentaneis.

Quest. Quomodo distribuitur dissentaneorum categoria?

Resp. Duplici distribuitur partitione. primò secundum dissensionem rationis tantum. Deinde secundum dissensionem rationis præter & rei.

Quest. Tu eandem prosequere partitionem?

Resp. Sic ergo partior. Dissentanea sunt,

vel {
Diuersa.
Opposita.

Quest. Quid est diuersum?

Resp. Est Dissentaneum quod sola ratione dissentit.

Quest. Quibus notis discernitur diuersum ab opposito?

Resp. Non hoc, sed illud: Quanquam tamen. Hæ sunt diuersorum notæ.

Quest. Da exemplum?

Resp. Hic Priamus quanquam in media iam morte tenetur,

Non tamen abstinet. — Virgil.

Non enim furem, sed ereptorem:

Non adulerum, sed expugnatorem pudicitia:

Non sacrilegium, sed hostem sacrorum religionumque.

Cic. Verr. 3.

Non sicarium, sed crudelissimum carnificem ciuium sociorumq; , in vestrum iudicium adduximus.

Quæst. Quid sunt opposita?

Resp. Opposita sunt Dissentanea, quæ ratione & re dissentiunt. Itaque eidem attribui, secundum idem, & ad idem, & eodem tempore non possunt. Sic Socrates non potest esse albus & ater eadem parte: Pater & filius eiusdem hominis: Sanus & aeger eodem tempore.

Quæst. Sûnne opposita, Accidentia vel Adiuncta tantum?

Resp. Non. Sunt etiam substantiæ: sunt denique τὰ ὄντα καὶ μὴ ὄντα, Entia & non entia: quia oppositio, res est Logica, & ideo communis rerum omnium.

Quæst. Aiebas opposita non posse tribui eidem, secundum idem, ad idem & eodem tempore. Exemplo confirmabas, cui sic objicio. Socrates potest esse ater vna parte, & albus altera parte: ergo Socrates potest esse albus & ater.

Resp. Sophisticè argumentaris, & ex ignoratione Elenchi. Pars enim Socratis non est Socrates, ergo totus Socrates non est albus & ater, &c.

Quæst. Quodnam est oppositorum Axioma?

*P. Ram. lib. 1.
Scholarum
Physic.*

Resp. Ex altero affirmato, alterum negari, aut contrâ. & φθαρτικὰ τῶ ἀλλήλων ἐναντία, corruptiva sunt inter se opposita,

Quæst. Quotuplicia sunt opposita?

Resp. Duplicia, vel $\left. \begin{array}{l} \text{Disparata.} \\ \text{Contraria.} \end{array} \right\}$

Quæst. Quænam sunt Disparata?

Resp. Sunt opposita, quorum vnum multis pariter opponitur. Sic Homo, Arbor, Lapis inter se disparantur. Item Liberalitas, Effusio.

*Rodolph. lib.
1. cap. 7.*

Quæst. Cur tu illa Disparata, quæ Rodolphus Differentias appellat?

Resp. Quia Differentia totam Dissentaneorum categoriam completi videtur: Deinde quia Differentia ab Arist. opponeretur similitudini pro dissimilitudine. Denique quia verbum Disparari non minus est Latinum quàm rei accommodatum.

Quæst. Da exemplum?

Virg. 1. Æneid.

Resp. O quam te memorem virgo: namque haud tibi vultus Mortalis, nec vox hominem sonat: O Dea cererè.

Quæst. Quid sunt contraria?

Resp.

Resp. Sunt opposita, quorum vnum vni tantum opponitur. Arist. de Cœlo lib. I. cap. 2. & Meteororum cap. 6. lib. 4.

Quest. At in Ethicis virtus non opponitur vni vitio, sed duobus: vt Liberalitas, Auaritiæ & effusioni, Fortitudo, Ignauitiæ & Audaciæ, ergo mala est tua contrariorum definitio.

Resp. Non sequitur: Quia virtus isthuc non opponitur duobus vitijs, quali vtrique contraria: Verùm alteri vt disparatum. Præterea si quid vnum, duobus opponatur, tunc opponitur duplici genere oppositionis, vt Motus motui & quieti: vt est 8. Physic. cap. 7. Quare cum dixerim vnum vni opponi, intelligendum est me de omnium contrariorum communitate loquum fuisse generaliter: quia Generale est præponendum: Hæc enim differentia vera est contra disparatorum Genus, quod est vt vnum multis pariter opponatur.

Talem

Quest. Non possunt duo vni rei eponi?

Resp. Non. Plato in Alcibiade 2.

Quest. Vistu idem per contraria, quod intelligit Arist. per *ἀντιθέσεις καὶ ἐναντιότητες*, Opposita & oppositiones in Categ.

Resp. Sanè quidem.

Quest. Quotuplicia sunt contraria?

Resp. Duplicia, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Affirmantia.} \\ \text{Negantia.} \end{array} \right.$

Quest. Quænam sunt Affirmantia?

Resp. Quorum vtrumque affirmat.

Quest. Quid hoc sibi vult?

Resp. Vt planius loquar: Affirmantia sunt contraria quæ vocabulis affirmantibus, & negationem non continentibus exponuntur

Quest. Quotuplicia sunt Affirmantia?

Resp. Duplicia, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Relata.} \\ \text{Aduersa.} \end{array} \right.$

Quest. Quid sunt Relata?

Resp. Sunt contraria affirmantia, quorum vtrumque constat è mutua alterius affectione: vt pater dicitur pater respectu filij: & filius dicitur filius respectu patris, &c. Et hæc definitio est Arist. cap. de oppositis in Catego.

Quæst. Quæ relatorum est natura?

Resp. Esse simul natura, ἁμα τῷ φύσει. Categ. cap. de Simul.
Non tantùm valere ad argumentandi vim æqualem, sed ad
essentiæ reciprocationem & affectionem. Hinc dicuntur ab A-
rist. πρὸς ἀντιρροποντα ad conuertentia.

Quæst. Da exemplum?

Resp. ——— Non hospes abhospite tutus.

Non socer à genero: fratrum quoque gratia rara est.

Imminet exitio vir coniugis: illa, mariti:

Lurida terribiles miscent à comita nouerca:

Filius ante diem patrios inquirat in annos.

Quæst. Quis est relatorum vsus?

Resp. Certè mutæ relationis vel argumenti vel essentiæ
permagnus est vsus: quod etiam testari possunt in locis inuen-
tionis tam mutæ argumentorum definitiones, per ratio-
nem factæ: vt causæ & Effecti. Subiecti & Adiuncti, Dissenta-
nei per Dissentaneum, & sic deinceps Paria, Maiora, Mino-
ra, Similia, Dissimilia, Totum, Pars, Genus, species definien-
tur.

*Arist. Categ.
quantitatis.*

Quæst. Quid sunt Aduersa?

Resp. Aduersa sunt: contraria affimantia, quæ inter se velut
è regione, perpetuò aduersantur. Sic albor & nigror, calidum
& frigidum, virtus & vitium opponuntur.

Quæst. Sùntne Aduersa eadem quæ ab Aristotele vocantur
contraria?

Lib. 1. cap. 26.

Resp. Sunt. Et à Rodolpho peritro Dialectico sic definiun-
tur. Aduersa (vel contraria) sunt Repugnantia, quorum
vtrumque potest simul existere, & alterum sine altero esse: vt
calidum & frigidum contraria sunt, existuntque viraque si-
mul.

Quæst. Vnde sumitur definitio prior?

Resp. Ex Ramo qui eandem à Cicero est mutuatus.

Quæst. Quodnam est aduerso: um axioma?

Resp. Aduersorum non potest idem esse propriū adiunctum.

Quæst. Quotuplicia sunt aduersa?

Resp. Duplicia alia sunt }
Mediata.
Immediata.

Quæst.

Quæst. Quæ sunt Mediata?

Resp. Quæ aliquid in medio habent. Vt Album & Nigrum multos habent intermedios colores; Calidum & frigidum in medio habent tepidum.

Quæst. Quæ sunt immediata aduersa?

Resp. Quæ nihil in medio habent, vt virtus & vitium, Sanitas & ægrotudo, &c.

Quæst. Quis hanc posuit aduersorum distinctionem?

Resp. Arist. in Categ. cap. de Oppositis.

Quæst. Contraria partitus es in Affirmantia & Negantia: Affirmantia verò in Relata & Aduersa: de his iam dictum est, de cæteris dicendum restat. Dic ergo quid sunt contraria negantia?

Resp. Contraria negantia sunt, quorum alterum ait, alterum negat idem.

Quæst. Quotuplicia sunt contraria negantia?

Resp. Duplicia, vel $\begin{cases} \text{Contradicientia.} \\ \text{Priuantia.} \end{cases}$

Quæst. Quid sunt contradicientia?

Resp. Sunt contraria negantia, quorum alterum negat vbiq;

Quæst. Quid tibi vis per tuum: vbiq;

Resp. Intelligo per vb que, in subiecto quolibet.

Quæst. Vbi de his Arist?

Resp. 2. priorum cap. 10. dicit in his solis necessariò esse, vt alterum sit verum, alterum falsum. Huius Categoriarum axioma est huiusmodi: Quodlibet affirmare aut negare verum. Arist. 1. post. cap. 1.

Quæst. Da exemplum?

Resp. *Bella es nouimus, & puella, verum est:*

Et diues, qui enim potest negare?

Sed dum te nimium, Fabulla, laudas;

Nec diues, neque bella, nec puella es.

Sic Apostolus Paulus certitudinem suæ doctrinæ negatione contradicentium confirmat. 1. Cor. 1. 19. De filius Iesus Christus, qui inter vos, per nos predicatus est, non fuit Etiam & Non: sed fuit Etiam: Sic Iustus, & non Iustus, Animal, non Animal, Est, non est, sunt contradicientia. Sic Aliquem currere, Aliquem non currere &c.

Quest. At aliquem currere, & aliquem non currere non sunt contradicentia: quoniam potest vtrumque esse verum: Nam potest aliquis currere vt Cicero: & simul aliquis non currere vt Cato.

Resp. Potest. Sed verum hinc non negatur de vno quod erat affirmatum de altero. *Quare* vt contradicat, necesse est idipsum negas quod affirmasti: vt quoniam dixisti aliquem hominem currere, neges currere aliquem: hoc est: Nullum dicas currere: est que ea perpetua, & immota contradicentium lex, vt de omni re, necesse sit verè alterum contradicentium dici, vtraque de nulla, Rodolph. lib. 1. de Inuentione cap. 26.

Quest. Nunc de priuantibus agamus. Dic ergo quid sunt priuantia?

Resp. Sunt contraria negantia quorum alterum negat in eo tantum Subiecto, in quo Affirmatum suapte natura inest. Et hic Affirmatum dicitur *Habitus*, Negatum verò priuatio. *Ramus.* Vel priuatio, est defectus alicuius, in eo, quod id natum est habere. Rodolph. vt cæcitas est defectus visus, non in quouis (nec enim lapis cæcus dicitur, quoniam lapis non est subiectum naturale visus, sed animal oculatum) sed in eo quod natum est videre.

Quest. Da exemplum?

Martial.

Resp. Semper eris pauper, si pauper es. *A Emiliane,*
Dantur opes nullis, nunc nisi diuitibus.

Quidam.

In precio precium nunc est, dat census honores:
Census amicitias, pauper ubique iacet.

Quest. Vbi de his, Arist?

Resp. In Categorijs cap. de oppositis.

Quest. Si priuatio sit negatio contrarij habitus in Subiecto naturali, vt est in Philosoph. 4. cap. 10. quomodo ab Arist. ponitur quasi principium rerum physicarum omnium?

Resp. Illud commentum Aristoteles ipse postea in totis operibus physicis abundè refutauit: & cum Efficientem materiam, formam & finem consideret: commentitium illud priuationis infonnum in nullo prorsus naturæ opere adhibet.

Quest. Nunc Dissentaneorum tabulam subijcitur.

Resp. Faciam.

Dissentanea

6. De Comparatis.

Quæst. De Argumento simplici abundè mihi satisfactum est: Nunc comparata mihi exponere ne ægrè feras. Dic igitur quid sint comparata?

Resp. Comparata sunt quæ inter se comparantur.

Quæst. Quomodo magis dignoscuntur & illustrantur?

Resp. Breuius ex suis nois, & plenius ex partium distinctione. Et hoc est primum comparatorum priuilegium.

Quæst. Quænam sunt partes in quas distingui possunt?

Resp. Propositio & Redditio, quæ vulgò dicuntur Antecedens, Consequens, & earum vna tota, (non vnus terminus) Argumentum faciunt.

si priuilegium.

Quæst. Quis est fictorum Argumentorum comparatorum vsus?

Resp. Arguunt & fidem faciunt, & hoc est comparatorum tertium priuilegium.

Quæst. Quodnam est comparatorum axioma?

Resp. Comparata suapte natura æque sunt nota.

Quæst. Vbi de his agit Aristoteles?

Resp. In Categorijs Quantitatis & qualitatis, & Topie. lib. 3.

Quaest. Quotuplex est comparatio?

Resp. Duplex. } Quantitatis.
 } Qualitatis.

Quaest. Quid est Quantitas?

Resp. Est comparatio qua res comparatae dicuntur *Quantitae*.

Quaest. Suscipiunt Quantitas contrarium?

Resp. Ita quidem in Dialectica.

Quaest. Inficiatur Aristoteles in Categorijs cap. de Quantis, Nec non omnes qui unquam scripserunt Dialectici.

Resp. Aristotelem inficias ire fateor, sed omnes unquam cum Aristotele ita sentire plane desineo. Ramum enim omnium qui unquam vixerunt peritissimum Dialecticum, in hac, & vixisse & expirasse sententia, absolutae eius Dialect. testantur scholae. An Talæus fidelis, & doctissimus Rameæ Dialecticæ interpres aliter sensit? Minime gentium. Sed ut tu idem nobiscum fateare, unice agam argumento.

*Arist. Philo-
soph. lib. 4.
cap. 1.*

Doctrina Logica versatur circa *ὄντα καὶ μὴ ὄντα*, entia vel non entia. Arist. Doctrina contrariorum est doctrina Logica, ergo Doctrina contrariorum versatur circa entia & non entia.

Quaest. Concedo, sed quid hinc consequitur?

Resp. Quod inter nos controuertitur.

Quaest. Quomodo?

Resp. Omnia Entia aut non entia subjiciuntur contrariorum doctrinae.

Omnes Quantitates sunt entia aut non entia: ergo omnes quantitates subjiciuntur contrariorum doctrinae.

Quaest. Hic beo quod pro Arist. regerem, si tempus me pareret, omnia prosequi, nempe Aristotelem loqui de quantitate certa ac definita, id est, per se considerata. Sed in aliud tempus & locum peropportunum, disputationem differam. In eum progrediamur. Quotuplex est Quantitas?

Resp. Duplex, } Parium.
 } Imparium.

Quaest. Cur non cum Aristotele partiris Quantitatem

in discretam, vt Numerus & Oratio.

continuum, id est, magnitudinem, vt lineæ extremitas corpus, & prætereâ locus & tempus.

Resp. Quia vitiosa est ista partitio in Logica doctrina. Nam partes essent longè minores & inferiores toto diuiso. Accipitur enim Quantitas logicè generaliter pro quolibet argumento, quo res dicuntur æquales vel inæquales Arist. Phil. lib. 4. cap. 2. & lib. 11. cap. 2. & in Topicis. Sed hæc partitio specialiter de Numero & Magnitudine agit, quæ ad Mathematicos tantum restringuntur.

Quest. At tua partitione videtur Quantitas non minus mathematicè diuidi, quam ab Aristotele diuidebatur. Paria enim & imparia Mathematicis disciplinis accommodantur.

Resp. Mathematicos hæc verba vsurpassit, paritatemque & imparitatem numeris: æqualitatem & inæqualitatem magnitudinibus attribuisse fateor. At Logica vtrunque logicè & generaliter, & suo iure vindicabit. Et sic Arist. Phil. lib. 5. cap. 15 ait generaliter: Æqualia sunt quorum quantitas est vna. In Rhetoricis item lib. 2. cap. 23. generaliter. æquale est quod neque magis neque minus. Et ad parium locum possunt ea referri, quæ tam prolixè per Arist. Philos. sunt dispersa: videlicet:

Quot modis duo quælibet aut plura dici possunt idè & vnum, quæ fieri possunt absolute vel modo quodam.

Absolute è $\left. \begin{array}{l} \text{Causis} \\ \text{Effectis} \end{array} \right\}$ Modo quodam

è $\left. \begin{array}{l} \text{Subiectis} \\ \text{Adiunctis} \end{array} \right\}$

Et hæc omnia videtur Arist. innuere quum dicit vnum dici, *ἑσία, ποιήσθ, ὑπηρεμένω: παθήσθ*: Essentia, Effecto, Subiecto, Affectu.

Quest. Quid sunt paria?

Resp. Paria sunt quorum est vna quantitas.

Quest. Quodnam est argumentum parium?

Resp. Est. cum par explicatur à pari.

Quest. Sûntne paria & æqualia idem?

Resp. Sunt.

Paria

Quæst. Quot sunt Noxæ parium?

Resp. Nouem. Par, Æquale, Æquare, Idem quòd, Tam quàm, tantò quantò, tot quot, & non magis non minùs.

Quæst. Da exempla?

Virg. *Æneid.* 2.

Resp. Ter frustra comprehensa manus effugit imago,
Par leuibus ventis, volucrique simillima somno.
Et nunc equali tecum pubesceret auro.

Sen. 3.

Imperium terris animos equabit olympo.

Sen. 6.

Tam ficti prauique tenax quàm iuncta veri.

Sen. 4.

Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

Catull.

Littora quot conchas —

Lucret. 4. Trist.

Tot premor aduersis — Cætera petas ex Ramo &

Talzo.

Quæst. Quodnam est parium axioma?

Resp. Si parium alterum sit, reliquum est: Sin alterum non fit reliquum non est. 2. Topic. 4. Huius etiam loci sunt illa consecraria è contrarijs quidem orta, & tractata parium collatione, quæ sunt vel à Relatis vel priuantibus. à Relatis: vt,

Tum seruum scis te genitum blandè que fateris,
Cum dicis dominum Sesebiãne patrem.

À priuantibus vt,

In precio precium nunc est, dat census honores:
Census amicitias, pauper ubique iacet.

Sic contrariorum contraria sunt consequentia.

Quæst. Num contrariorum argumenta ad huius categoriæ explicationem conducunt?

Resp. Maximè.

Quæst. Ostende quæso, quomodo argumenta possunt colligi à relatis.

Resp. Relatorum argumentum potest esse huiusmodi: pater est qui genuit, ergo filius est qui genitus est.

Quæst. Quomodo ab aduersis ducam argumentum?

Respon. Albedo visum disijcit, ergo Nigredo visum colligit.

Quæst. Quomodo à priuantibus?

Resp. Lux visui grata est, ergo tenebræ visui ingratae sunt.

Quæst.

Quest. Nunc à contradicentibus argumentare.

Resp. Facienti officium debetur beneficium; ergo non facienti officium non debetur beneficium.

Sed nota bene, Axioma à contrarijs verum est in Reciprocis, at in non reciprocis varium est & inconstans. Vt in relatis non sequitur. pater est homo, ergo filius est non homo. in aduersis: Albedo est color, ergo Nigredo est non color. In priuantibus. Lux visum afficit; ergo tenebræ visum non afficiunt. In contradicentibus: Quicquid est Homo, est Animal: ergo quicquid non est Homo, non est Animal. Vel non sequitur, quicumque vigilat uiuit: ergo quicumque dormit mortuus est.

Reciproca dicuntur quæ possunt conuersi.

Quest. Nunc agamus de Impariibus Quid sunt Imparia?

Resp. Imparia sunt quorum quantitas non est vna.

Quest. Quænam sunt hic considerata?

Imparia.

Resp. } Axiomata.

} Partitionem.

Quest. Quænam sunt Axiomata?

Resp. Si æqualium alterum, tertio fuerit inæquale, & reliquum eidem erit inæquale. Exempli gratia: 6. & 6. sunt inter se æqualia: Si ergo prior numerus 6. sit 2. inæqualis, sequitur & alterum numerum (nimirum 6.) esse 2. inæqualem.

Item si inæqualibus æqualia addantur, tota erunt inæqualia. Vt 6. & 2. sunt inæqualia: Vtrisque si addas 4. exurgit 10. & 6. quæ etiam sunt inæqualia.

Item si inæqualibus æqualia subducantur, reliqua erunt inæqualia: vt si à 10. & 6. subtrahas 4. reliqua erunt 6. & 2. quæ etiam sunt inæqualia.

Quest. Nunc partitionem consideremus, Quotuplicia sunt Imparia?

Resp. Duplicia } Maiora.

} Minora.

Quest. Quid sunt Maiora?

Resp. Sunt Imparia quorum quantitas excedit.

Quest. Quomodo dignoscuntur Maiora?

Maiora.

Resp. Vel ex notis proprijs, vel ex Arist. Axiomate. 2. Topic. cap. 4. Si quod minus videtur inesse, inest: inest & quod magis.

Quest. Quid significat, Minus ineffe?

Resp. Difficilius ineffe.

Quest. Quænam sunt notæ maiorum?

Resp. Non solum, sed etiam: Cum, Tum: Malo hoc, quam illud.

Quest. Da exempla?

Resp. Cicero pro Muræna:

Tollitur è medio —

Non solum ista verbosa simulatio prudentiæ; sed etiam illa domina rerum

— *Sapientia.*

Iuvenis

Malo pater tibi sit Thersites dummodo tu sis

Æeacide similis, Vulcaniaq, arma capeffas,

Quàm te Thersite similem producat Achilles.

Quest. Quomodo argumentarer ex Aristotelis Axiomate?

Resp. Hoc animaduertendum est: orationem à Maioribus semper crescere, vt Terent.

Th. Magnas verò agere gratias Thais mihi?

Gn. ingentes. Th. An' tu? Leta est? Gn.

Non tam ipso quidem dono, quàm abs te datum esse,

Id verò serio triumphat. —

Quest. Quomodo crescit hæc oratio?

Resp. Plus est ingentes quam magnas gratias agere: & plus triumphare quam lætam esse, & plus auctore muneris quàm munere ipso delectari.

Quest. Habétne Argumentum á maiore sua consecutaria?

Resp. Habet: sed tantum affirmantia.

Minora.

Quest. Quid sunt Minora?

Resp. Sunt Imparia, quorum quantitas exceditur.

Quest. Quot sunt Notarum genera ex quibus Minora percipiuntur?

Resp. Duo. { *Implicitum.*

{ *Explicitum.*

Quest. Quodnam est Implicitum?

Resp. Quod vno verbo eoque obscuro proponitur. Cuiusmodi sunt, non solum; sed ne: Ante illud, quam hoc.

Quest. Da exemplum?

Resp.

Resp. Cice. 2. Catil. Nemo non solum Romæ, sed ne vllò in angulo totius Italiæ, oppressus ære alieno fuit, quem non ad hoc incredibile sceleris fœdus asciverit. Virgilius,

*Anteleues ergo pascentur in æthere cervi,
Quam nostro illius labatur pectore Sulcus.*

Quest. Quodnam est explicitum?

Resp. Quod minorum argumentum perspicuè explicat.

Quest. Quotuplex est?

Resp. Duplex, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Comparatio Grammatica,} \\ \text{Negatio parium,} \end{array} \right.$

Quest. Da exemplum prioris?

Resp. *Senior estristi Lusiride, senior illo,
Qui falsum lento torruit igne bouem.*

Quest. Quæ sunt notæ posterioris?

Resp. Non conferendi. Vt: Omnes ex omni ætate. si in vnum locum conferantur, cum Senio Sulpicio non sunt conferendi. 2. Non tam, quàm: vt, Qui hoc dicitant, non tam queruntur quàm verentur.

3. Non tot, quot: vt Iuuen.

*Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot
Thebarum portæ, vel diuitis ostia Nili.*

Quest. Quodnam est minorum axioma?

Resp. Si quod magis videatur inesse, non est: neque inerit *2.Top. 4.* quod minus.

Quest. Quid est argumentatio à maiori?

Resp. Est cum Enthymematis antecedens magis probabile est, quàm consequens.

Quest. Quid est argumentatio à minori?

Resp. Est cum Enthymematis antecedens minus probabile est quàm consequens. Cæterum vt tandem concludam, non est spectanda in huiusmodi argumentationibus quantitas duarum rerum inter se comparatarum, sed quantitas duarum sententiarum inter se comparatarum, ratione probabilitatis.

Quest. Comparata Quantitatis dilucidè sunt tractata, restat vt de Qualitatis comparatione agamus. Quid ergo est Qualitas?

Resp. Qualitas est qua res comparatae dicuntur quales.

Quaest. Quotuplex est?

Resp. Duplex, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Similium.} \\ \text{Dissimilium.} \end{array} \right.$

Quaest. Quid sunt Similia?

Resp. Quorum qualitas est eadem. Aristoteles I. Topic. cap. 14.

Quaest. Quis in Dialectica est eorum usus?

Resp. Valent ad inductionem, syllogismos & definitionem. I. Topic. cap. 15. Et ad hunc locum non parum faciunt Christi parabola in sacris, nec non Erasmi similia, &c.

Quaest. Quotuplex est Similitudo?

Resp. Duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Inclusa.} \\ \text{Explicata.} \end{array} \right.$

Quaest. Quænam sunt similitudines inclusæ?

Resp. Quæ vno verbo sunt inuolutæ.

Quaest. Quomodo hoc fit?

Resp. Notis variis, quæ sunt vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Nomine Similitudinis.} \\ \text{Negatione Dissimilitudinis.} \end{array} \right.$

Quaest. Quæ notæ sub nomine similitudinis comprehenduntur?

Resp. Aduecticia similitudinis apud Grammaticos, & Nomina similitudinis, qualia sunt:

Similis, ut: Os humerosq; Deo similis—

Effigies, ut: Effigiem morum reliquit filium.

More, ut: Tempora labuntur more fluentis aquæ.

Instar, ut: Ille dies mihi instar immortalitatis fui, quo in patriam redii.

Tanquam: Mihi videris istam scientiam tanquam filiulam osculari tuam.

Sicut: Sicut non ex hac urbe missum, sed de cælo delapsum intuentur.

Quaest. Quæ notæ sub negatione dissimilitudinis continentur?

Resp.

Resp. Haud secus, & non aliter. Vt non secus ac si frater meus esset. Cic. Ego isti, nihilo sum aliter quam fui. Terent.

Quest. Quotuplex est explicata similitudo?

Resp. Duplex, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simplex.} \\ \text{Multiplex.} \end{array} \right.$

Quest. Quid est Simplex?

Resp. Cum ex simili, simile demonstratur.

Quest. Quotuplex est simplex similitudo?

Resp. Duplex, vel $\left\{ \begin{array}{l} \text{Disiuncta.} \\ \text{Continua.} \end{array} \right.$

Quest. Quid est disiuncta?

Resp. Est, quando Termini quatuor reipsa distinguuntur.

cur. vt:

Tantum carmen nobis diuine poeta,

Quale sopor fessis in gramine.

Vt 6. ad 12. §.
23. ad 26.

Quest. Quinam sunt hic quatuor termini?

Resp. Sopor, Fessis, Nobis, Carmen. Vnde sic argumentatur: vt sopor ad fessum, sic carmen ad auditorem. Et in hoc genere ficta similia (cuiusmodi sunt Apologi & fopi) mirifice conducunt.

Quest. Qualis est continua similitudo?

Resp. Cum sit, vt primus terminus sit ad secundum, sic secundus terminus ad tertium. Exemplo, vt 9. ad 6. sic 6 ad 4.

Quest. Quænam sunt præterea in simplici similitudine consideranda?

Resp. Axiomata duo, & affectio seu ratio duplex. Æqualia 1. sunt similia ad idē: & idē est simile ad æqualia. Contraq; similia ad idē, & ad quæ idē simile est, sunt æqualia: vt Ajax sic Vlyses ad Achillis arma. Et contra, vt Achillis arma ad Aiaceum, sic ad Vlystem.

Minora sunt similia ad æquē maiora, vt: si triplum sit multipulum: Triens est multesimus. πολλοσημόριον, Ramus vertit Multesimum, secutus Lucretium lib. 6.

Quam sit paruula pars, & quam multesima constet.

Quest. Quid de mutuis relationibus vel affectionibus est dicendum?

2. *Multesimum quod potest cadere in infinitum.*

Resp. Affectio duplex, est vel

{ ἀνάπαλιν
Inuersè.

{ ἰναλλάξ
Alternè.

Vulgò Antecedentis &

consequentis.

Vt 4. ad 20.

fic 6. ad 30.

ἀνα. vt 30. ad

6 sic 20. ad 4.

Inuersè, quando inuertitur ordo proterascos & Apodoscos tantum, aut etiam terminorum. Et hic axioma est: Si quædam similia fuerint, inuersè erunt similia. Vt aurum ad ignem, sic fides ad periculum. ἀνάπαλιν: vt periculum ad fidem, sic ignis ad aurum.

ἰναλλάξ, alternè: Quando similitudinis datæ antecedens, comparatur antecedenti, & consequens consequenti. Axioma ergo est, si quædam similia fuerint, alternè similia erunt. Exempla: Vt aurum ad ignem, sic fides ad periculum. Ergo alternè, vt aurum ad fidem, sic ignis ad periculum. Et vt 5. ad 35. sic 15. ad 105. ἰναλ. vt 5. ad 15. sic 35. ad 105. & in exemplo præcedenti, vt 4. ad 20, sic 6. ad 30. ἰναλ. vt 4. ad 6. sic 20. ad 30.

Quæst. Quid est multiplex similitudo?

Resp. Cum ex pluribus similibus aliquid simile declaratur.

Inductio quid Hæc appellatur inductio. Quæ est, qua ex pluribus (vel partibus vel speciebus) vnum (vel totum, vel genus) vniuersaliter colligitur. Rodolph.

Quæst. Quomodo ex partibus?

Resp. Cicero pro Milone. Plebs Romana optimè de Milone sentit, & equester ordo, & senatus: ergo totus pop. Rom. optimè sentit de Milone.

Quæst. Quomodo ex speciebus?

Resp. Cic. Pompeius habet virtutem, habet peritiam rei militaris, habet authoritatem, em, habet felicitatem: ergo habet cuncta Pompeius quæ in summo duce sunt spectanda Plura petas apud Platonem in Phædone, in Enthydemo & Gorgia.

Quæst. Nunc agamus de Dissimilibus. Quid sunt ergo dissimilia?

Dissimilia.

Resp. Dissimilia sunt quorum qualitas est diuersa.

Quæst. Quotuplicia sunt?

Resp. Duplicia, vel

{ Breue.

{ Explicatum.

{ Multiplex

Quæst.

Quæst. Quid est brevis dissimilitudo?

Resp. Quæ fit symbolis seu notis varijs.

Quæst. Quot sunt in breui consideranda?

Resp. Dūo {
 Nomina dissimilitudinis.
 Negatio similium.

Quæst. Quænam sunt notæ prioris?

Resp. 1. Dissimile, Vt: *Dissimilis est debitus pecunie et gratie.*

2. Dispar: vt, *O domus antiqua, quàm dispari domino dominaris.*

3. Differentia: *Hi omnes lingua, institutis, legibus inter se differunt.*

4. Aliud vt: *Alio vultu, alio vocis sono, alio incessu esse meditabatur.*

5. Secus, vt: *Quoniam cepi secus agere, atque initio dixeram.*

Quæst. Quænam sunt notæ negationis similium?

Resp. 1. Non similis. Vt, *Non est philosophia similis artium reliquarum.*

2. Nontalis: *Non talis filius, qualis pater.*

3. Non idem: *Non eadem est etas, non mens.*

4. Non tanquam: *Sit annulus tuus, non tanquam vas aliud, sed tanquam ipse tu.*

Horat.

Quæst. Quænam sunt consideranda in explicatis dissimilibus.

Resp. Axiomata opposita Axiomatis Similium & Tractatio.

1. Inæqualium maius ad idem maiorem rationem habet, quàm minus. Et idem ad minus habet maiorem rationem quàm ad maius. Contrà: quod maiorem rationem habet, ad idem est maius: & ad quod idem habet maiorem rationem, est minus. Exempla: 4. & 6. sunt inæqualia: horum ergo 6. maiorem habent rationem ad 10. quàm 4. & idcirco 6. sunt maiora quàm 4. Deinde 10. maiorem habent rationem ad 4. quàm ad 6. Cōtra: quia 6. maiorem habent rationem ad 10. quàm 4. sunt maiora, & quoniam 10. habent maiorem rationem ad 4. quàm ad 6. idcirco 4. sunt minora.

Si æqualium rationum altera sit inæqualis tertiæ, reliqua eidem erit inæqualis. Vt 4. & 4. sunt æqualia, horum numerus prior, videlicet 4. inæqualia sunt 7. ergo posterior numerus, videlicet 4. erunt etiam inæqualia 7.

Quæst. Quænam est tractatio quam nobis considerandam in dissimilibus proposuisti?

Resp. Tractatio dissimilium arguendo

fit {
cum nota aliqua.
sine nota aliqua.

Cum nota: Certus dies non vt sacrificij, sic consilij expectari solet.

Sine nota: Cuius Redditio hic appellatur Antapodosis.

Quæst. Quænam est multiplex dissimilitudo?

Resp. Est quæ pendet ex {
dissimilibus { Veris.
Fictis.

Vera sunt illa Phil. 2. de Varronis Cassinate fundo, apud Salustium: Casaris & Catonis dissimiles mores.

Ficta sunt illa Æneid. 6. de immaturo Marcelli funere, & Æneid. 2. de Hectore fœde trucidato.

Quæst. Vbi de dissimilibus agit Aristoteles?

Resp. 1. Top. cap. 14.

Quæst. Ostende comparatorum Tabulam Analyticam.

Resp. Hem tibi.

¶¶¶

Quæst. Hucusque egimus de Argumentis primis, nunc de Argumentis à primo ortis agendum est. Dic ergo quot & quæ sunt illa Argumenta quæ à primis sunt orta?

Resp. Tria sunt, {
Nomen.
Distributio.
Definitio.

Quæst. Quid est Nomen?

Resp. Nomen est vox, ad rem significandam, consensu hominum instituta. Rodolphus.

Hic, huius loci vsus est considerandus, qui vel à nomine vel nominis interpretatione ductus, plurimum valet ad auditorum animos excitandos, & ad optimam argumentandi rationem.

Quæst. Quot

Quest. Quot sunt in nomine spectanda?

Resp. Duo: } Coniugatum.
} Notatio.

Quest. Quid est coniugatum?

Resp. Est nomen ab eodem principio varie deductum, vt, Iustitia, Iustus, Iustè. Et in coniugatis solum est consentaneorum argumentorum.

Quest. Quo nomine apud Aristotelem appellantur?

Resp. Vocantur ab Aristotele οὐσιαστικά, coordinata. Et casus Nominis apud Aristotelem sunt tantum Aduerbia è nominibus nata. 2. Top. 3. quam differentiam in Rhetoricis postea contempsit.

Quest. Estne doctrina Nominum, Logica doctrina?

Resp. Est: quia doctrina Logica versatur circa entia & non entia.

Et hæc doctrina sæpenumero locum habet in Sarcasnis & Argumentis ita à nominibus deductis, vt sæperisum moueant: vt in Nomina veris & Chryfogoni Cicero est cauillatus.

Quest. Da exemplum?

Resp. Augustus de eo qui locum paternæ sepulturæ arabat: hoc est verè (inquit) patrem colere. Et de eo qui filios ex ancilla sua suscipiebat, (dixit quidam) Hic est verus familiaris pater.

Quest. A quibus oritur Argumentis primis coniugatum?

Resp. E Consentaneis tantum, } *Causa.*
} *Effectis.*
} *Subiectis.*
} *Adiunctis.*
 vel à

Quest. Da exemplum?

Resp. Aurea sunt verè nunc secula, plurimus auro
 venit honos; auro conciliatur amor.

Quest. A quibus consentaneis ducitur Argumentum hoc?

Resp. Ab absolutè consentaneis, videlicet, à causa ad effecta.

Quasi diceret,

— Aurum est aurei seculi causa.

Et à modo quodam Consentaneis illud est Terentij:

Homo sum, humani nihil à me alienum puto.

Hic homo est Subiectum, & humanitas Adiunctum.

Quest. Quid est notatio?

Resp. Est nominis interpretatio.

Quest. Cur tu non illam appellas (cum Græcis) ἐτυμολογίαν, id est, verbum ex verbo veriloquium?

Resp. Quia verba sunt rerum notæ: Deinde quia hanc Aristoteles appellat σύμβολον, quod Latinè est, nota.

Quest. Nonne tu de rebus agis sub hoc vocabulo?

Resp. Non quidem: quia rerum notationes sunt ipsa nomina. Sed sub notatione, nominum ipsorum rationes, origines atque deduciones comprehendo.

Quest. Ex quibus Argumentis primis sumitur notatio?

Resp. Ex omnibus.

Quest. Estne hæc doctrina, Logica?

Resp. Est. Et Dialectici opus est, rectè nomina rebus imponere, & imposta interpretari. Plato in Cratyl.

Quest. Da exemplum huius notationis?

Resp. Prima dies tibi Carina datur, dea cardinis hæc est:
Nomine clausa aperit, claudit aperta suo.

Quest. Huius Categoriæ tabulam subijcito.

<i>Resp.</i> Nomen est vox ad rem significandam consentu hominum instituta, sub quosunt	Coniugata quæ ducuntur ab argumentis consentaneis, vel	Absolutè, ut à	}	Causa.
				Effectis.
		Modo quodam, ut à	}	Subiectis.
				Adiunctis.
	Notatio quæ ducuntur ab omnibus, ut à		}	Causa.
				Effectis.
				Subiectis.
				Adiunctis.
				Diffentaneis.
				Comparatis.

Quest.

Quæst. Nunc cætera argumenta, orta à primis, aggrediamur, quæ sunt distributio, definitio.

Resp. Placet.

Quæst. Quid est distributio?

Resp. Est distinctio totius in partes.

Quæst. Quid est totum?

Resp. Quod continet partes. Arist. 3. Phys. 6.

Quæst. Quid est pars?

Resp. Quod continetur à toto. 5. Phys. 25.

Quæst. Quænam est appellatio distinctionis totius in partes?

Resp. Distributio.

Quæst. Quæ verò, partium collectionis?

Resp. Inductio.

Quæst. A quibus argumentis sumitur?

Resp. Ab argumentis toto quidem cõsentaneis, inter se autem dissentaneis. Itaque tantò erit accuratior, quantò partiũ, & cum toto consensio, & inter se dissensio maior fuerit.

Quæst. Quis distributionem primus adinuenit?

Resp. Socrates. Arist. Philosoph. 3. cap. 4.

Quæst. Quos habuit aduersarios?

Resp. Platonem, & Speusippum, & Quintilianum Arist. 1. priorum. c. 3 2. & 2. Post. 5. & 1 4.

Quæst. Quorum sunt imperiti partitores similes?

Resp. Similes sunt insulsorum coquorũ qui confringunt carnes, quas scienter fecare debeant.

Quæst. Sed quanti æstimandi sunt illi qui peritè distribuere possunt?

Resp. Si quem offendero (inquit Socrates) qui scitè vnum, multa que discernere possit, hunc consecretabor à tergo vestigiis tanquam Deum. Plato in Phædro.

Quæst. Quænam sunt distributionis vitia?

Resp. Sunt duo. 2. Post. 5. Si quid in hac redundet: & si quid deficit. Itaque conuertitur in legitima diuisione totum cum partibus, estque reciprocum & æquale, sicut & Definitio cum definito. 2. Post. 4. vt exemplo, Diuide octo, in duas partes æquales, quæ sunt 4. & 4. Nunc sequitur ex regula totum esse partibus æquale, & partes etiam toti æquales.

Quæst. Quænam est legitima diuisio?

Resp. Quæ fit in duas partes. Vnde Dichotomia.

Quæst. Cur illa legitima non est diuisio quæ fit in partes plures, veluti quatuor vel quinque partes?

Arist. 2. post.
14.

Opposita quorum non est medium.

Resp. Quia per contraria fieri debet diuisio, & vnum vni tantum est contrarium; ergo sequitur necessario distributio- nem quæ fit in duo esse legitimam.

Quæst. Quænam est discrepantia inter diuisionem & partiti- onem.

Resp. Propriè: diuisio est generis in species, partitio totius in partes.

Quæst. Quænam sunt Axiomata in distributione conside- randa?

Resp. Axiomata sunt partim affirmantia, partim & negantia: Affir. in quo totum est, in illo & partes esse oportet: In quibus partes sunt, & totum necesse est inesse. Neg. Si partium vna de- fit, sequitur totum non esse: at non contra, videlicet: Si totum non fit, partes non esse.

Quæst. Quis ad Dichotomiam hanc (quam tu absolutam di- uidendi rationem statuis) peruenire potest, quum Plato il- lam difficilem & quam ipse perstrare non potuit in regno Pla- tonis testatus est, & quam Aristoteles plane impossibilem iudi- cabat?

Resp. Is qui rerum causas, naturas, genera, species, & diffe- rentias nouit, & qui sedulo in Dialectica versatus sit.

Quæst. Quotplex est distributio?

<i>Resp.</i> Duplex, ex	}	Absolute consenta-	}	Causa.
		neis, vt à		Effectis.
		Modo quodã con-		Subiectis.
		sentaneis, vt à		Adiunctis.

*Distributio ex
Causis.*

Quæst. Quid est distributio ex causis?

Resp. Est quando partes sunt causa totius. Et hoc argumenti genus potest tractari vel à partibus ad totum (& tunc dicitur Inductio) vel à toto ad partes.

Quæst. Da exemplum argumentandi à partibus ad totum?

Resp. Catullus. *Salue, nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,*

Nec

Nec sane nimis elegante lingua:
 Decoctoris amica Formiani:
 Ten' provincia narrat esse bellam?
 Tecum Lesbia nostra comparatur?
 O seculum insipiens & insacetum!

Sed distributio integri in sua membra hic laudatur.

Quest. Quid est integrum?

Resp. Integrum est totum, cuius partes sunt essentialia.

Quest. Quid est membrum?

Resp. Est pars integri.

Quest. Quodnam est ex causis distributionis Axioma?

Resp. Totum maius est sua parte.

Quest. Potestne distributio fieri ex omnibus causis?

Resp. Ita quidem.

Quest. Quomodo fit à causa efficiente?

Resp. Philosophia scripta est partim à Platone, partim ab Aristotele: hæc distributio fit à causa efficiente.

Quest. Quomodo fit à materia?

Resp. Valorum Regionum alia aurea, alia argentea. Hæc diuisio est ex materia.

Quest. Quomodo à forma?

Resp. Valorum alia sculpta, alia ficta, vel alia rotunda, alia quadrata: hæc distributio à forma duci videtur.

Quest. Nunc vero quomodo fit distributio à fine?

Resp. Græci ad ludos Olympicos conueniunt, gratia gloriae, Pythag. Tusæ. pecuniæ, scientiæ.

Quest. Agamus nunc de distributione ex effectis?

Resp. Ego.

Quest. Quid est distributio ex effectis?

Distributio ex Effectis.

Resp. Est quando partes sunt effecta. Vt si dixeris, Nautas in nauis esse otiosos, ego vero non otiosos esse contenderem: sic ab effectis possum argumentari distribuendo nautarum labores. Nautarum alij malos scandunt, alij per foros curstant, alij sentinam exhauriunt, gubernator autem in puppi clauum tenet. Ergo non sunt otiosi. Et distributio generis in species hic excellit.

Quest. Quid est genus?

Resp. Genus est totum partibus essentialia. Ramus. Vel si

maius, Genus est cui subiicitur species Porphyr.

Quæst. Quotuplex est genus.

Resp. Duplex, } Generalissimum.
 } Subalternum.

Quæst. Quid est genus generalissimum?

Resp. Est cuius nullum est genus. Porph. vt in Logicæ inuentione argumentum est genus generalissimum argumentorum inistorum & assumptorum, vel artificialium & inartificialium.

Quæst. Quid est genus subalternum?

Resp. Quod species huius, illius autem genus dici potest.

Quæst. Qui fieri potest vt quod sit genus vnus sit species alterius?

Resp. Homo est species animalis & genus singulorum hominum: & causa, est genus materiæ & formæ, & species argumenti absolute consentanei.

Quæst. Quotuplex est genus subalternum?

Resp. Duplex est, vel } Intermedium.
 } Infimum.

Quæst. Quid est intermedium?

Resp. Est quod inter generalissimum vel genus summum & infimum interiectum est: ac proinde non solum supra se sed infra se, aliud genus habet. Vt corpus animal.

Quæst. Quid est infimum genus subalternum?

Resp. Quod cæteris omnibus cognatis generibus subiectum est; ac proinde nullum aliud genus infra se habet: vt homo.

Quæst. Non sunt genus & integrum idem?

Resp. Non.

Quæst. Quomodo differunt?

Resp. Integrum sumit essentiam è membris, genus vero essentiam speciebus tribuit. Illic membra consociunt totum: hæc species consociuntur à genere. Itaque definitio generis conuenit speciei: Definitio autem integri non conuenit membro: Relatioque integri & membrorum, contraria est relationi generis & specierum.

Quæst. Quas ponit regulas Aristot. argumentandi à genere ad species.

Resp. Quæ

Resp. Quædam ponit Aristoteles Axiomata } Affirmatum vnum, }
 } Negatum alterum, } Horum

2. Topic. 2.

tamen prius vitio suo non carere mihi videtur. Affirmatum est huiusmodi, necesse est, de quibus genus dicitur de iis specierum aliquam dici.

Quest. Quid in hoc Axiomate reprehendis?

Resp. Partem posteriorem, quæ nimis est angusta. Genus enim generaliter vel affirmatum vel negatum, speciem quamlibet concludit. Vbi igitur in Axiomate dixit: aliquem specierum, dixisset: speciem omnem: vt si omne animal viuat, omnis homo etiam viuat: non tamen contra negatum. Quod generi non inest, neque speciei: vt non est arbor, ergo non est fraxinus, at non contra: vt non est fraxinus, ergo non est arbor, potest enim esse vel quercus vel morus. Vel: non est animal, ergo non est homo: at non contra vt non est homo, ergo non est animal, potest enim esse leo vel canis.

Quest. Quid est species?

Species.

Resp. Species est pars generis, Ramus: vel species est quod sub assignato genere est. Porphyr. Sic dicimus hominem & bestiam species animalis, & singulos homines, species hominis. Singulos leones species leonis.

Quest. Aliter Porphyrius speciem definit: nempe speciem esse quod prædicatur de pluribus differentibus numero in quaestione quid est.

Resp. Sophistica est hæc definitio, quod differre numero nihil aliud est quam differre specie, & quaestio quid est, potius ad definitionem pertinet quam ad speciei essentiam. Et Aristotel. 2. Physic. 3. Quicquid differt, (inquit) differt aut genere aut specie. hæc ergo commentitiam numeri differentiam non agnoscit ibi, nec vnquam κατὰ πᾶντος agnoscere debuisse.

Quest. Quomodo diuiditur species?

Resp. Species est, vel } Subalterna.
 } Specialissima.

Quest. Quid est subalterna species?

Resp. Quod species huius, genus autem illius esse potest. Vt causa species est Argumenti absolute consentanci, & genus etiam materiae & formae.

Quaest. Quid est species specialissima?

Resp. Quae indiuidua est in species alias, vt materia & forma singulares.

Quaest. Quanam sunt species Axiomata?

Resp. Quintilianus lib. 5. cap. 10. duo commemorat. Vnum: Species firmam probationem habet generis, vt iustitia est, est vtique virtus. Alterum: Species infirmam refutationem habet generis; vt si iustitia non sit, virtus non est. potest enim esse temperantia. Et sic de genere duo possunt eiusmodi Axiomata proponi. vnum: Genus infirmam probationem habet speciei, vt si virtus sit, non sequitur esse iustitiam. 2. Genus firmam habet refutationem Speciei, vt si non sit virtus, sequitur non esse iustitiam. Caetera vide 2. Topic. 2.

Quaest. Ex quibus Argumentis oriuntur genus & species?

Resp. Sunt Notae causarum & effectorum. Ita vt genus sit causa speciei, & species sit effectum generis. Et huc specialia exempla sunt trahenda, & suo generi accommodanda. Experimenta enim, observatio, sensus, inductio, sunt secundum Aristotelem omnium artium principia. lib. 1. Post. cap. 14. & 2. Post. cap. vltimo.

Quaest. Dixisti in ipsa distributionis partitione, diuisionem oriri ab Argumentis absolute consentaneis, & modo quodam consentaneis, de illis mihi abunde satisfactum est, restat vt de distributione ab argumentis modo quodam consentaneis, hoc est de distributione a subiectis & adiunctis agamus. Responde ergo, quomodo sit haec distributio?

Resp. Cum partes sint subiecta vel adiuncta.

Quaest. Da huius distributionis exemplum?

Resp. Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est:

Tertia pars matri data, pars data tertia patri,

Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,

Qui genero sua iura simul cum dote derunt.

Quaest. Quodnam est subiectum vnde oritur haec distributio?

Resp. Virgo quam alloquuntur est Poeta, est virginitatis subiectum, Pater & mater ad quos atinet manifesta sunt.

Quaest.

Distributio e
Subiectis.

Catullus in
Epithalamio
Manlii &
Iuliae.

Quest. Possuntne totum & partes appellari in his argumētis?
Resp. Non si propriè loqui velimus. Quia subiectum possit ab adiunctis, saltem cogitatione separari.

Quest. Vllamne Aristot. in sua Logica, huius distributionis facit mentionem?

Resp. Nullam certè. Andronicus vero & post Andronicum Boetius huius vtriusque doctrinam proposuit. Est enim hoc distributionis genus, vt doctrinæ acuratione imperfectius: sic vsu multo frequentius. Et distributio è subiectis respondet quodammodo distributioni integri in membra.

Quest. Transcamus ad distributionem ab adiunctis. Hæc *Distributio ab Adiunctis.* quid sit rogo?

Resp. Est quando partes sunt adiuncta: vt hominum alij sani, alij ægri, alij diuites, alij pauperes.

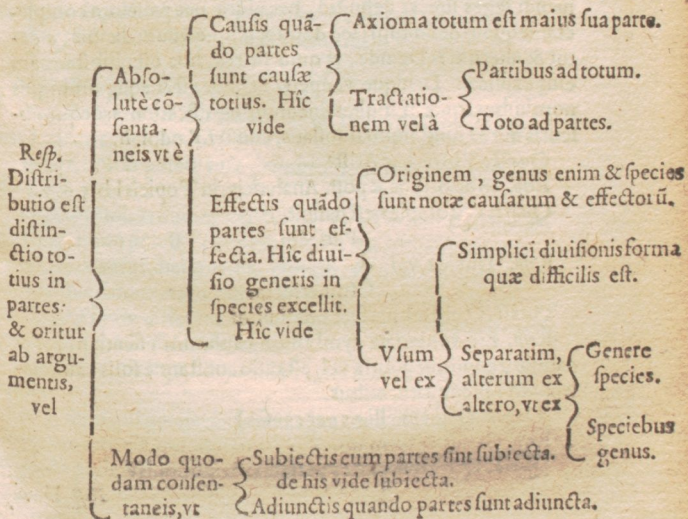
Quest. Quænam hic sunt adiuncta?

Resp. Sanitas, ægri tudo, diuitiæ, paupertas.

Quest. Quomodo vulgo appellatur hæc distributio?

Resp. Vocatur diuisio subiecti in Accidentia.

Quest. Nunc Tabulam depingas precor:

Quæst. Quoniam diuina clementia hucusque de maximè in Dialectica quæstionibus necessarijs actum est, quæso cætera etiam quæ occurrere possunt & maxime præconducunt ad absolutam Logices cognitionem, explicare ne ægrè feras.

Resp. Concedo.

Quæst. Ex argumentis artificialibus vel insitis, definitio discutienda restat. Dic ergo quid sit definitio?

Resp. Definitio est ratio qua explicatur quid res sit: & est cum definito reciproca. Vel, est cum explicatur quid res sit.

Quæst. Si ita sit, valet argumentatio à definitione ad d. finitum, & vicissim à definito ad definitionem.

Resp. Sanè quidem: tum affirmando, tum negando.

Quæst. Quis est eius vsus?

Resp. Vtus definitionis ad declarandum plurimus est: ad argumentandum verò & demonstrandum peritatus.

Quæst. Quæ sunt in definitione requirenda?

Resp. Ut sit { D. lucida, }
                          { Breuis, } vel ut apertius loquat: Defi-

niendi leges sunt ut definitio, nec plura, nec pauciora complectatur quam definitum: sed de quocunque vnum dicitur, dicatur & alterum: Deinde, ut quid sit res, hoc est, substantiam eius explicet: Denique ut aperta sit, hoc est, neque ambiguis nominibus, quæ in multas ducuntur significationes, neque obscuris aut ex longinquo translatis, constat. Rodolph.

Quæst. Vbi de hac Arist?

Resp. In prioribus & post. Analyticis, in Topicis lib. 5. 6. 7.

Quæst. Quotuplex est definitio?

Resp. Duplex, vel { Perfecta.
  } Imperfecta.

Quæst. Quid est perfecta definitio?

Resp. Est vniuersale symbolum causarum essentiam rei & naturam constituentium, vel, est ratio constans è solis causis essentiam rei constituentibus.

Quæst. Quid intelligis per causas?

Resp. Genus & formam.

Quæst. Quot sunt partes perfectæ definitionis?

Resp. Dux

Resp. Duæ } Genus.
 } Differentia vel forma.

Quest. Da exemplum?

Resp. Homo est animal rationale.

Quest. Quodnam est genus in hac hominis definitione?

Resp. Animal.

Quest. Dicebas iam nunc genus & causam esse idem, quæ igitur causa hominis, est hoc genus?

Resp. Materies & pars formæ: cum qua si addas rationale, totam formam hominis comprehendes, vitæ, sensus, rationis facultate.

Quest. Quid est Differentia?

Resp. Est posterior definitionis pars, quæ generi addita, definitionem complet & absoluit; & de definito cum genere coniuncto, prædicatur in quæstione quale: ut quale animal est homo? Rationale.

Differentia.

Quest. Quare vocatur differentia?

Resp. Quia per eam species definita, à cæteris speciebus differt, à quibus alias ratione generis non differt.

Quest. Suntne differentia & forma idem?

Resp. Sunt.

Quest. Ergo differentia dat esse rei?

Resp. Per veram differentiam res est id quod est, & distinguitur à cæteris.

Quest. Non potest vera definitio tradi sine vera differentia?

Resp. Omnibus numeris absoluta, hoc est in qua nihil desiderari queat, non potest. Et tamen quia verarum differentiarum penuria laboramus, diciamus illam veram esse definitionem, quæ rei alicuius si non veram, tamen verè proximam formam complectitur. Et eam differentiam pro vera habemus, quæ proxima veræ videtur accedere. Rodolph.

Quest. Non est (Rationale) propria & vera hominis differentia?

Resp. Sunt qui putant, sunt qui negant. Sed in reliquis omnibus nemo ferè est, qui constanter vllius rei differentiam veram cognosci posse affirmet. Rodolph.

Quæst. Quot sunt modi definiendi?

Resp. Duo. Vel enim definitio conficitur per genus summum, & differentias generales ordine contextas vna cum specifica: vel per genus proximum & differentiam specificam.

Quæst. Da exemplum prioris?

Resp. Homo est substantia, corporea, animata, sentiens, rationalis.

Quæst. Da exemplum posterioris?

Resp. Homo est animal rationale.

Quæst. Videtur per priorem modum, qui laboriosior est, veniri ad posteriorem?

Resp. Sic est Nam genus summum, vna cum differentiis generalibus vsq; ad specificam, est definitio generis proximi.

Quæst. Quomodo inuenitur genus proximum & differentia vltima?

Resp. Instrumento diuisionis, incipiendo à genere summo, & progrediendo ordine ad speciem definiendam.

Quæst. Quomodo hoc fit?

Resp. Primo omnium considerandum in quonam prædicamento vel categoria, sit ea res quam definire instituis, deinde per diuisionem ordine progrediendum.

Quæst. Responde ergo in qua categoria est homo?

Resp. In subiecto vel substantia. Homo enim est subiectum vel substantia.

Quæst. Sed Angelus est substantia?

Resp. Substantia est corporea vel incorporea, Homo est substantia corporea, Angeli vero incorporea.

Quæst. Sed Lapis est substantia corporea?

Resp. Iterum diuido: Substantia corporea est animata vel inanimata, Lapis est substantia corporea inanimata, at homo animata.

Quæst. Sed arbores etiam animatæ sunt?

Resp. Rursum ad diuisionem confugio, & dico: corpus animatum est, aut

Sentiens.

non Sentiens.

Homo est corpus animatum sentiens.

Quæst. Equus autem sentit?

Resp.

Resp. Tandē diuido: Animalia sunt aut $\left. \begin{array}{l} \text{Rationalia,} \\ \text{Irrat onalia.} \end{array} \right\} \text{HOMO.}$

Animal est habens rationem, cætera ratione carent. Nunc quærenum vltimū sit animal præter hominem rationis capax, nulum reperies, concludas igitur necesse est hominem esse animal rationale.

Quæst. Alio agam exemplo. Iustitia in qua categoria?

Resp. In adiuncto. Habitus enim est adiunctum & qualitas: & iustitia est qualitas.

Quæst. Sed color est qualitas?

Resp. Nunc venio ad diuisionem. Color est qualitas passibilis, iustitia autem est habitus, qui acquiritur ex multis actonibus.

Quæst. Ars equitandi est etiam habitus?

Resp. Verum, sed hærens in corpore: iustitia vero in anima.

Quæst. At sapientia hæret in anima?

Resp. Verum: Sed in intellectu, iustitia autem in appetitu.

Quæst. At iniustitia hæret etiam in appetitu.

Resp. Verum: Sed est vitium, iustitia autem est virtus.

Quæst. At fortitudo est virtus?

Resp. Verum: Sed versatur circa eas res, quæ terrorem nobis incutiunt. Iustitia autem circa eas quæ a tei tribuendæ sunt. Nunc quare num alia sit virtus quæ circa has res versatur, nulam comperies: concludo ergo, iustitiam esse virtutem, suam cuique tribuentem.

Quæst. Agamus iam de imperfecta definitione. Quæ quid sit iogo?

Resp. Est definitio ex aliis etiam Argumentis eam definiens.

Quæst. Quo nomine appellatur hæc definitio?

Resp. Vocatur descriptio.

Descriptio.

Quæst. Arist. definitionē diuidit in $\left\{ \begin{array}{l} \text{ἀμεσόν, Immediatam.} \\ \text{ἐμμεσόν, Mediatam.} \end{array} \right.$

a Top. cap. 10.

Illā ἀσότη, hæc ὀτι appellatur.

Resp. Verum est, & hæc definitio eadem est atque nostra.

Quæst. Da exemplum descriptiuonis?

D ij

Resp. Homo est animal mortale, capax disciplinæ. Et hanc definitionis speciem Aristor. facit quintum Topicum: & appellat, Proprium & ita definit 1. Topic. cap. 4. Proprium est quod non declarat quidem quid erat esse: soli vero inest, & vicissim attribuitur rei, vt Grammaticæ capax. Et per proprium se intelligere descriptionem manifestum est ex 7. Topicorum cap. 3. vbi id nominatim exprimitur. Descriptio Porphyrio dicitur ὑπογραφή, Rhetoribus periphrasis, Cicero in Topicis παραγραφή, Platoni in Theateto σκιαγραφίμα.

Quæst. Vnde conficitur?

Resp. Non ex causis, vt perfecta definitio, sed ab adiunctis vel accidentibus.

Quæst. Da exemplum?

Resp. Ira est furor brevis. Pax est tranquilla libertas. Stulte quid est somnus, gelidæ nisi mortis imago.

De Testimonio.

Quæst. Categoriarum novem insectorum argumentorum, vel artificialium, in causis & effectis, in subiectis & adiunctis, in dissentaneis & comparatis, in nomine, in distributione, in definitione, hactenus sunt ex veterum authorum, præcipue ex Aristotelis thesauris depromptæ, μεθοδικώτερον expositæ & exemplis denique excellentium authorum demonstratæ & illustratæ: decima nunc superest in Testimonio discutienda. Dic ergo quid sit testimonium?

Resp. Exposito artificiali vel insito argumento, sequitur argumentum assumptum vel inartificiale, quod est testimonium. Testimonium ergo est, quod non sua natura, sed assumpta vi artificialis vel alicuius insiti argumenti, arguit.

Quæst. Quis est huius categoriarum usus?

Resp. Cum exquisita rerum veritas subtilius exquiritur, perexiguam vim probationis habet testimonium humanum. Sed in Theologia, & in rebus civilibus & humanis plurimum est huius loci usus. Testimoniis enim sacris ex verbo diuino contentis Theologi semper sua probant principia, & his solis sunt contenti, & præterea, quod his testimoniis, non bene munitum prodit, quasi humanum commentum confidenter repudiant. In foro autem quæritur sit huius topici usus, ostendunt omnes causæ forensis & controuersiarum coram iudice pendentes,

res. quæ raro sine testimoniis ad finem perducuntur.

Quest. Quotuplex est testimonium?

Resp. Duplex, aut
 { Diuinum.
 { Humanum.

Quest. Quotuplex est Diuinum?

Resp. Est duplex, vel
 { Deorum oracula, & huc spectant me-
 { teora.
 { Responsa, { Vatum.
 { Fatidicorum.

Quest. Quotuplex est humanum?

Resp. Duplex, vel
 { Commune.
 { Proprium.

Quest. Quotuplex est commune?

Resp. Duplex, vel
 { Lex. { Prouerbia.
 { Sententia illu- { Dicta sapientium.
 { stris, sub qua

Quest. Quotuplex est proprium testimonium?

Resp. Duplex, vel
 { Viuorum.
 { Mortuorum, vt Philosophorum, Poeta-
 { rum, Oratorum.

Quest. Quotuplex est testimonium viuorum?

Resp. Du-
 { Iudiciale, { Obligatio { Pignus.
 { id est, coram { tub qua { Pactum.
 { iudice. { Libera.
 { Extra iu- { Confessio, { Expressa tormentis.
 { diciali, vt { Iusiurandum.

Quest. Cuius est hæc Analysis?

Resp. Præstantissimi Logici Petri Rami.

Quest. Nullam habes magis accuratam?

Resp. Minime quidem, aliam tamen habeo cuiusdam pe-
 riti dialectici, quæ an sit priore præstantior, penes te iudicium
 esto.

Quæst. Rursum ergo ab te quæro de testimonio, in primis unde sumitur?

Resp. Ducitur ab argumentis absolute consentaneis & modo quodam consentaneis.

Quæst. Quomodo ab argumentis absolute consentaneis?

Resp. A causis, }
Formali.
Efficiente.

Quæst. Quomodo à modo quodam consentaneis?

Resp. A }
Subiectis.
Adiunctis.

Quæst. Quomodo fit testimonium à forma?

Resp. Fit, vel }
Verbis, }
Factis, }
Diuinis.
Humanis.

Quæst. A cuiusmodi verbis?

Resp. A verbis }
Pronunciatis.
Scriptis. huc pertinent leges humanae, & dicta, &c.

Quæst. Qualia essent illa verba?

Resp. Aut Diuina aut Humana.

Quæst. Quomodo ducitur testimonium ab efficiente causa?

Resp. Testimonium ab efficiente, est quum ducitur ab illis qui testantur.

Quæst. Quotuplex est illud testimonium?

Resp. Duplex, est enim vel }
Diuinum.
Humanum.

Quæst. Quid est Diuinum testimonium?

Resp. Quod Deum auctorem habet.

Quæst. Quotuplex est Diuinum testimonium?

Resp. Duplex, est enim vel }
Vere Diuinum.
Quasi Diuinum.

Quæst. Quid est vere Diuinum?

Resp. Quod verum Deum auctorem habet.

Quæst. Quotuplex est hoc testimonium?

Resp. Du-

Resp. Duplex, vel }
 Immediatum.
 Mediatum.

Quæst. Quid est immediatum Diuinum testimonium?

Resp. Est quo Deus hominibus, non per alios homines, sed modo aliquo singulari & inusitato aliquid testatur. Sic alloquutus est Adamum, Noachum, Abrahamum & Prophetas. Item Somnia, visiones, &c.

Quæst. Quid est Mediatum testimonium vere diuinum?

Resp. Est quo Deus, per seruos suos immediate à se vocatos, hominibus voluntatem suam patefacit. Et hæctenus de vere Diuino testimonio.

Quæst. Quid est testimonium quasi diuinum?

Resp. Est quod fictitium Deum aliquem habet authorem; aut potius Diabolum ipsum: aut quod vero Deo falso ascribitur. Huius generis sunt Ethnicorum oracula, Apollinis, Delphicum, Dodonæum, nec non aliæ id genus superstitiones: vt Augurium, Aruspicina, &c. quæ Leu. 19. vero testimonio damnantur.

Quæst. Quid est humanum testimonium?

Resp. Quod hominem authorem habet.

Humanum testimonium.

Quæst. Quotuplex est?

Resp. Duplex, vel }
 Prudens.
 Temerarium.

Quæst. Quid est prudens testimonium?

Resp. Quod cum ratione & iudicio coniunctum est.

Quæst. Quotuplex est prudens testimonium?

Resp. Duplex, aut }
 Liberum.
 Expressum.

Quæst. Quid est liberum testimonium?

Resp. Quod quis cum iudicio, nulla vi coactus, nulla spe illectus, nullaque temeritate impulsus profert.

Quæst. Quid est expressum testimonium?

Resp. Est quod quis cum iudicio quidem, sed aut sensu doloris adactus, aut metu incommodi, um impulsus, aut commodorum spe illectus profert, vt sunt confessiones quæ

vi, vel metu hominibus extorquentur.

Quæst. Quid est Temerarium testimonium?

Resp. Est quod quis sine iudicio aut consilio, naturæ quodam impulsu profert, vt sunt ea quæ effutuntur à fatuis, cbris, vel dormientibus.

Quæst. Nunc transeamus ad testimonia ducta ab argumentis modo quodam consentaneis, nempe à subiectis & adiunctis. Dic ergo, à quibus subiectis ducitur hoc testimonium?

Resp. A Subiectis occupantibus vel obiectis: vt à voluntate vel mente, &c.

Quæst. Quotplex est hoc testimonium?

Resp. Duplex, aut $\left\{ \begin{array}{l} \text{Promissio.} \\ \text{Confessio.} \end{array} \right.$

Quæst. Quid est Promissio?

Resp. Promissio (sub qua continetur comminatio) est testimonium de testantis voluntate.

Huius generis sunt $\left\{ \begin{array}{l} \text{Euangelium.} \\ \text{Sacramenta.} \end{array} \right.$

Quæst. Quid est Confessio?

Resp. Confessio est testimonium de testantis mente.

Quæst. Quotplex est hoc testimonium?

Resp. Duplex $\left\{ \begin{array}{l} \text{Iudicij.} \\ \text{Memoriæ.} \end{array} \right.$

Quæst. Quid est confessio iudicij?

Resp. Qua quis indicat tuum de re aliqua iudicium.

Quæst. Quid est confessio memoriæ?

Resp. Est qua quis exponit, quod se vidisse, audiuisse, aliove sensu u percepisse meminit. Sub confessione iudicij continentur leges, prouerbia, dicta sapientum, Aphorismata prudentum, placita Philosophorum, Præceptiones seu regulæ artium; Item supplicia Martyrum.

Sub confessione memoriæ cõprehenduntur omnia testimonia de facto aut re alia sensu percepta. Huius generis sunt testimonia Apostolorum, de Christi dictis, factis, perpeffionibus, &c.

Quæst. Quid est testimonium ab adiunctis?

Resp.

Resp. Qua quis aliquid testatur vel iuramento vel circumstantiis.

Quaest. Quotuplex est?

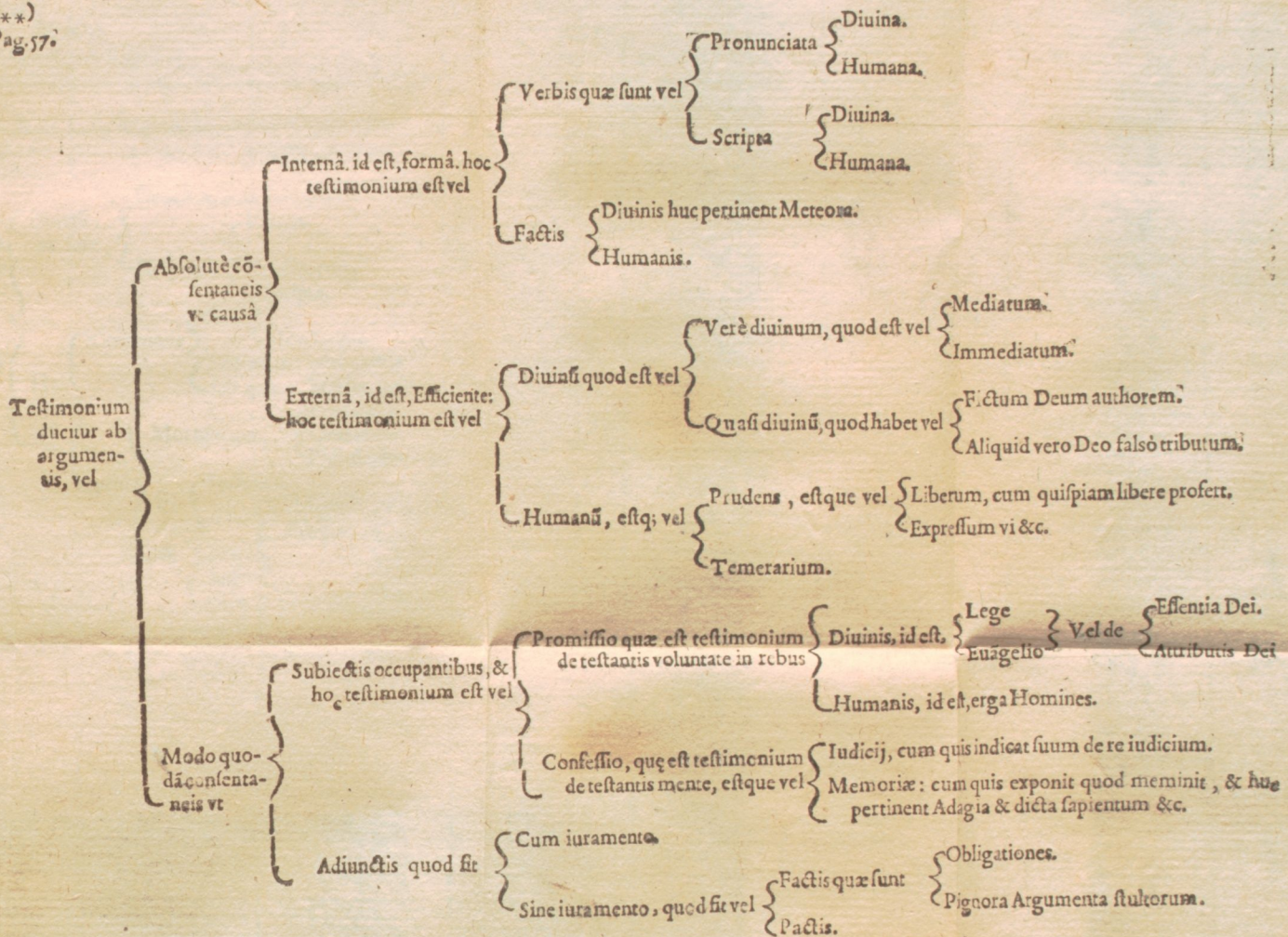
cum iuramento.

onij A
a tabula
Rami
ficam.

(**)

ALIA TESTIMONIORVM TABVLA ANALYTICA.

*
(**)
Pag. 57.

Libri primi Dialectica, id est, Inventionis finis.

vi, vel metu hominibus extorquentur.

Quæst Quid est Temerarium testimonium?

Resp. Est quod quis sine iudicio aut consilio, naturæ quodam impulsu profert, ut sunt ea quæ effutiuntur à fatuis, ebriis, vel

ALIA TESTIMONIA

ALIA TESTIMONIA

ALIA TESTIMONIA

ALIA TESTIMONIA

ALIA TESTIMONIA

ro-
sti-
&c.

Resp.

Resp. Qua quis aliquid testatur vel iuramento vel circumstantiis.

Quaest. Quotuplex est?

Resp. Duplex, vel } cum iuramento.
                              } sine iuramento.

Quaest. Aequumne est iurare?

Resp. Hoc quare à Theologis.

Quaest. Quomodo fit hoc testimonium sine iuramento?

Resp. Vel } Factis.
                  } Pactis.

Quaest. Quomodo fit factis?

Resp. Per obligationes & pignora: Quae sunt argumenta stultorum.

Quaest. Nunc huius Categoriae, vtrunque (tum doctissimi Ramus, tum eruditi alterius Dialectici) Analysin subiicito?

Resp. Esto quidem.

DE SECUNDA DIALECTICES PARTE.

Quest.

QUONIAM Diuina prouidentia, priorem Dialectices partem abfoluimus, nempe Inuentionem, adeo syncere & folide, vt nihil ad eiu'dem vel cognitionem, vel explicationem, iufte defiderari queat; & quoniam te nihil, atque studere comperi, atque Republicæ prodeffe: meum effe putauit, tum percontando, tum difcendo, de fecunda & posteriori Logices parte, videlicet, Iudicio difquirere, ac de ipfa tecum agere, ita tamen vt quicquid vel tu dixeris, vel ego audiero literis mandarem, vt difceprationibus peractis, aliquid in posterum Re-pub vtilitatis perueniat?

Resp. Summæ fpei adolefcens, quum te tanto difcendi flagrare defiderio perfpiciam: tibi tuoq; eruditionis auiffimo atq; pene infatiabili ingenio, fi fieri poffit, per omnia fatifacere decreui. Age ergo quod de fecunda Dialectices parte vel obicere vel proponere, in promptu habes, videamus, vt quam perite ad respondendum fimus parati & instructi, omnibus innotefcat.

Quest. Dic igitur venerande Magifter, Quid fit Iudicium?

Resp. Iudicium eft pars Logicæ de difponendis Argumentis ad bene iudicandum.

Quest. Cur addis, Ad bene iudicandum?

Resp. Quia bene iudicare eft finis difpofitionis Logicæ, Tale.

Quest. Suntne Iudicium & Difpofitio idem?

Resp. Accipiuntur pro eodem, Ramus. Iudicium enim ex fine, Difpofitio vero ex efficiencia fumitur, quia inde iudicium fit. Taleus.

Quest. Vbinam de hac parte agit Ariftoteles?

Resp. In

Resp. In duobus libris de Interpretatione, & quatuor Analyticorum.

Quaest. Quotplex est Iudicium?

Resp. Duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Axiomaticum.} \\ \text{Dianoeticum.} \end{array} \right.$

Quaest. Quid est Axiomaticum?

Resp. Quod per se, suaque fide probatur.

Quaest. Quid vis per Axiomaticum?

Arist. lib. 1. Top.
cap. 1.

Resp. Enunciatum. Quia enunciatum à Græcis Dialecticis, Cic. de Fato, Cicerone teste, nominatum fuit *ἀξιωμα*.

Quaest. Quis primus de Axiomatis scripsit?

Resp. Clitomachus Thurius *πρῶτος περὶ ἀξιωματικῶν συν-γραφεύς*, primus de Axiomatis conscripsit, inquit Laetius lib. 2.

Quaest. Quid est Axioma vel Enunciatum?

Resp. Est dispositio argumenti cum Argumento, qua esse aliquid, aut non esse iudicatur. vel si maius, est dispositio qua argumentum de argumento enunciatur. Ramus in priori editione.

Quaest. Quid tibi vis per illud argumentum cū argumento?

Resp. Intellego rem cum re, Notionem cum Notione; vocabulum cum vocabulo, vel cum Aristotele, terminum cum termino.

Quaest. Ais præterea in definitione: Qua esse aliquid, aut non esse iudicatur, quid sibi vult illud esse aut non esse?

Resp. Per esse, intelligo non tantum esse, sed hoc esse illud vel tale: vt quando verbum substantiuum est copula.

Quaest. Quomodo appellat Aristoteles enunciatum?

Resp. Aristoteles *ἀπόφανσι* vocat, & *πρότασι* enuntiationem & propositionem.

Quaest. Quot sunt in Axiomate vel Enuntiato consideranda?

Resp. Duo, primò partes, deinde affectiones & species.

Quaest. Quot sunt Enuntiatii partes?

Resp. Duæ $\left\{ \begin{array}{l} \text{Antecedens} \\ \text{Consequens} \end{array} \right\}$ Vocanturque ab Aristotele Termini 1. libri priorum, cap. 1.

vocantur etiam ab ipso Subiectum & prædicatum.

Quæst. Quot sunt Enuntiari affectiones?

Resp. Duæ primò } Affirmatum } Deinde } Verum.
Negatum. } Falsum.

Quæst. Quid est Affirmatum?

Resp. Quando vinculum eius affirmatur.

Quæst. Quid intelligis per vinculum?

Resp. Verbum substantiuum, vel coniunctionem Grammaticam.

Quæst. Da exemplum?

Resp. Homo est animal.

Quæst. In hoc enuntiato, Subiectum, prædicatum, vinculumque ostendas precor.

Resp. Homo est subiectum, Animal prædicatum, Est vero, vinculum.

Quæst. Da exemplum vinculi per coniunctionem Grammaticam?

Resp. Socrates & bonus & iustus est.

Quæst. Quid est Negatum?

Quæst. Quando vinculum eius negatur. Et hinc nascitur Axiomatum contradictio; nempe ex affirmationis & negationis oppositione; quum altera alteri opponitur, & quando idem Axioma affirmatur & negatur. Et hæc affirmatio & negatio nihil aliud est quam partium compositio & diuisio. Itaque apud Aristotelem σύνθεσις καὶ διαίρεσις appellantur ἐπιμνηστικῶς. 8. vt cum dicas: Homo est Animal, consequens componitur cura Antecedente, vel cum Arist. prædicatum cum subiecto. Contra autem, Homo non est Animal; consequens idem, diuiditur ab eodem Antecedente.

Talens.

Quæst. Quid est contradictio?

Resp. Est affirmatio, & negatio eiusdem consequentis de eodem Antecedente. Arist. lib. de Interpretatione in fine.

Talens.

Quæst. Accipiturne contradictio hic generaliter, pro quauis Enunciatorum oppositione, quemadmodum sic decies octies vsurpatur ab Aristotele lib. de Interpretatione?

Resp. Sane quidem, E dissentaneis eiuſ attributis, dissentaneæ propositiones dici possunt, & diuersæ, & disparatæ, & relatæ, & aduersæ, & priuantes, sic etiam contradicentes, verbo generali.

generali. Vt homo est animal; Homo est sapiens, sunt enuntiationes diuersæ. Homo est animal; homo est arbor; sunt disparatæ. Ratio est domina voluptatis; Ratio est serua voluptatis, sunt Relatæ. Virtus est laudanda; virtus est vituperanda, sunt aduersæ. Animal videt? Animal cæcum est, sunt priuantes. Socrates est iustus, Socrates non est iustus, &c. Contradictentes.

Quest. Aiebas Enunciatum esse verum vel falsum. Quid est enunciatum verum & falsum?

Resp. Verum est quando pronuntiat vi res est; falsum contra. Vel: verum est quando Consequens verum est de Antecedente, falsum contra. Ramus in priori editione.

Quest. Quotplex est Axioma verum?

Resp. Duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Contingens.} \\ \text{Necessarium.} \end{array} \right.$

Quest. Quid est Contingens?

Resp. Quando sic verum est, vt aliquando falsum esse possit: vt,

Audaces fortuna iuuat, timidusque repellit.

Virg. Æneid.

Hoc enim quamuis verum sit hodie, cras falsum esse potest: itaque huius contingentis veritatis dicitur opinio. i. Post, 26.

Quest. In quibus rebus potest opinio certa esse homini?

Resp. In præsentibus & præteritis.

Quest. Et non in futuris?

Resp. Non quidem per naturam.

Quest. At contra disputat Aristot. lib. de Interpretatione?

Resp. Et illud fateor. Sed sophisticè agit, in cuius syllogismo etiam reperitur fallacia Equiuocationis vel Homonymias quæ temere arrepta, æternam Dei præscientiam euertere conatur.

Quest. Quid est necessarium enunciatum?

Resp. Quando semper verum est, nec falsum esse potest. Cui contrarium est impossibile, quod de nullo vnquam verum esse potest.

Quest. Quomodo appellatur iudiciū Enunciati necessarij?

Resp. Vocatur scientia. Freignius.

Quest. Quot sunt in omni scientia circumstantiæ considerandæ?

Resp. Tres, {
 1. κατὰ παντός, de omni.
 2. καθ' αὐτό, per se.
 3. καθόλου πρώτον, vniuersaliter primum, & hæ

tres sunt leges documentorum Artis propriorum. Prima κατὰ παντός, dicitur lex veritatis; Secunda καθ' αὐτό, Lex iustitiæ: Tertia καθόλου πρώτον, Lex prudentiæ.

Quæst. Quid est κατὰ παντός?

Resp. Est quando consequens semper verum est de omni Antecedente.

Quæst. Quid est καθ' αὐτό, Homogeneum?

Resp. Quando Subiectum & Prædicatum sunt essentialia inter se, vt: Homo est rationalis. Cui contrarium est Heterogeneum.

Quæst. Quid est καθόλου πρώτον, vel vniuersale & reciproū?

Resp. Quando consequens verum est de Antecedente non solum omni & per se, sed etiam reciproce: vt, Homo est animal rationale: Numerus est par vel impar. Lupus natus est ad vlulandum, &c.

Quæst. Quis primus has leges adinuenit?

Resp. Arist. 2. poster. cap. 4. quarum obseruatione insignis Philo'sophus, Dialecticam plenius & melius quam ante se quicquam tradidit. His etiam adiutus præstantissimus Ramus omnes fere artes, præsertim vero Dialecticam multis & obsecratoricis, (qualidisque sophismatis laborantem vindicauit, ad perfectam reduxit methodum, propriis suis vestibus (ab æctis alienis & Heterogeneis) ornauit, & nunquam perituram nobis edificandam & docendam proposuit.

Quæst. Æquumne est vt secundum has tres leges omnes Artes decribantur?

Resp. Sane quidem. Sum mopere conuenit etenim, vt omnium Artium præcepta sint in primis κατὰ παντός, id est, semper vera. Deinde καθ' αὐτό, per se, id est, Homogenea non aliena & aduentitia, sed ad eandem artem pertinentia: & hoc illud est καθ' αὐτό, & lex iustitiæ, quum iuum cuique tribuatur. & in omni arte sua propria præcepta doceantur, vt in Arithmetica numeri, in Geometria magnitudines proponantur. Deniq; expedit vt Artium omnium documenta sint catholica vel reciproca, quod semel tantum sint tradita, non multoties iterata. Et hoc est

est illud καθόλου πρῶτον, lex prudentiæ, quum non vltima primis, prima postremis, genera speciebus, &c. transuerse intrudantur.

Quest. Quamuis has tres leges ad artium omnium explanationem & expositionem necessarias esse existimem, facultates tamen ipsas, nempe Theologiam, Iurispræciam & Medicinam his tribus necessario indigere, vel ipsas ex his constare vel compositas fuisse nondum video.

Resp. Et tamen sic esse, earum facultatum verissima certissimaque principia & præcepta luculenter euincunt. Harum etenim nullam dabis, in qua hæ tres leges, & earum operationes, quàm citissime non reperiantur.

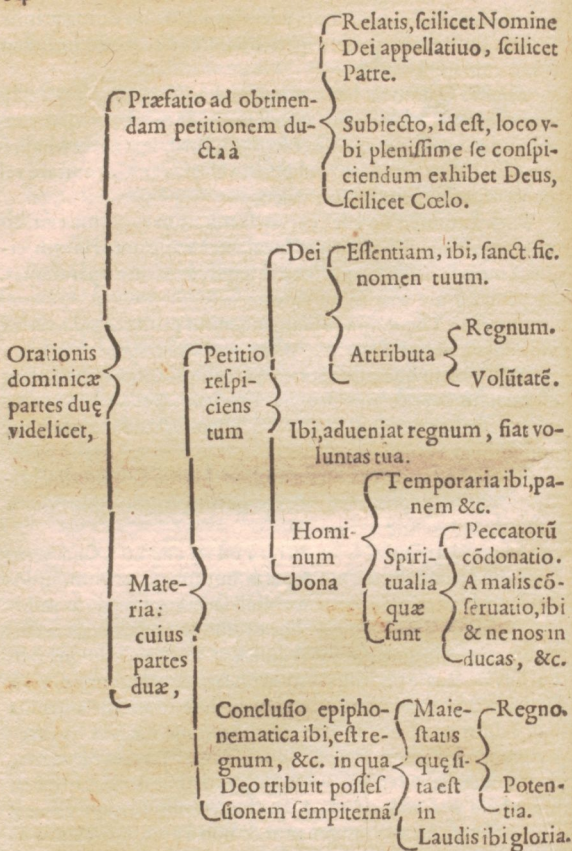
Quest. In Theologia vbinam inuenitur prima regula, vel lex veritatis κατά παντός?

Resp. Vbicunque περί τῆς θεολογίας aliquid præcipitur, ibi lex est veritatis & præcipit Genes. 2. Exod. 20. Deut. 6. Mat. 5. 6. & 7. Sed de hac re, quid multis? In Theologia nihil præcipitur non semper verum.

Quest. Sed vbi precandi formulam Math. 6. instituit Christus, existimas ipsum seruatore[m] harum trium legum vitam habuisse rationem?

Quest. Quid ni? Nefas etenim est vel cogitare, Christum, omnium artium dominum & peritissimum didascalum, in docendo, vel artes ipsas parui aut nihili facere, quas ipse hec minibus donauit. Vel confuse & sine ordine & methodo, de re tanta tamque seria tunc temporis differere. Et certè si vlp[er]iam alibi Spiritus sanctus se peritissimum artificem & omnibus numeris Dialecticum absolutum ostendit: in hac orationis formula illud ipsum patefecit. In hac enim oratione hæ tres leges reperiuntur. Sex enim illæ petitiones semper sunt κατά παντός, id est, necessario semper veræ. In ipsa deinde nihil, præter ea quæ ad rite precandi normam spectant, traditur; quod est καθ' αὐτό per se, id est, Homogeneum & non à precandi scientia alienum, quod est lex iustitiæ. Denique in hac precatione, quæ prima sunt, primo loco ponuntur, & secunda secundo, semel etiam non sæpe eadem traduntur, quæ omnia sunt lex prudentiæ, & καθόλου πρῶτον. Huius etenim orationis Dominicæ Anaphysin sic accipito.

*Pater noster
qui es in caelis.*

Hic Christi nostri seruatoris exquisitam docendi peritiā, quis inficiari ausus est? Annon hæc tres leges suis muneribus sunt perfunctæ? Hic vide leges veritatis, iustitiæ & prudentiæ. Et vt tandem finem imponam, dico neminem posse precandi rationem

nem & scientiam absolute tradere, qui verum à falso, & proprium ab alieno distinguere, & tautologias inanesque repetitiones vitare, denique qui in araxias gurgitem labyrinthumque inextricabilem se præcipitans omnia concinne & ordine disponere, aut non nouit, aut plane negligit.

Quest. Sunt tamen, qui preces legem κατὰ παντός, id est, legem veritatis non requirere dicunt, sed tantum methodum vel legem prudentiæ?

Resp. Fateor quendam ita dixisse, cuius eruditionem, facultati, cæteraque virtutes, quibus Deus ipsam ornauit ex animo amplector. Sed ab illo, siue in hoc vno, siue in multis me dissentare, non est quod ægre ferat, quum à doctissimorum hominum ingenis non abhorret, & non sine ratione insanire mihi videar. In hac ergo sententia persistam, & interim suo iudicio frui, libere per me licebit. Hoc tamen sciat: me nullas saltem Christianas, agnoscere preces, in quibus nulla sit veritas, quamuis prudenter sint & perpolitè dispositæ. Et quænam illa sit prudentia sine veritate iudicent pij. Sed vnde sumus digressi, regrediamur. Hactenus igitur de Axiomatum affectuonibus. Nunc sequitur species.

Species.

Nunc videamus species.

Quest. Quot sunt Axiomatum species?

Resp. Duæ, Axioma enim est vel

}	Simplex.	}	lib. de Interpret.
	Compositum		

Quest. Quid est Simplex?

Resp. Simplex est quod verbi vinculo continetur.

Quest. Cuiusmodi verbi vinculo?

Resp. Verbi substantiuui vt vocatur à Grammaticis, idque interdum expressi, interdum intellecti: vt, Ignis est calidus: ignis vit, hoc est: ignis est res vrens.

Quest. Quid vis per vinculum?

Resp. Vulgo vocant Copulam, quia consequens Enunciati, cum Antecedente deuincit atque copulat.

Quest. Quotuplex est simplex Axioma vel Enunciatum?

E

Resp. Duplex } Generale }
 } Speciale } lib. de Interpret. cap. 5. pro quo

vulgo dicitur, propositio est aut } Vniuersalis.
 } Particularis.

Quæst. At libro *ἐκμυσίας*: quem citas, Aristoteles præter hanc Dichotomiam, quam tu tam religiose insectatis, etiam tertiam enuntiati simplicis speciem proponit, nempe: Enuntiatum vniuersale non vniuersaliter, vt: Homo est albus; Homo non est albus: quod 1. cap. 1. Priorum iteratur, & appellatur Indefinitum sine vniuersali aut particulari nota: vt, contrariorum est eadem disciplina: vt, voluptas non est bona. Et hoc verbum indefinitum accipit Arist. pro communi quodam & ambiguo & incerto, vt,rum Generaliter an specialiter possit intelligi?

Resp. Hæc certe species, Eubulidis vel Antisthenis est somnium. Sententia enim Enuntiati, mente concepti, est generalis aut specialis; Tertium illud vagum, quod neque generaliter nec specialiter intelligatur, nihil esse potest.

Quæst. Quænam sunt signa generalis enuntiationis?

Resp. Omnis, Nullus, Quilibet, Totus, Vniuersus, & familia.

Quæst. Semperne hæ notæ, generali enuntiationi præponuntur?

Resp. Minimè quidem. Ea enim per sepe nulla requiruntur, imò nulla omnino sunt; & vox generalis, generaliter intelligitur, nisi certa restrictio adhibita sit. Præterea: Quodlibet artis enuntiatum est *κατὰ πάντος, καθ' αὐτό, καθόλου πρώτον*. generale, ideo & vniuersale, & generaliter atque vniuersaliter intelligendum: Attamen signis istis vniuersalibus nulla ars vitur: Quinetiam extra artes homines ita differunt:

Virtus est vitium fugere.

Non dicunt, *Omnis virtus, &c.* Quare illud tertium commentum, tertium nimirum genus enuntiati, medium inter generale & speciale, nulli docti vnquam agnoscunt.

Quæst. Quid est generale Enuntiatum?

Resp. Est quando commune prædicatum consequens attribuitur

Generale Enuntiatum.

tribuitur generaliter, subiectum communi antecedenti. i. Priorum cap. 1.

Quæst. Qualis est hic contradictio?

Resp. Contradicentium generalium, pars non semper altera vera, altera falsa est, sed & contingentium & non contingentium pars falsa potest esse. Vt contingentium,

Omnis potestas est impatiens consortis,

Nulla potestas est impatiens consortis.

Non contingentium.

Omne animal est rationale,

Nullum animal est rationale.

Quæst. Quid vis per contradictionem?

Resp. Contradictio, est oppositio Enunciatorum per Affirmationem & Negationem.

Quæst. Quid est speciale Enunciatum?

Resp. Quando Consequens non omni Antecedenti attribuitur, & hic contradictio semper diuidit verum à falso, lib. de Interpret. cap. 6.

*Speciale Enun-
ciatum.*

Quæst. Quotuplex est Speciale?

Resp. Duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Particulare.} \\ \text{Proprium.} \end{array} \right.$

Quæst. Quid est particulare?

Resp. Est quando Consequens commune, Antecedenti particulariter attribuitur. lib. 1. Priorum, cap. 1. Huic Axiomati generaliter contradicitur. Vt:

Aliquid ignoscendum est,

Nihil ignoscendum est. Aut

Aliqua ignoscenda non sunt,

Omnia ignoscenda sunt.

Quæst. Quid significat illud: particulariter attribui Antecedenti?

Resp. Id est, non toti generi Antecedentis: sed tantum aliquot eius speciebus, vel etiam vni tantum speciei: idque indefinite, id est, ita vt nulla certa species indicetur, sed tantum aliqua aut aliquæ innuantur: vnde Ramus huiusmodi Enuntiationem olim non incommode Infinita appellauit. Ramus in priori editione.

Quæst. Quid est proprium?

Resp. Est quando consequens Antecedenti proprio, id est indiuiduo, vel singulari, vel, vt Ramus, speciei specialissimæ attribuitur: vt, Fabulla est bella, cuius negatio & contradictio est; Fabulla non est bella.

Quæst. Suntne alix contradictiones præter has?

Resp. Sunt ab Aristotele noua nomina his contradictionibus indita, Generales vocat contrarias, speciales vero, contradictiones. Sunt enim à quibusdam pseudologis, duæ præter has, in

scholas introductæ. nempe

- } Subcontrariæ.
- } Subalternæ.

Subcontrariæ, { Aliquis homo est albus. } Quæ ambæ
 { Aliquis homo non est albus. }

simul veræ esse possunt, ergo non sunt contradictiones. Subalternæ autem sunt ambæ affirmationes vel negationes, vt omnis Homo est iustus, aliquis Homo est iustus, vel nullus Homo est iustus, aliquis Homo non est iustus. Hæ tamen non sunt negationes, Nam vt contradictio fiat, necesse est eandem rem numero, de eadem re numero negari & affirmari.

Contradictentium igitur Enun- { Generale, } Et Speciale
 tiatorum genera sunt duo { Speciale, }

rurus { Particulare } Vt ex iis quæ iam dicta sunt manifeste
 { Proprium } patet.

Quæst. Enunciatorum simplicium tabulam ostende?

Resp. Simplex est { Generale.
 { Speciale { Particulare.
 { Proprium.

Axioma compositum.

Per coniunctionem intelligitur coniunctio Grammatica.

Quæst. Nunc ad cætera progrediamur. Quid est Axioma compositum?

Resp. Axioma compositum est quod vinculo coniunctionis continetur. Itaque è coniunctione affirmata vel negata, affirmatur vel negatur. Et contradictionis pars vera est, pars falsa.

Quæst. Quo-

Quæst. Quotuplex est Axioma compositum?

Resp. Duplex est p. o. s. i. a. coniuñtione, $\begin{cases} \text{Congregatiuum.} \\ \text{Segregatiuum.} \end{cases}$
est enim vel

Quæst. Vbi de h' s. agit Aristoteles?

Resp. In Aristotelis philosophia de huiusmodi Enunciatis nihil est, sed eorum inuentio Theophrasto Eudemo & Latino Boetio est ascribenda.

Quæst. Quid est Congregatiuum?

Congregatiuum.

Resp. Congregatiuum est quod enuntiat omnia consentanea affirmando, omnia etiam dissentanea negando.

Quæst. Quotuplex est Congregatiuum?

Resp. Duplex $\begin{cases} \text{Copulatum.} \\ \text{Connexum.} \end{cases}$

Quæst. Quid est Copulatum?

Copulatum.

Resp. Est cuius coniuñctio est Copulatiua. Vt,

Vna Eurysque Notusque ruunt, creberque procellis

Africus. — Huic affinia sunt Enunciata Relatiuæ Qua-

litalis, Quantitatis, Loci, quorum notæ sint Talis, Qualis, Tan-

tus, Quantus, Tot, quot, ibi, vbi.

Quæst. Quid est Connexum?

Connexum.

Resp. Est Congregatiuum, cuius coniuñctio est connexiua

Si, vt 2. *Aneid.*

— *si miserum fortuna Sinonem* (Cui sunt affinia Relatiua temporis & consequentiæ) *Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget:* cuius negatio est, Non si miserum &c. Sed duplex est ratio contradicendi. Enunciatis connexis affirmatis. Aut enim negatur solum consequentia: & tunc Aduerbium negandi proponitur coniuñctio connexiua: aut affirmatur etiam consequentia contrarii, & tunc aduerbium negandi præponitur verbo substantiuo, Enunciati consequentis. Sed prior ratio negandi, proprie est huius loci, quia per eam negatur ipsa conuexio. Præterea hæc duo Enunciata Copulatum & Connexum, in genere enuntiant consentanea Argumenta: sequentia duo dissentanea.

Quæst. Quid est Segregatiuum?

Segregatiuum.

Resp. Est cuius coniuñctio est Segregatiua: ideoque Argumenta dissentanea enuntiat.

Quæst. Quotuplex est Segregatiuum?

Resp. Duplex, { Discretum.
 { Disiunctum.

Discretum.

Quest. Quid est discretum?

Resp. Est cuius coniunctio est discretiua. Itaque è dissentaneis præcipue diuersa enuntiat, cuius notæ sunt, Quanquam Tamen. Vt, Quanquam sensu corporis iudicentur, referri tamen ad animum:

Naturam expellas furca tamen usq; recurret.

Quest. Quænam est eius contradictio?

Resp. Si negatio præponatur coniunctioni. Vt: Licet naturam expellas, non tamen recurret. Et hic iudicium verum est, si partes non solum veræ sint, verum etiam discretæ. Ridiculum est Enuntiatum discretum, si composita & consentanea segregentur. Vt, Quanquam Socrates est homo, tamen est Animal Rationale.

Disiunctum.

Quest. Quid est Enuntiatum disiunctum?

Resp. Axioma disiunctum, est Axioma segregatiuum, cuius coniunctio est disiunctiua: vt, Aut Dies est, aut Nox est.

Aut pluit, aut clauo nunc Iupiter æthere fulget.

Et è dissentaneis enuntiat præcipue contraria immediata, Absolute autem consentanea non potest, nisi alterum negando, vt: aut Homo non est, aut Animal est.

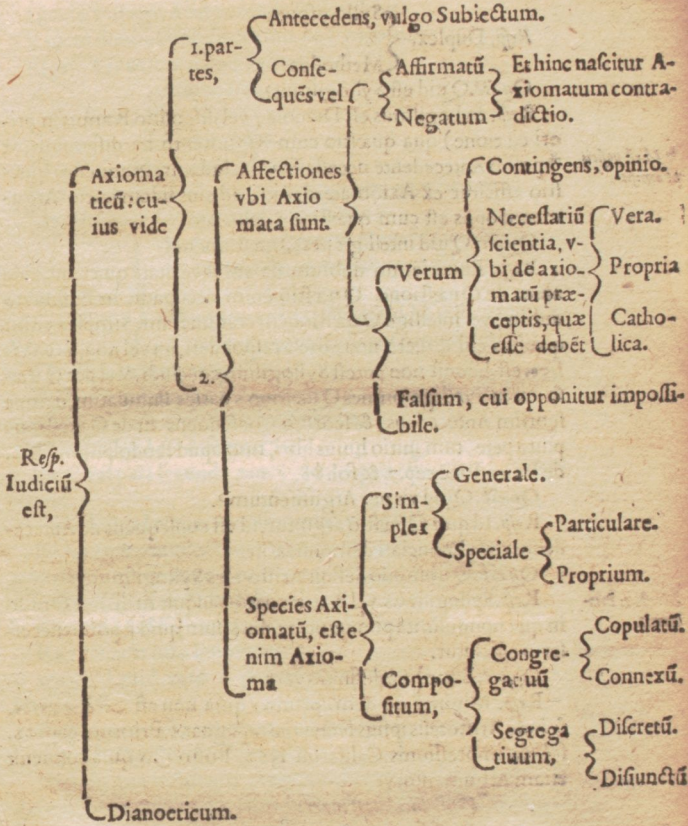
Quest. Quænam est eius contradictio?

Taleus.

Resp. Si negatio proponatur coniunctioni. Et ex necessaria partium oppositione & disiunctione pendet eius iudicium verum. Vt, Homo est bonus, aut non est bonus.

Quest. Eorum omnium quæ de Axiomatis diseruisti tabulam Analyticam depingas precor?

Resp. Ius.

Quest. Haftenus ergo de Iudicio Axiomatico, restat nunc vt de iudicio Dianoetico agamus. Quid igitur est Dianoia?

Resp. Dianoia est cum aliud Axioma ex alio deducitur.

Quest. Quotuplex est?

E iiii

Syllogismus.
 Resp. Duplex.

Methodus.

Quaest. Quid est Syllogismus?

Resp. Syllogismus est *Dianora* (vel dispositio *Ramus* in priori editione) qua quaestio cum Argumento ita disponitur, ut
 * Id est posita
 * posita Antecedente necessario concludatur. Nam cum quaestio efficitur ex Axiomate dubio, ad eius fidem tertio Argumento opus est cum quaestione collocato.

Quaest. Quid intelligis per Quaestionem?

Resp. Enuntiatiuum dubium de cuius veritate quaeritur, vide antea de Quaestione. Quaestio enim occupatur: in Enuntiativo dubio, vel intelligo Quaestionem coniunctam. Simplex enim quaestio cui directe non potest responderi, ita vel non, *ἀτυλλόσις*: est, hoc est non potest Syllogismo concludi. Vel per Quaestionem intelligo omnes Quaestiones partes singulatim, nempe seorsim Antecedens, & seorsim Consequens. Et de Quaestione plura pete, tum initio huius libri, tum apud Rodolphum lib. 2. de Inventionem cap. 7. & fol. 88.

Quaest. Quid vis per Argumentum?

Resp. Id quo Quaestio arguitur, id est consequens de Antecedente vero Enunciatiui demonstratur.

Quaest. Quomodo definit Aristoteles Syllogismum?

Arist. 1. Priorum 1.

Resp. Syllogismus vel *Ratiocinatio* (inquit Arist.) est Oratio in qua nonnulla ita ponuntur, ut diuertum quid à positis necessario efficiatur.

Quaest. Estne haec definitio vera?

Resp. Minimè quidem. primo, quia non est *κατὰ παντός*, deinde Aristotelis ipsius sententiae repugnat. Priorum cap. 22. fol. 39. impressionis Caluarini 1562. Postremo quia conuenit etiam Argumento, ut

Venti incubuere mari:

Densi funduntur ab aethere nymbi:

Crebris micat ignibus ether:

Est igitur tempestas.

Hic positis quibusdam, aliquid necessario consequitur, nec tamen erit syllogismus: Omnis enim syllogismus est necessarium: non omne autem necessarium, Syllogismus.

Quaest. Vbi

Quæst. Vbi agit Aristoteles de Syllogismo?

Resp. In duobus libris priorum Analytico:um.

Quæst. Quot sunt partes Syllogismi?

Resp. Duæ, { Antecedens.

{ Consequens.

Quæst. Quid est Antecedens?

Resp. Est quæ adhibetur ad arguendam quæstionem.

Quæst. Quot sunt partes Antecedentis?

Resp. Duæ, { Propositio, vulgo propositio Maior, continens terminum maiorem cum medio.

{ Assumptio, vulgo propositio Minor, continens terminum minorem cum medio.

Quæst. Quid est propositio?

Resp. Est prima pars Antecedentis quæ quæstionis saltem consequens cum argumento disponitur.

Quæst. Quid est Assumptio?

Resp. Est pars secunda Antecedentis quæ assumitur è propositione.

Quæst. Quid est pars consequens Syllogismi?

Resp. Quæ complectitur partes quæstionis (vulgo terminum maiorem cum minore) eamque quæstionem concludit, vnde dicitur complexio & conclusio.

Quæst. Quid si qua pars Syllogismi defuerit?

Resp. Dicitur tunc Enthymema.

Enthymema.

Quæst. Quid vero si præter has tres partes, aliquid accesserit?

Resp. Dicitur illa argumentatio prosyllogismus.

Prosyllogismus.

Quæst. Quid faciendum est si partium ordo confundatur?

Resp. Si qua dubitatio propterea fuerit, explenda sunt quæ defunt, amputanda quæ superflua, & pars quælibet in locum suum redigenda est.

Inversio.

Quæst. Quoniam vulgo argumentatio diuiditur in quinque species, nempe in Syllogismum, Enthymema, Inductionem, Exemplum & Soritem, liceat mihi de his omnibus quædam percontari, vt quomodo inuicem differant, in quibus etiam cohereant, cuiuslibet perspicere liceat.

Resp. Argumentationis speciem tantum univocam esse dico, quintuplam ergo tuam divisionem non probo. Et multis mecum agere de Enthymemate, Inductione cæterisque (quas vocas) argumentationis species superuacaneum esse duco, quia Enthymema syllogismus est, sed vna sui parte truncatus. Inductio vero Enthymema est, cuius argumentum ductum est ab enumeratione partium, specierum leu exemplorum specialium, bonum quidem & syllogisticum si enumeret omnes species, vitiosum contra. Exemplum non est argumentationis forma (significat enim factum simile) alioquin tot essent formæ argumentationum, quot sunt argumentorum genera.

*Sturmius lib. 3.
part. Dial. cap.
41.*

Quæst. Quid vero tu de Sorite dicis, Num ille est Syllogismus?

Resp. Est, sed compositus, in quo plures præmissæ coaceruantur, & eo ordine connectuntur, ut semper prædicatum præcedens, sit subiectum sequentis. Vnde conclusio infertur, ut

Socrates est homo,

Homo est animal,

Animal est substantia, Ergo

Socrates est substantia. Et dictus est *ωπειτύς*, coaceruator à *ωπειτύω*, quod est coaceruo. Et est valde captiosus & sinuosus, sed tamen verus esse potest, si præmissæ in eo omnes sint veræ & affirmantes, atque etiam si vltima sit negans, tunc legitimus & perspicuus est Sorites.

Quæst. Quomodo resoluitur in puros Syllogismos?

Resp. Considerando numerum præmissarum, semper enim Sorites ex totidem constat Syllogismis ex quot constat præmissis, vno minus. Itaque si tres sint præmissæ, erunt Syllogismi duo, &c.

Deinde primo omnium excerpendus est Syllogismus principalis, is continetur præmissa vltima & conclusione. Et hæc præmissa in Syllogismo principali sit maior vel propositio, minor autem, vel assumptio (quia in Sorite non continetur) Supplenda est & ita deinde omnes prosyllogismi sunt ordine resolvendi.

Quæst. Da exemplum?

Resp. *Quæ ego volo (inquit Diophanes) vult etiam mater mea,
Quæ vult mater mea vult etiam Themistocles.*

*Plutarchus
περί τῶν αἰδῶν
ἀποκρίσεις.*

Quæ

Quæ vult Themistocles vult totus populus Atheniensis, Ergo

Quæ ego volo vult totus populus Atheniensis.

Quæst. Quomodo soluitur hic Sorites?

Resp. Hoc modo.

Quæ vult Themistocles vult totus populus Atheniensis,

Quæ ego volo vult Themistocles. Ergo

Quæ ego volo vult totus populus Atheniensis.

Deinde:

Quæ vult mater mea vult Themistocles,

Quæ ego volo vult mater mea, Ergo

Quæ ego volo vult Themistocles.

Quæst. Estne Dilemma Syllogismus?

Dilemma.

Resp. Est syllogismus cornutus, & argumentum à contrariis medio carentibus. Et de hoc vide Syllogismum compositum connexum.

Quæst. Vbi agit Aristoteles de Inductione, Exemplo, Enthymemate & Sorite?

Resp. De tribus primis agit in tertia sectione libri secundi Priorum, de Sorite in categoriis in regula Homogencorum.

Quæst. Vnde sumitur propositio Syllogismi?

Resp. Plerumque è Grammatica, Rhetorica, Dialectica, Mathematica, Philosophia, Iurisprudencia. Taleus.

Quæst. Quot sunt species Syllogismi?

De Syllogismo in specie.

Resp. Duæ. Syllogismus e-
nim est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Simplex, vulgo Categoricalis.} \\ \text{Compositus, vulgo Hypotheti-} \\ \text{cus.} \end{array} \right.$

Quæst. Cuius hæc est partitio?

Resp. Theophrasti, Eudemi, Boëtij.

Quæst. Quid est simplex Syllogismus?

Syllogismus simplex.

Resp. Vbi pars consequens (vulgo prædicatum vel terminus Maior) quæstionis disponitur in propositione (vulgo in Maiore propositione) & pars antecedens in assumptione, vulgo terminus Minor vel subiectum in Minore propositione.

Quæst. Quot in hoc Syllogismo sunt consideranda?

Resp. Duo, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Differentia: communes ab enunciato.} \\ \text{Genera duæ.} \end{array} \right.$

Quaest. Quænam sunt hæc differentiæ?

Resp. { Prior duplex est, Syllogismus simplex est } Affirmatus.
Negatus.
Deinde posterior duplex est. Syllogismus enim simplex est, vel } Generalis.
Specialis.
Proprius.

Quaest. In hac posteriori partitione videntur partes non esse inter se dissentaneæ, sed consentaneæ, cum proprius Syllogismus sit etiam specialis, ergo diceret (ni fallat) Syllogismus simplex est, vel generalis vel specialis, rursus specialis est infinitus & proprius.

Resp. Verum dicis, sed quia ex indefinitis nihil unquam vere possit concludi, igitur merito P. Ramus infinitum Syllogismum præterit.

Syll. Affirm.

Quaest. Quomodo dicitur Syllogismus Affirmatus?

Resp. Cum partes omnes sunt Affirmatæ.

Syll. Neg.

Quaest. Quomodo Negatus?

Resp. Cum partium antecedentium altera, cum complexione sit negata.

Syll. Gener.

Quaest. Quomodo Generalis?

Resp. E propositione & assumptione generalibus.

Syll. Specialis.

Quaest. Quomodo dicitur Syllogismus specialis?

Resp. Ex altera parte antecedentis tantum generali.

Syll. Proprius.

Quaest. Quomodo vero proprius?

Resp. Ex utraque parte propria.

Gener. Syll. simplicis.

Quaest. Quot sunt genera simplicis Syllogismi?

Resp. Duo. Syllogismus simplex est } Contractus partibus.
Explicatus.

Quaest. Quid est Syllogismus contractus?

Contractus Syll. idem cum tertia figura Aristor. Axioma.

Resp. In quo argumentum utramque partem quaestionis antecedit: ita ut Assumptio affirmata, conclusio specialis sit. Et hic Syllogismus idem est atque tertia Aristotelis figura, quæ vulgo sic definitur. Tertia figura est in qua medium (vel argumentum) est subiectum in utraque præmissa. Et in hac figura, Ex omnibus præmissis negatis, nihil concluditur.

Quaest. Est.

Quest. Estne hic Syllogismus Affirmatus, Negatus, Generalis, Specialis & Proprius?

Resp. Est. Et hic Syllogismus semper ferè Enthymematicus est, quod argumentum pro exemplo, subicitur particulari quaestioni. Ut, Quaedam confidentia est virtus, ut Constantia.

Quest. Quot sunt modi huius figuræ vel Syllogismi?

Resp. Sex secundum Aristotelem: ego duos esse dico,

Videlicet	{	Affirm.	{	Generalem.
				Specialem.
			Proprium.	
	}	{	Negat.	{
			Specialem.	
			Proprium.	

Quest. Da huius Syllogismi exemplum?

Resp. *Affir. Gener.*

1. AFFIR. GENERALIS.

Vsquequaque affirmatus, sed propositione & assumptione duntaxat generalis.

Da *Omnis constantia est virtus:*
rap *Omnis constantia est confidentia:*
Ergo

ti. *Quaedam confidentia est virtus.*

Affirm. Specialis 1.

2. AFFIR. SPEC.

Vsquequaque affirmatus, sed assumptione tantum generalis.

Dis *Quidam sapiens est dives:*
am *Omnis sapiens est laudabilis:* Ergo
is. *Quidam laudabilis est dives.*

Item

Vsquequaque affirmatus, sed propositione tantum generalis.

Da *Omnis sapiens est laudabilis:*
tis *Quidam sapiens est pauper:* Ergo
i. *Quidam pauper est laudabilis.*

Affir proprius.

3. AFFIR. PROPRIUS.

Vsquequaque affirmatus, sed conclusione indefinitus.

Socrates est Philosophus:
Socrates est homo: Ergo
Quidam homo est Philosophus.

Negatiuus gener 1.

1. NEGAT. GENER.

Assumptione duntaxat affirmatus, propositione autem & assumptione generalis.

Fe *Nulla audacia est virtus:*
lap *Omnis audacia est confidentia:* Ergo
ton *Quaedam confidentia non est*
Virtus.

Negat. Specialis.

Sola propositione generalis, solaque assumptione affirmatus.

Item:

Sola assumptione generalis & affirmatus.

2. NEGAT. SPECIALIS.

Fe Nullus stultus est beatus:

ris Quidam stultus est fortunatus, Ergo
on Quidam fortunatus non est beatus.

Boc Qui dam docti non sunt boni.

ar Omnes docti norunt veritatem; Ergo
do Quidam qui norunt veritatem,
non sunt boni.

3. NEGAT. PROPRIUS.

Sola assumptione negatus,
& conclusione indefinitus.

Thersites non est Philosophus:

At Thersites est homo: Ergo

Quidam homo non est philosophus.

Quæst. Quorsum unicuique Syllogismo quædam vocabula præponis, veluti Darapti, Felapton, Disamis, Datifi, Bocardo, Ferison?

Resp. Tres sunt apud Dialecticos syllogistica figuræ, quarum prima quatuor habet modos, toridem etiam secunda, tertia vero sex; qui modi, ut facilius possint dignosci, quædam vocabula veluti propria nomina in fronte gerunt. Hæc nomina his versibus continentur.

Figuræ $\left\{ \begin{array}{l} 1. \text{Barbara, Celarent, prima, Darii Ferioque:} \\ 2. \text{Cesare, Camestres, Festino, Baroco secunde:} \\ 3. \text{Tertia grande sonantibus dat Darapti, Felapton,} \\ \text{Adungens Disamis, Datifi, Bocardo, Ferison.} \end{array} \right.$

In his vocabulis obseruandæ sunt quatuor vocales, A, E, I, O. Item quatuor consonantes initiales, B, C, D, F: & quatuor consonantes mediæ, S, P, M, C, vocales ostendunt enunciatorum quantitatem & qualitatem, videlicet:

A, universalem affirmatiuam.

E, universalem negatiuam.

I, particularem affirmatiuam.

O, particularem negatiuam.

Consonantes initiales ostendunt qui modi ad quos primæ figuræ modos sunt reducendi, nempe vñusquisque ad eum modum primæ figuræ, qui ab eadem incipit litera. Ut ad Ferio primæ figuræ reducuntur Festino & Felapton, ad Barbara reducuntur Baroco & Bocardo, &c. Consonantes mediæ indicant propo-

propositionum conuersionem, iuxta hos versiculos.

S uult simpliciter uerti, P, uero per accid.

M uult transponi, C, per impossibile duci.

Cætera aliunde petas uelim, hæc etenim omnia uocabula, quia reuera sunt nihil significantia, & non multum ad Dialecticam ediscendam conducunt, vna cum his conuersionibus, ex diametro cum lege καθόλου πρώτων pugnantibus, tummi reiecerunt Dialectici. Si tu tamen ex his aliquid utilitatis perceperis, me scripisse non pœnitebit. Hactenus de Syllogismo tractato, sequitur explicatus.

Quæst. Quid est Syllogismus explicatus?

Syllog. Simplex explicatus.

Resp. Est in quo propositio est generalis aut propria, & conclusio similis antecedenti, aut parti debiliori, id est, vulgo, in quo Maior propositio sit vniuersalis aut singularis, & conclusio similis vtrique præmissæ, aut præmissæ negatiuæ vel particulari. Et hic Syllogismus idem est atque Aristotelis secunda figura, quæ vulgo sic definitur: Secunda figura est in qua medium est prædicatum in vtraque præmissa. Et in hac figura quatuor obseruabis. Quemadmodum in Syllogismo explicato, nempe in tertia Aristotelis figura. Argumentum tantum partes Antecedentis antecedeat, ita in hac figura sequitur: Secundo, altera pars Antecedentium semper est negata (ex omnibus enim affirmatis in hac figura nihil concluditur:) Tertio, propositio est in hac figura aut generalis aut propria. (propria in dico tantum, cum in hac figura de proprio Syllogismo agat:) Quarto, conclusio semper est Negatiua, & similis vtrique parti Antecedentis: vel si diuersæ sint, debiliori, id est, Negatiuæ & particulari. Si enim pars vtraque sit generalis, erit etiam conclusio generalis: si altera tantum sit generalis, erit conclusio specialis, aut indefinitè, (id est, particulariter) aut proprie, in proprio Syllogismo: Si denique vtraque propositio sit propria, erit conclusio specialis, aut indefinitè aut proprie.

Quæst. Vbi agit Aristoteles de hac conclusionis cum antecedente Analogia?

Resp. Libro primo Priorum, capite vicefimo quarto, & vicefimo octauo.

Quæst. Quot sunt huius figuræ species?

Resp. Duæ, quarum vtraque est	Primus: isque	}	Generalis	{	1.
			Specialis	{	2.
	Secundus	}	Affirm.	{	Generalis.
			Negat.	{	Specialis. Proprius.

Quæst. Quid est prima Species?

Resp. Est ubi argumentum, id est, medium semper sequitur negatum in altera parte: vel ut vulgo, ubi medium in vtraque præmissa, prædicati locum teneat, negatum vel in Maiore vel in Minore propositione.

Quæst. Da exempla?

Resp. Generalis 1.

Vsquequaq; generalis, sed assumptione duntaxat affirmatus.

Gener. 2.

Vsquequaq; generalis, sed propositione duntaxat affirmatus.

Specialis 1.

Sola assumptione affirmatus, & sola propositione generalis.

Spec. 2.

Sola propositione generalis & affirmatus.

Proprius 1.

Vsquequaq; proprius, sed sola assumptione affirmatus.

SYLLOG. GENERALI I.

Cel Turbatus non vitur ratione:
a Sapiens bene vitur ratione, Ergo
re Sapiens non est turbatus.

GENERALIS 2.

Cam Res mortalis est composita:
es Animus nõ est compositus: Ergo
tres Animus non est mortalis.

SPECIALIS 1.

Fes Liuidus non est magnanimus:
ti Maximus est magnanimus: Ergo
no Maximus non est liuidus.

SPECIALIS 2.

Ba Saltator est luxuriosus:
roc Murena nõ est luxuriosus: Ergo
o Murena non est saltator.

PROPRIUS 1.

Agesitans non est pictus ab Apelle:
alexander est pictus ab Apelle: Ergo
Alexander non est Agesitans.

PRO-

Prop. 2.

PROP. 2.

Vsquequaq; proprius, sed
sola propositione affir-
matus.

Cæsar oppressit patriam:
Tullius nō oppressit patriam: Ergo
Tullius non est Cæsar.

Quæst. Hi proprii syllogismi nusquam apud idoneos repe-
riuntur Dialecticos, quorsum ergo tu horum mentionem fa-
cis?

Resp. Equidem quamvis & vulgo non traduntur, & præ-
missæ in his syllogismis sint Enuntiata propria vel propositi-
ones singulares, non minorem cæteris syllogismorum modis ha-
bent firmitatem atque frequentem usum. Cum enim de duo-
bus quaritur, utrum sit vnus & idem: Multi enim binomines
sunt: nec possint discerni, & aliter ab hoc, aliter ab illo nomi-
nantur: sæpe etiam duo idem nomen habent, vt vnus & idem
esse putari possit, maximi est huius Syllogismi vsus. Argumen-
ta enim quibus eiusmodi personæ discernuntur, aut etiam alia
res singulares suis propriis nominibus appellatæ, in hac figura
concluduntur.

*De propriis
Syllogismis
Ramus.*

Taleus.

Quæst. Sed ex meris particularibus nihil potest concludi?

Resp. Verum: at ex puris singularibus potest aliquid vere se-
qui. Perperam igitur faciunt, qui in Syllogismorum doctrina, *Propos. Parti-*
propositiones singulares, accipiunt pro particularibus, quum *cularares. & Sing-*
particulares sint indefinitæ, quarum subiectum nihil certi ac de-
finiti indicat, sed disceptantis animum, per varias species varie
circumagi & vagari sinit, incertum de qua aut quibus enunti-
atum sit, atque hinc fortassis indiuiduum vagum nominatur: vt
cum dicitur: Quidam Philosophus Atheniensis cicutam bibit,
vbi non inducatur quis ille fuerit, nempe Socrates. Singulares
autem propositiones in concludendo, vim vniuersalium habere
videntur, & certe hoc cum illis commune habent, quod definitæ
sint, quod subiectum earum rem certam ac definitam indi-
cat, vt quum dixerō:

Nero est tyrannus:

Iustianus non est tyrannus: Ergo

Iustianus non est Nero.

Quæst. Progrediamur nunc ad secundam explicatæ Syll-
ogismi speciem?

Resp. Secunda est, quando Argumentum antecedit in

F

*Secunda speci-
es Syll. expt.
vulgo prima fi-
gura Arist.*

propositione, & sequitur affirmatum in Assumptione, id est, quando medium est subiectum in Maiore præmissa. & est prædicatum affirmatum in Minore præmissa. Et hæc Syllogismi species eadem est atque Aristotelis prima figura, quæ defini- tur in qua medium est subiectum in Maiore & prædicatum in Minore iuxta illud,

Axioma.

Sub præ prima, bis præ secunda, tertia bis sub.

Quæst. Sed cur addis in definitione, prædicatum affirma- tum?

Resp. Quia in hac figura, ex Minore negatiua nihil se- quitur.

Quæst. Estne hæc Syllogismi figura, Affirmata, Negata, Ge- neralis, Specialis, Propria?

Resp. Est.

Quæst. Quare primam Aristotelis figuram, tu tertio loco ponis?

Resp. Studio Methodi, deinde quia hæc figura magis est specialis quam duæ superiores fuerunt. Nam in definienda specie, adhibentur generalia & antecedentia, non contra: At in hac definienda figura, adhibentur quæ in vtraque specie primi generis fuerunt: nec quicquam hic adhibetur, non col- lectum ex illis, vt plane constat hanc figuram ex illis esse com- positam. Nam primo quod argumentum antecedit in prima parte, est è prima specie: quod sequatur in secunda parte, est è secunda specie: quod propositio sit definita, est è secunda spe- cie: quod Assumptio sit Affirmata, est è prima specie: quod Conclusio sit Antecedenti similis, est è secunda: quod bini mo- di distinguantur affirmatione & negatione, est è prima specie, &c.

Taleus.

Quæst. Da exempla huius speciei?

Resp. Affirm. Gener.
Vtique quaque affirmatus,
& vniuersus.

AFFIRM. GENERAL.

Bar Omne iustum est utile:
ba Omne honestum est iustum: Ergo
ra Omne honestum est utile.

NEG. GEN.

Neg. Gen.
Vtique quaque vniuersus,
sed assumptione dun-
taxat affirmatus.

Ce Nullus timidus est liber:
la Omnis avarus est timidus: Ergo
rent Nullus avarus est liber.

Affirm.

Affirm. Spec.

Vsquequaque affirmatus,
sed propositione tantum
vniuersus.

Neg. Spec.

Sola propositione vniuersus,
solaque assumptione
affirmatus.

Affirm. Prop.

Vsquequaq; affirmatus
& proprius.

Negat. Prop.

Vsquequaq; proprius, sola
que assumptione
affirmatus.

Et hactenus de Syllogismo simplici cuiusq; speciebus, sequitur
Syllogismus compositus.

Quest. Quid est Syllogismus compositus?

Resp. Est Syllogismus vbi tota quaestio est pars altera propositionis affirmatae & compositae: Argumentum est pars reliqua. Et quia in hoc syllogismo explanando, vtar posthac verbo Tollendi, animaduertas illud verbum Tollere, est specialem contradictionem ponere, vel (verbo) contradicere.

Quest. Vbi agit Aristoteles de hoc Syllogismo?

Resp. Huiusmodi Syllogismaum nullum agnouit Aristoteles, imo vero differuit nullam, praeter tres ante expositas, esse speciem syllogismi. 1. Priorum, cap. 22. iuxta Talei distinctionem Arist. Priorum in capita, & vicefimo iuxta Guicchii & Durii distinctionem. Sed mirabile hoc quod dico consideranti videatur: Cum Aristoteles disputat nullos praeter has tres figuras, esse Syllogismos, interim vtitur ipse Syllogismo conexo, nullam trium figurarum comprehenso. Sic enim ille disputat loco citato & sequentibus. Quando quicquam ambobus commune sumi oportet, id tribus figuris fieri oportet.

F ij

AFFIR. SPEC.

Da Consules virtute facti studiosè
Remp. tueri debent.

ri Cicero est virtute factus cōsul: Ergo
j Cicero Remp. studiosè tueri debet.

NEG. SPECIAL

Fe Deceptor amantis puellae non est
laudandus:

ri Demophon est deceptor amantis puellae
vt Phyllidis:

o Demophon igitur nō est laudandus.

AFFIR. PROP.

Octavius est heres Caesaris:

Ego sum Octavius: Ergo

Sum heres Caesaris.

NEG. PROP.

Antonius non est filius Caesaris:

Tu es Antonius:

Non es igitur filius Caesaris.

Syllog. compositus, vniuerso Hypotheticus.

Nam aut A, de C, & C, de B dicitur, aut C de amobus, aut ambo de C. hæ autem sunt figuræ à nobis expositæ: perspicuum est igitur omnem Syllogismum in aliqua harum trium figurarum necessario strui. Et planius sic accipito, si Medium triplici figura disponitur, omnis etiam Syllogismus eadem concluditur: sed primum est verum. Nam Argumentum vel antecedit & sequitur, & tunc prima figura est: vel sequitur tantum & est secunda: vel antecedit tantum & est tertia: quare & secundum verum est, omnisque Syllogismus triplici figura concluditur. Et hinc vides Aristotelis disputationem, Aristotelis exemplo testimonioque refelli.

Quest. Huius Syllogismi definitionem Rami explanes precor?

Propositio. *Resp.* Definitur Syllogismus compositus è genere & forma: Genus est Syllogismus: Forma colligitur è differentis propositionis (vulgo Maioris) ab ea propositione, quæ fuit in simplici Syllogismo: Primo enim hic propositio est affirmata: illic negata esse potuit: Secundo propositio est composita: illic etiam simplex esse potuit: Tertio tota quæstio est pars altera propositionis: Argumentum est in reliqua parte. Et ex his tribus differentis, forma Syllogismi compositi colligitur. Et præterea in Assumptione nunquam accipitur aliquid quæstionis (id est, eius rei quæ in dubium vocatur) sed semper assumitur Argumentum vel Medium:

Si Socrates est homo, Socrates est animal:

At Socrates est homo: Ergo

Socrates est animal

In hoc syllogismo quo quæritur, num Socrates sit animal. Verbum (Homo) est argumentum vel Medium, quod tantum assumitur in Miore propositione, id est, assumptione.

Quest. Estne in hoc Syllogismo propositio semper affirmata?

Resp. Est. quamvis enim Enuntiatum compositum ex simplicibus negativis constet, potest tamen implicite esse affirmatum. Ut illud Pauli ad Corinth. Si non est resurrectio mortuorum, etiam Christus non resurrexit: At Christus resurrexit, est ergo resurrectio mortuorum. Hic enim affirmatur consequentia Maioris.

Quest. Quo-

Quæst. Quotplex est Syllogismus?

Resp. Duplex, est
enim vel

}	Connexus	}	Vulgo Syllog. Hypo- theticus est,	}	Conditiona- lis.
	Disiunctus		vel		Disiunctiuus.

Quæst. Quid est Syllogismus connexus?

Resp. Est Syllogismus compositus propositionis connexæ.

Quæst. Quid vis per propositionem connexam.

Resp. Est cuius coniunctio est Si, vt illud Arist. Si vna est facultas contrariorum, etiam vna est scientia: Et illud Mori.

Si tuus ad solem statuatur nasus, hianti

Ore, bene ostendas dentibus hora quota est.

Quæst. Annon ergo est Dilemma Syllogismus compositus *De Dilemma-
se.*

Resp. Est Syllogismus compositus, sed disiunctus cum duobus connexis, ita vt in vnoquoque Dilemmate tres sint Syllogismi. Exempli gratia.

Si improbus sit, cur vteris:

Si probus, cur accusas.

Hic tres sunt Syllogismi: primus connexus modi primi, quo concluditur quæstio proposita.

Si probus sit, non debes accusare.

Sed est probus: Ergo

Non debes accusare.

Secundus est disiunctus.

Aut improbus est aut probus:

Non autem est improbus:

Est ergo probus.

Tertius, est connexus secundi modi.

Si improbus est, non eo vtereris:

Atqui eo vteris:

Non igitur est improbus. Nunc pergamus,

Quæst. Quot sunt modi Syllogismi connexi?

Resp. Duo.

Quæst. Quid est primus modus?

Resp. Qui assumit Antecedens & consequens concludit.

Quæst. Da exemplum.

*Primus modus
Syll. connexi.*

Si Dii sint, diuinitio est :

Sunt autem Dii :

Diuinitio igitur est.

In hoc syllogismo Minor propositio vel assumptio completitur antecedens Maioris: & complexio concludit consequens. Et aliquando plus assumitur in Minore, quàm erat propositum in Maiore propositione, sed in tali amplificatione Maius illud quod assumitur continet in se vim Minoris: vt, 1. Catilin. Si te parentes timerent atque odissent tui, neque illos vllò modo placare posses, vt opinor, ab eorum oculis aliquò concederes: nunc te patria (quæ communis omnium nostrorum est parens) odit ac metuit, & iam diu nihil de te iudicat, nisi de patricidio suo cogitare: huius tu neque auctoritatem verebere? neque iudicium sequere? neque vim pertimesces? Et concludendi modus hic idem est, quando propositio est relata temporis: vt,

Quando homo currit, mouetur :

Atqui homo currit: Ergo

Homo mouetur.

Connexus secundus.

Quæst. Qualis est secundus modus Syllogismi connexi?

Resp. Est syllogismus connexus qui tollit consequens vt tollat antecedens.

Quæst. Da exemplum?

Resp. Si vlli rei sapiens assentiatur vsquam, aliquando etiam opinabitur: (nabitur:)

Nunquam autem opinabitur:

Nulli igitur rei assentiatur.

Taleus.

Specialis autem contradictio in hoc secundo modo præcipue requiritur, secus ἀσυνδυαστος fuerit Ramus. Et hæc duæ syllogismi species sunt omnium vltimatissimæ.

Quæst. Nunc agamus de Syllogismo disuncto?

Syllogismus disunctus.

Resp. Placet.

Quæst. Quid est Syllogismus disunctus?

Resp. Est syllogismus compositus, cuius propositio est disuncta, id est, habet coniunctionem disunctiuam præfixam.

Quæst. Quot sunt eius modi?

Resp. Duo, quos imprudens Aristoteles 2. Topicorum, cap. 2. sed obscure comprehendit.

Mod. primus.

Quæst. Qualis est primus modus?

Resp. Pri-

Resp. Primus tollit vnum, & reliquum concludit.

Quæst. Da exemplum?

Resp. Aut dies est, aut nox est:

At dies non est, Ergo

Nox est.

Et hic obserua, si partes propositionis huius syllogismi distun- *Ramus.*
cti sint plures duabus, iudicandi cōcludēdiq; ars erit eadem: vt,

Equus aut est homo, aut planta, aut bestia:

Si non est homo neque planta,

Est igitur equus bestia.

Quæst. Qualis est secundus modus?

Resp. Est qui è propositione partibus omnibus affirmata, af- *Disiunctus se-*
sumit vnum, & reliquum tollit. *cundus.*

Quæst. Da exemplum?

Resp. Dies est, aut nox est:

At dies est, Ergo

Nox non est.

Eiusmodi Syllogismus efficitur è propositione copulata ne-
gata, quæ negata complexio dicitur, quæque disiunctionis vim
obtinere: vt,

Non & dies est, & nox est:

At dies est:

Nox igitur non est.

Sed hic obserua, negatum copularum ex se nullum syllogi-
smum facere, sed hic vim disiunctionis obtinere, & præterea
communius quiddam complecti: neque esse necesse vt partes
hic sint affirmatæ: vt,

Non & homo est, & animal non est:

Vtrumlibet hic licet assumere, vt reliquum tollas: veluti,

Sed homo est: Ergo

Animal est: Vel

Sed animal non est: Ergo

Homo non est.

Est autem genus hoc enuntiandi rarum, & quo nullum ex *Talens.*
omnibus enuntiandi generibus sit distortius, vt ait in Fato Ci-
cero. Itaque propter eas contorsiones, hoc etiam Syllogismi
genus rarius est. Ethæc hæcenus de Syllogismo.

Quæst. Nunc Syllogismi Tabulam subijcias precor?

Resp. Non recuso.

* * *

Quæst. Restat nunc vt de Methodo agamus, quam velim vt mihi definias.

Resp. Methodus est Diuina variorum Axiomatum, pro sua naturæ claritate præpositorum, vnde omnium inter se conuenientia iudicatur memoriaq; comprehenditur. Et vt spectatur in axiomatica veritas & falsitas, in syllogismo cõsequentia & inconsequentia: sic in Methodo, ordo & confusio iudicatur.

De Methodo.

Quæst. Quoruplex est Methodus?

Resp. Duplex } Perfecta.

Imperfecta.

Quæst. Quid est Perfecta.

Talem.

Resp. Qua vtimur, quories perspicue res docenda est. Itaq; disponitur ex homogeneis axiomaticis, primo loco absoluta notatione primum, secundo secundum, tertio tertium, & sic deinceps, vt ab vnitatem per media genera ad indiuiduam multitudinem descendatur, vel generalissimum summo loco, ὑπάλληλα, subaltera intermedio, & ἰδιώτατα infimo loco sint, vt loquuntur Peripatetici.

Quæst. Quomodo progreditur?

Resp. Ab vniuersalibus ad singularia perpetuo progreditur. Ethanc solam Methodum Aristoteles probauit 1. Ethic. cap. 3. & lib. 2. cap. 2. & Physic. lib. 1. cap. 1. & Porphyrius capite de Specie.

Quæst. Cur à generalibus ad specialia in docendo semper descendendum est?

Talem:

Resp. Quia illa est via scientiæ & intelligentiæ. Deinde quia hoc ordine, memoriæ succurritur. Ordo enim est memoriæ pater.

In Methodo hæc

spectanda.

1. Definitio.

2. Diuisio.

Partium 3. definitio.

Illustratio.

Quæst. Quomodo descenditur à generalibus ad specialia?

Resp. In docendo, generalis & vniuersa declaratio præcedit, qualis est definitio & summa quædam comprehensio: tum sequitur specialis explicatio per partium distributionem: postremo partium singularium definitio, & ex idoneis exemplis illustratio.

Quæst. Quid

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

[Marginal notes on the right side of the page, including the letters 'A', 'B', 'C', 'D', 'E', 'F', 'G', 'H', 'I', 'K', 'L', 'M', 'N', 'O', 'P', 'Q', 'R', 'S', 'T', 'U', 'V', 'X', 'Y', 'Z']

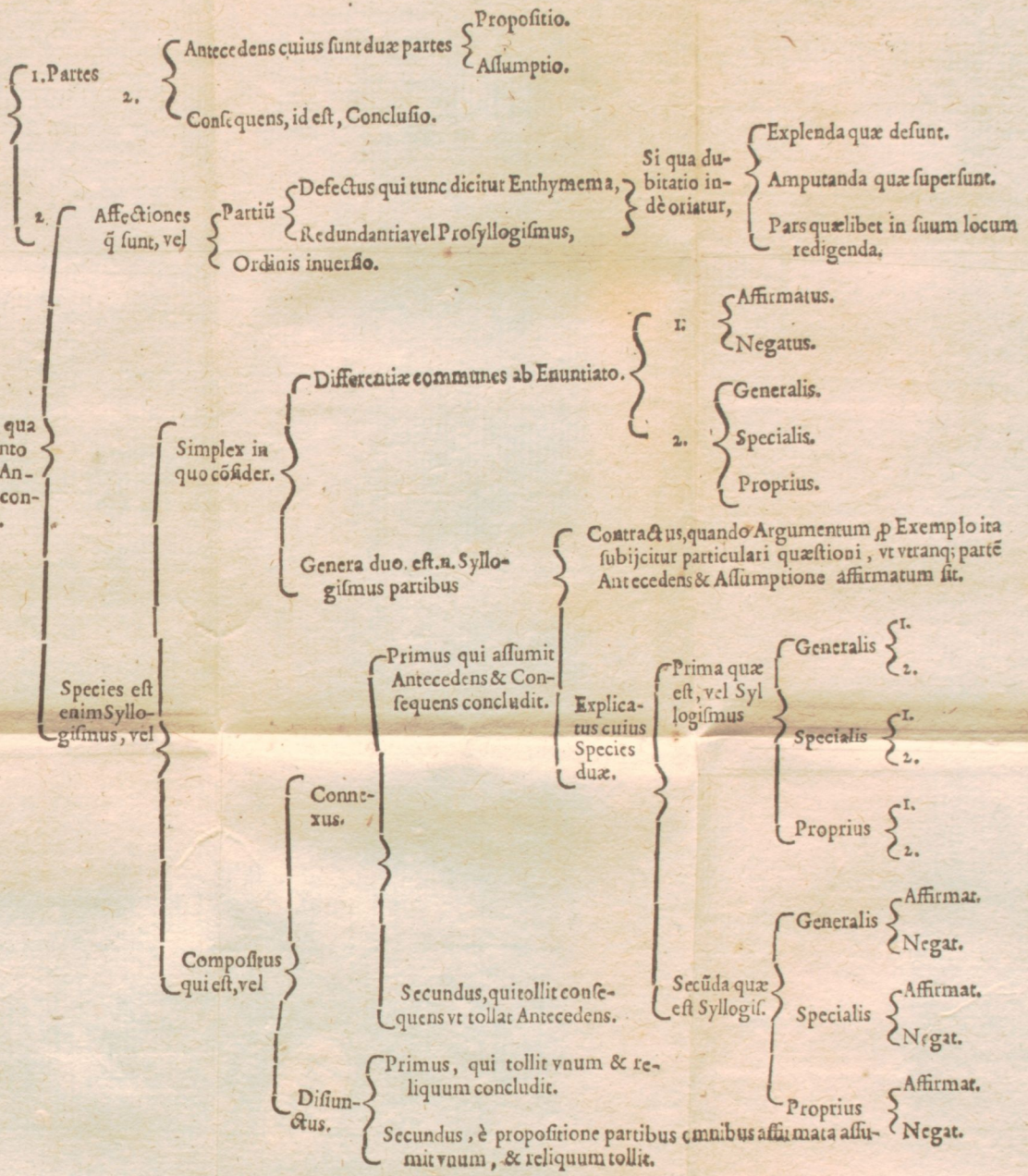
SYLLOGISMI ANALYSIS.

Litera F.

Fol. 88.

***
**

Syllogismus est Dianoa, qua quaestio cum Argumento ita disponitur, ut posito Antecedente necessario concludatur. in hoc consider.

De Methodo.

Taleus.

Taleus:

In Methodo hac

ſpeſtanda.

1. Definitio.

2. Diviſio.

3. Partium def

nitio.

Illustratio.

g
k

mil

nati

enti

axi

ſequ

pon

oac

vra

deſe

tera

Per

Eth

&li

Spe

ſce

hoc

pat

qua

qu

mo

ſtra

Quest. Quid est imperfecta methodus?

Resp. Quæ est in κρύψις, id est occultatione Methodica: cum scilicet delectatione motive aliquo maiore, in parte aliqua fallendus erit auditor.

Quest. Quomodo hoc fit?

Resp. { Homogenea quædam } { Definitionum }
 { quæ sunt lumina } { Partitionum } } reiiciuntur.
 { } { Transitionum }
 { Heterogenea } { Digressiones à re }
 { quædam, vt } { Commorationes à re } } assumuntur.
 Ordo rerum initio inuertitur antecedentiaq; nonnulla consequentibus post
 ponuntur. Sic in rebus { εἰδικτις }
 est { ετερογένεια } } In ordine
 { ταυτολογία }
 vero semper est ὑσυχολογία.

Quest. Methodi tabulam Analyticam adicias precor?

Resp. { Perfecta in } { Artium in } { Definitio generalis }
 { qua confide } { quibus } { sima prima erit.
 randa est il- } { } { Distributio sequetur
 lustratio per } { Rerum omnium } { Poetarum.
 exempla } { quas docere } { Oratorum.
 } { conamur. } { Historicorum

{ Imperfecta } { Reiciendo } { Definitionum.
 qua audito- } { Homogenea } { Partitionum.
 res fallere } { } { Transitionum.
 conamur. } { } { }
 { } { Assumendo } { Digressiones à
 } { heteroge- } { re.
 } { nea, vt } { Commorationes
 } { } { à re.
 } { } { }
 { } { Ordinem inuertendo & ante-
 } { cedentia consequentibus
 } { postponendo.

Et hactenus de Logicæ præceptis, nunc sequitur vltus, in

Analyſi.
Genefi.

Quæſt. Quid eſt Analyſis?

Reſp. Eſt exercitatio Logica, quæ verſatur in explorandis ſcriptis, aut conſiliis aut dictis tum noſtris, tum alienis.

Quæſt. Vnde dicitur Analyſis?

Reſp. ἀπὸ τῆς ἀναλύειν, id eſt retexendo.

Quæſt. Quotuplex eſt?

Reſp. Duplex, { Virtutum }
                  { Vitiorum } Nam in explorandis propoſitiis

exemplis, laudes ſunt cernendæ, & vitia noranda.

Quæſt. Quorſum?

Reſp. Vt { Propria }
          { Perſpicua } conce-
          { Certa } dantur, { Aliena } { Reiciantur.
          { Vera } & vt { Obscura } { Explicentur.
          { Cōſētanea } { Ambigua } { Diſtinguātur
                          { Incōſequentia } { Negentur.
  { Suspēdātur.

Quæſt. Quænam hic ſunt præcepta?

Reſp. Primo Analyſis opus vniuerſum quod explicandum ſuſceperit, à capite retexet: quæſtionem cernet quæ diſcreti proponitur: Argumenta quibus tractetur aſpiciet: & ad loci vnde ſumpta ſunt legem naturamq; referet: Diſpoſitionem poſtremo ad propoſitam regulam comparabit.

Quæſt. Quid de his Ariſtoteles?

Reſp. Analyſim inuentionis nullam tradit: de diſpoſitionis Analyſi præcepta ſtatuit excellentia in primo libro Priorum.

Quæſt. Qualiſnam eſt reſolutio vitiorum?

Reſp. Oppoſitione virtutum cernuntur vitia. Videndum ergo eſt in Inuentione, ne non cauſæ vt cauſæ, non effecta vt effecta ponantur. In Syllogiſmo, ne fit alienus, ne fit obſcuroſus, ne ambiguus, ne in conſtans. In Methodo ne omittantur definitiones & partitiones. Eſt etiam magni erroris, non eodem ordine proſequi partes quo propoſueris.

Quæſt. Quid Ariſtoteles de vitiorum Analyſi?

Reſp. In ſecundo libro priorum quædam vitia Logica recenset

tenet in sectione secunda à cap. 18. vsque ad 22. vt sunt petitio

ma

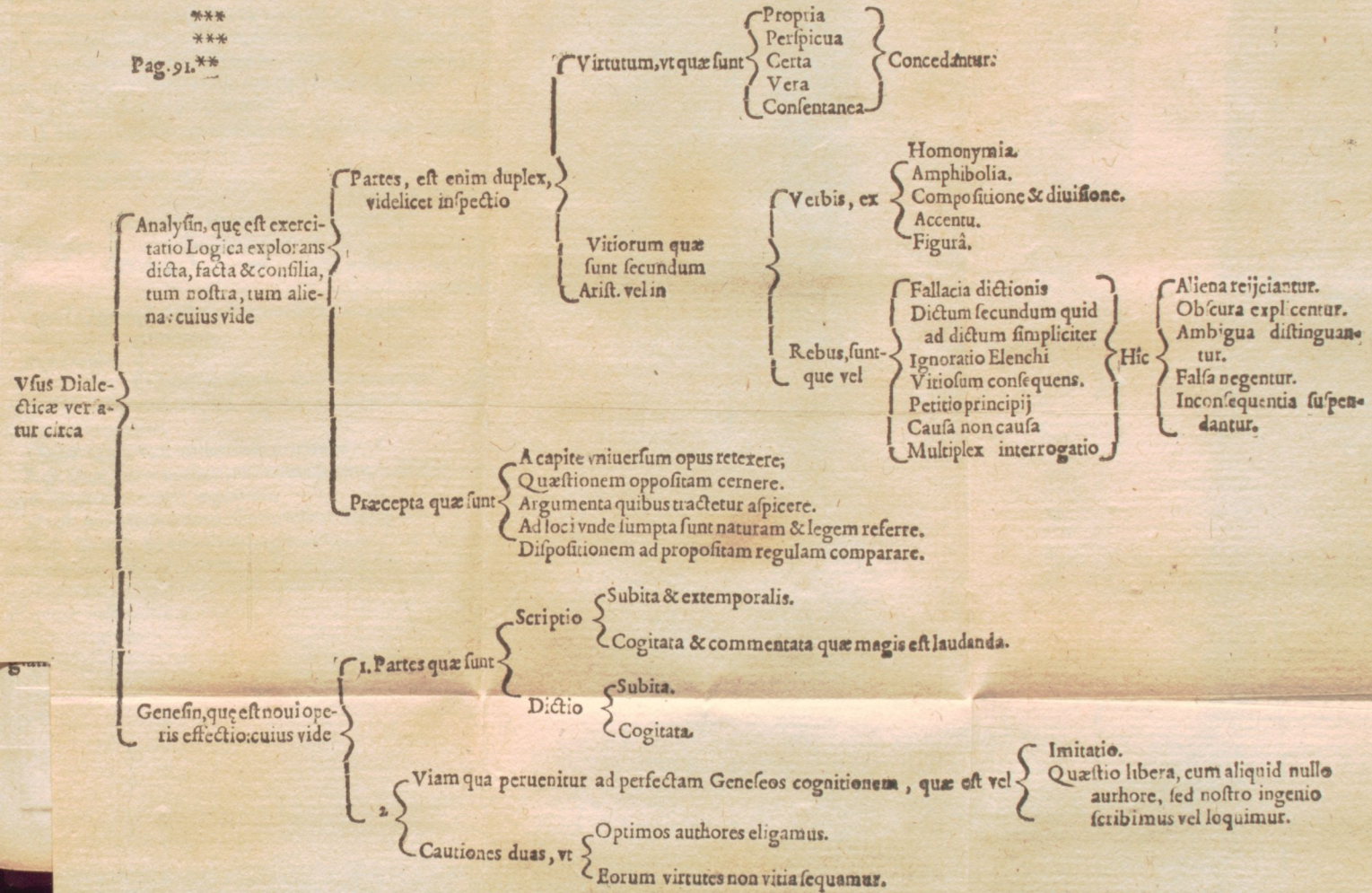
**

TABVLA ANALYTICA VSVS DIALECTICÆ.

***
***

Pag. 91. **

f
 p
 v
 f
 n
 r
 g
 c
 a
 n
 p

Resp. In secundo libro priorum quædam vitia Logica re-
 censet

cenſet in ſeſtione ſecunda à cap. 18. vſque ad 22. vt ſunt petitio principij, non cauſa, fallacia ratio, &c. Sed in duobus libris Elenchorum ex profeſſo de hac vitiorum Logicorum Analyſi agit: eamque in duo genera diſtinguit.

Queſt. Quænam ſunt illa?

Reſp. Omne vitium eſt aut in verbis aut in rebus. Quod in verbis eſt, aut ex Homonymia eſt, aut ex Amphibolia, aut ex compoſitione & diuiſione, aut ex accentu, aut ex figura: in rebus vero ſunt fallacia accidentis, dictum ſecundum quid ad dictum ſimpliciter, ignoratio Elenchi, vitioſum conſequens, petitio principij, cauſa non cauſa, multiplex interrogatio.

Queſt. Quid ergo eſt Geneſis?

Reſp. Eſt non inſpecto propoſiti exempli vt Analyſis, ſed effectio noui operis.

Queſt. Quotuplex eſt?

Reſp. Duplex { Scriptio } Quærum vtraque riuſum eſt } Subita & extemporalis.
 { Dictio } vel } Cogitata & commentata, & hæc magis eſt comendata.

Queſt. Quotuplex eſt v'ia ſcriptionis & dictionis?

Reſp. Duplex { Imitatio.
 { Quæſtio libera, cum ſcilicet aliquid, nullo propoſito nobis auctore, ſed ingenio aut arbitrio nouo ſcribimus vel loquimur.

Queſt. Quot ſunt imitationis cautiones?

Reſp. Duæ, vna vt optimos auctores eligamus: Altera, vt eorum virtutes non vitia ſequamur.

Queſt. Analyſeos & Geneſeos tabulam depingito?

Reſp. En tibi. Et quoniam Logices præcepta ſine exemplis mortua ſunt: idcirco quædam, Analyſeos & Geneſeos exempla in primo capite Nehemix & quibusdam Pfalmis propoſui, vt quam methodice & Logice Spiritus ſanctus in digniſſimus pfaltes progreditur, & quam fit Logices cogitio ad Theologiam aſſequendam neceſſaria, omnibus pateſcat.

* * *
 * * *
 * * *

Tabula Nehemia.

non

m
pi-

d fan-
areant

secun-

egene
tionis.

Succi
em tra
mus à
hrifto.

n pro-
bolum
onis,

um Dei,
nunc

n.
viridi-
m per-
quæ o-
ctice

r pro-
rbo.

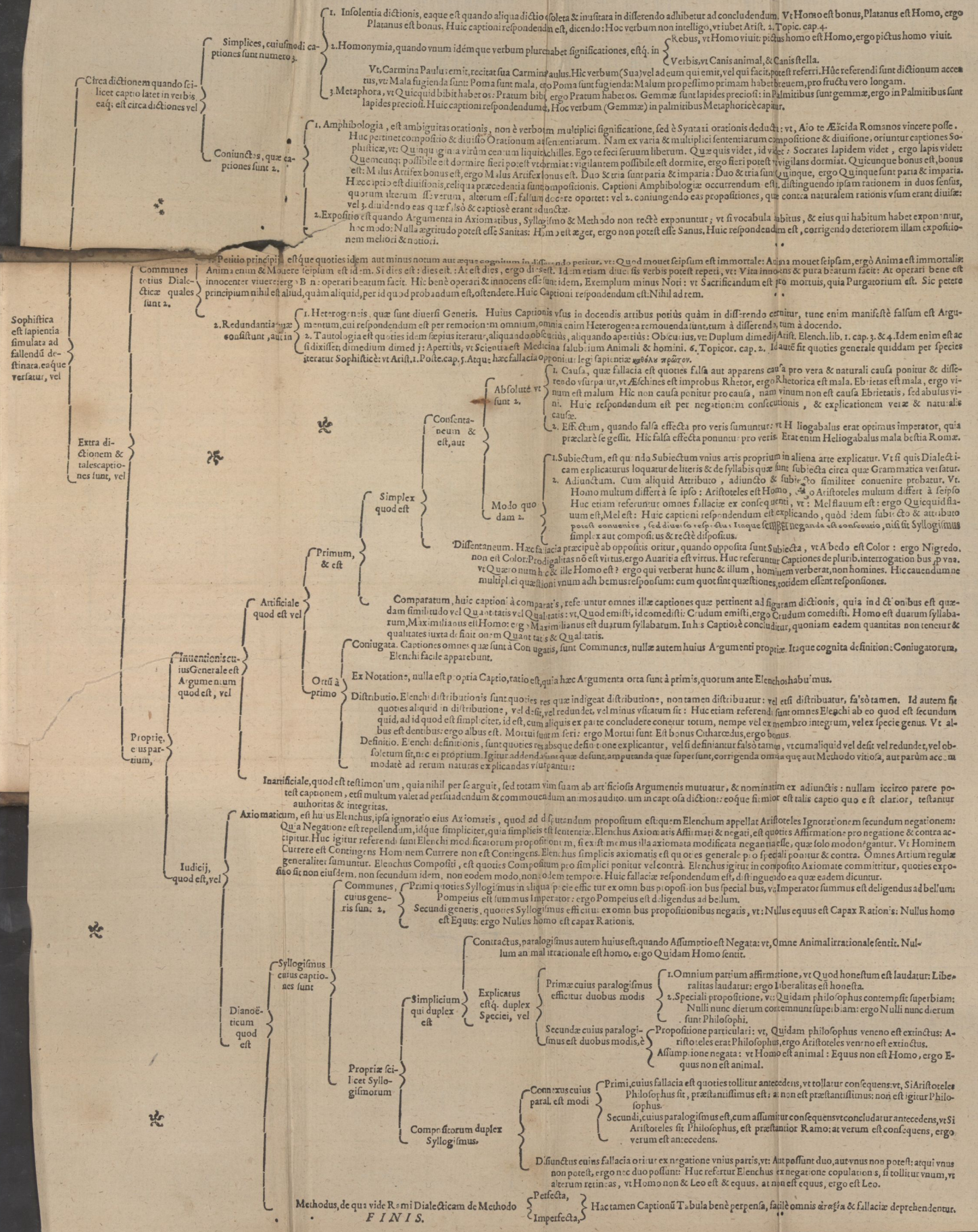
bi, ver-

, succo.
viridi-

6.

TABVLA CAPTIONVM OMNIVM EX VTRAQVE DIALECTICES PARTE, INVENTIONE NIMIRVM & Iudicio, & quomodo omnibus earum fallacijs occurrat, brevis & quasi Methodus quaedam & compendiosa.

Per D. NATHANAELM BAXTERVM, Colcestrensem.

Methodus, de qua vide Remi Dialecticam de Methodo
FINIS.

Qui sunt } Negatiue quod non
 boni i. z. }
 Boni de } 1. Ambulāt cum
 scribūtur } 2. Stant } impi-
 ab Effe- } 3. Sedent } is.
 ctis vel } Affirmatiue quod san-
 } ctimoniz adhareant
 } vers. 2.

Prioris summa
 est, bonos bea-
 tos esse, idcirco
 ostendit

Quæ illorum
 felicitas per
 comparatio-
 nem arboris,
 cui ponuntur
 tria attributa,
 nempe

1. Plantatio secun-
 dum aquas,
 }
 Sym- } 1. Regene-
 bolum } rationis.
 } 2. Succi
 } quem tra-
 } himus à
 } Christo.
 2. Fructuum pro-
 ductio, symbolum
 sanctificationis,
 ad } Gloriam Dei,
 } Commune
 } bonum.
 3. Constans viridi-
 tas symbolum per-
 seuerantiæ, quæ o-
 mnia exegetice
 proponuntur
 prosperandi verbo.

Propo-
 sitio du-
 plex.

Psalmus
 est ἀντι-
 γραφικός ge-
 neris dida-
 ctalici, cui-
 us partes
 sunt

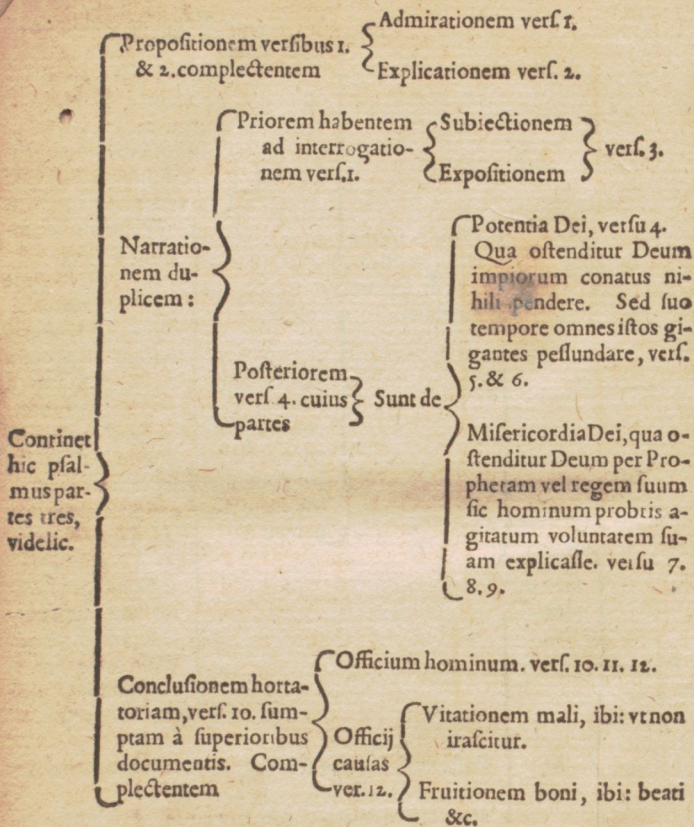
Posterioris summa
 impios non esse be-
 atos, idcirco descri-
 bit impios

Negatiue: non ita improbi, ver-
 su 4.
 Affirmatiue in } Radice, succo.
 verbo gluma } Fructu, viridi-
 carens } date.

Conclusio Epiphonematica.
 versu 5. 6. de

Impiorum leuitate vers. 5.
 Iustorum beatitatis causa.
 Improborum exitio, vers. 6.

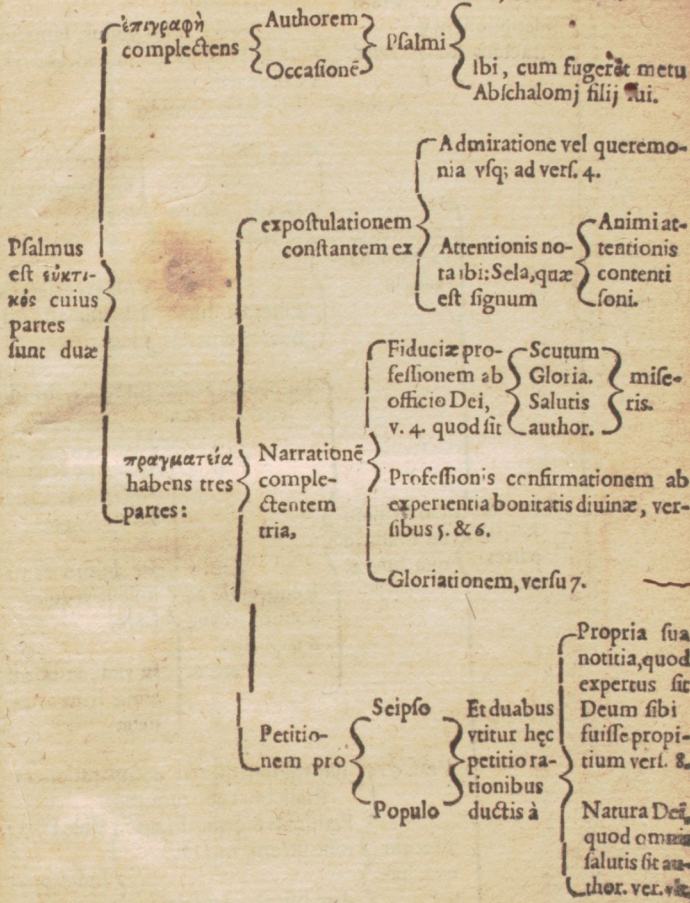
METHODVS PSALMI II.

Psalmus

METHODVS PSALMI III.

Ibi, Psalmus Davidis.

METHODVS PSALMI III.

	Vsum	Ibi, Magistro.	
Inscriptionem tractans tria	Genus	Psalmi vers. 1. ibi genus, symphonia fidium. Instru. sunt Πνευματικὰ	
		Φιλαρτία.	
		Authore	Ibi, Psalm. Davidis.
Psal. est εὐκτικός & διδασκαλικός, habens partes generales duas.	Exordium v. 2. ubi desiderantia	Exaudiri	Ab officio Dei ibi, Deus iustitię meę.
		Gratiam impetrare	
		Liberari duobus argumentis	Ab experientia. ibi dilatasti mihi &c.
Materiam habens partes tres:	Doctrinam de malis in qua sunt 2.	Euincuntur mali sui vers. 3. ibi filij virorum &c.	
		Verf. 4.	In mente & intelligentia vt agnoscant.
		Verf. 5.	In animo & voluntate vt quiescant.
		Reuocantur ad bonum ad ver. 6. tripliciter.	
		Verf. 6.	In vita, vt obedientię fructus edant.
Verf. 7.	Illustrationem per comparationem studij improborum vagi.		
Precem quę habet	Verf. 8.	Petitionis summā ibi, at- tolle lucem, vers. 7.	Vide Es. 9. 3.
		Amplificationem ab effectis	Lętitię } Iudic. 9. 27. Securitatis } Psal. 3. 5. 6.

Psalms

Inscriptione

Et

at

bu

Psalmus
εὐκτικός
habens
partes
duas,

Materia
habentem
partes
speciales
tres,

E
fi
te
u

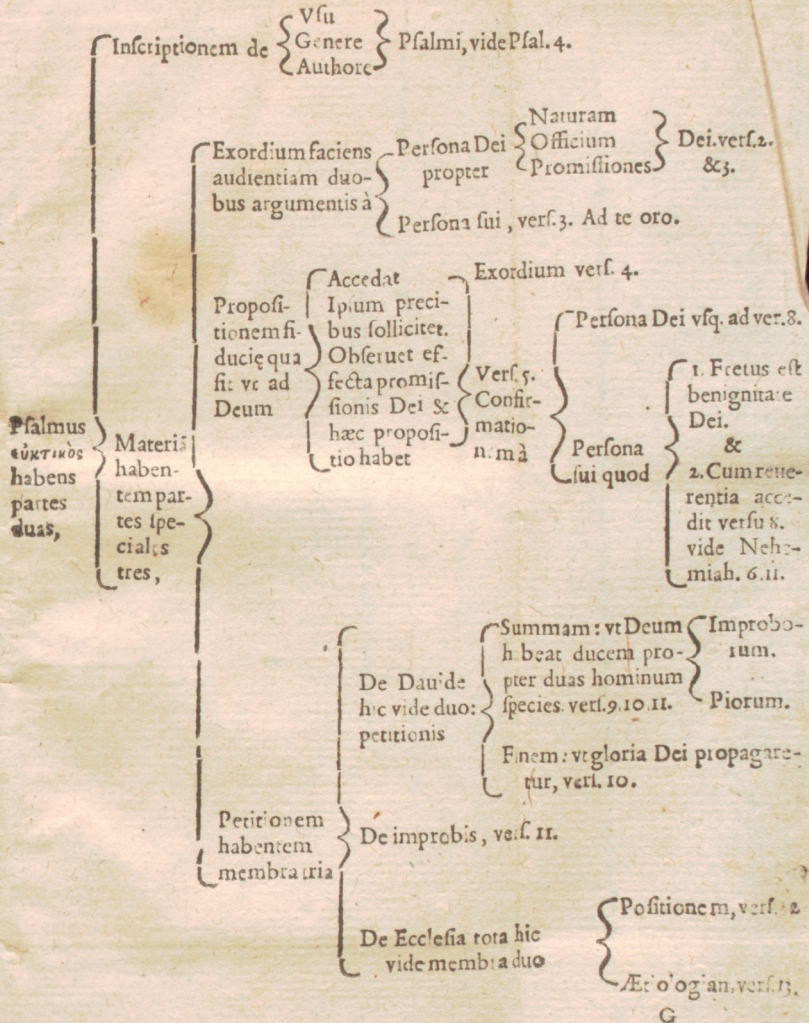
99)

io
cu
at
un

lt
i,
ad
re
es

METHODVS PSALMI V.

M

Inscr
tra

Psalm. est
εὐκτικός &
διδασκαλι-
κός, habens
partes ge-
nerales
duas.

Mat
h
p
u

ME

Vf

Ge

An

ἐπιγραφὴ
comple-
ctēs tria

99)

ὁ μὲν ἐστὶν
ἑκαστὸς,
εὐαγγελίου
ἑκαστοῦ 2.

petitio
nē, cu
ius pat
res sun
duæ

πραγμα-
τεία ha-
bēs par-
tes duas

Exult
fidei,
9. ad
vſque
partes

METHODVS PSALMI VI.

ἐπιγραφὴ
comple-
ctēs tria

Vsum ibi, Magistro.

Genus ibi, Symphoniae fidium ad gra-
uē symphoniam.
Authorem ibi, Psalmus Davidis.

Psalmi ver. 1.

Deprecatio
mali, id est

Iræ

Flagellorū Dei

4. primis versib.

hæc de-
precatio
habet tria

Exordium vers. 2.

Confir. à constitutione personæ suæ v. 3

Aposiopēsin vers. 4. ibi: quousque.

petiti-
onē, cuius
partes sunt
duæ

Petitio
boni, id
est,

Libera-
tionis
à vers. 5.

Salutis

Ad ver.
9. habēs
2. cau-
sas qua-
rū prior
est à

1. Natu-
ra Dei
habens

Exordium
vers. 5.

Cōfirma. à
gloria Dei,
vers. 6. vide
Pl. 30. 10. 88
19. 115. 17.
118. 17. Esa-
iæ 38. 18.

2. Sua
persona
habens

Positionem
ibi ver. 7. de-
fatigor, &c.
Hyperbo-
len ibi facio
ut patet vers.
7. & 8.

πραγμα-
τεία ha-
bēs par-
tes duas

Exultationē
fidei, à versu
9. ad finem
vsque, cuius
partes sunt

Apostrophe ad in-
micos illis opponēs

Epiphonema desi-
derans inimicorum

Gloriationē fidei vers. 9.
ibi Recedite à me.

Veritatem Dei vers. 10.

Stupefactionem vel stu-
porem.

Confusionem. vers. 11.

2. m. est
κατακλι-
σθαι, cuius par-
tes sunt 2.

M
THODVS PSALMI VI.

Infirmi ibi, Magistro.

nus ibi, Symphoniz fidium ad gra- } Psalmi ver. 2.
uem symphoniam. }
thorem ibi, Psalmus Davidis. }

Psalm. est
εὐκτικός &
διδασκαλι-
κός, habens
partes ge-
nerales
duas.

Deprecatio } Iræ } 4. primis versib.
mali, id est } Flagellorū Dei }

hæc de- } Exordium vers. 2.
precatio } Confit. à constitutione personæ suæ v. 3
habet tria } Apoptosefin vers. 4. ibi quousque.

Ma
h
p
u

Libera- } Ad ver.
tionis } 9. habēs
Petitio } à vers. 5. } 2. cau-
boni, id } } sas qua-
est, } } rā prior
Salutis } est à

Exordium
vers. 5.
1 Natura
Dei
habens } Cōfirma. à
gloria Dei,
vers. 6. vide
Ps. 30. 10. 88
19. 115. 17.
118. 17. Esa-
ia 38. 18.

Positionem
ibi ver. 7. de-
fatigor, &c.
2. Sua } Hyperbo-
persona } len ibi facio
habens } vt patet vers.
7. & 8.

ationē } Apostrophe ad ini-
à versu } micos illis opponēs } Gloriationē fidei vers. 9.
finem } } ibi Recedite à me.
cuius } } Veritatem Dei vers. 10.
sunt } } Epiphonema desi-
derans inimicorum } Stupefactionem vel stu-
 } poreum.
 } Confusionem. vers. 11.

(89)

Pfalz
über
die
hab
tes
ke

METHODVS PSALMI VII.

Titulum
cuius partes
sunt 4.

Genus ibi: ode varia.
Author ibi, Davidis
Vfus ibi, quam cecinit Domino } Vers. 1.

Occasio ibi, ad verba Cuthi qui fuit vel Schemi 2. Schem. 16. vel ex Schaulis aulicis vnus, vide 1. Schem. 22. 7. & 24. 10.

Psalmus est
ἀσμα καὶ
ῥητορικὸς
habens partes
generales
duas.

Ardētissima
oratio vsque
ad ver. 11. pro

Materiam
cuius partes
sunt 2.

Confirmatio
prophetica
cuius partes
sunt duæ:

Liberatione sui vsque
ad versum 9. quam
vt imperet vitur
instrumentis

Theolo-
gicis

Fide, versibus 2. & 3. ibi, ad te recipi me.

Testimonio bonæ conscientie,
& hanc causam tractat per

Thefin vel explicationem antea etæ vitæ
versib. 4. 5. vbi notatur Synecdoche, vers.
4. ibi, in manibus, id est, in me. Et hæc
explicatio ducitur

Vificatione mali, vers. 4. & 5.
Charitatis praxi, vers. 5. ibi: **Quin-**
ripui insequentem me. &c.

Hypothesin pænæ cui se dedit si huius cri-
minis reus apprehendatur vers. 6.

Rheto-
ricis

1. Exclamatione vers. 6. ibi. Sela.

2. Repetitione ora-
tionis vers. 7. cuius
partes sunt duæ

Exordium emphaticum ibi: Surge Deus.

Causa fina-
lis duplex

Proxima vt

Mali cohibeantur
Boni defendantur

Ver. 7.

Præcipua propagatio Dei gloriæ in ec-
clesia vers. 8.

3. Amplificatione per Hysterosin à cir-
cumstantijs habentibus v. 9. hæc 2.

Propositionem vers. 9. ibi Iehouah
rudicabit populos.
Petitionem singularem. ibi, vers. 9. **in-**
dica me Iehouah.

Euersione mali vers. 10.
cuius partes sunt duæ.

Causa duplex

Materialis, vt consternantur improbi.

Finalis vt iusti stabiliantur.

Confirmatio à natura Dei quod sit scrutator cordium.

Salutem recipit committens se Deo vers. 11.

Vfus fidei vers. 11. 12. duplex quod

Malorum cruciatus à Deo immisos obseruat vers. 12. vide Deut. cap. 28. v. 25.

Consequentiâ fidei, cuius
partes sunt duæ:

Quid euenturum sit improbis à
versu 13. ad 18. quorum natu-
ram describit tribus allegorijis.

Militiæ vers. 14. qua significantur vires malorum.

Partus id est consilia vers. 15.

Fouæ id est fraudes versibus 16. 7.

Quid pij facturi sint pro liberatione sua, vers. 18.

FINIS.

M
THODVS PSALMI VI.

P
Psalm. est
ευκτικος &
διδασκαλι-
κος, habens
partes ge-
nerales
duas.
N

cuius
sunt } Epiphonema desi-
derans inimicorum }
porem.
Confusionem. vers. 11.

A 94627
(X 2210799)

Psalm. est
εὐκτικός &
διδασκαλι-
κός, habens
partes ge-
nerales
duas.

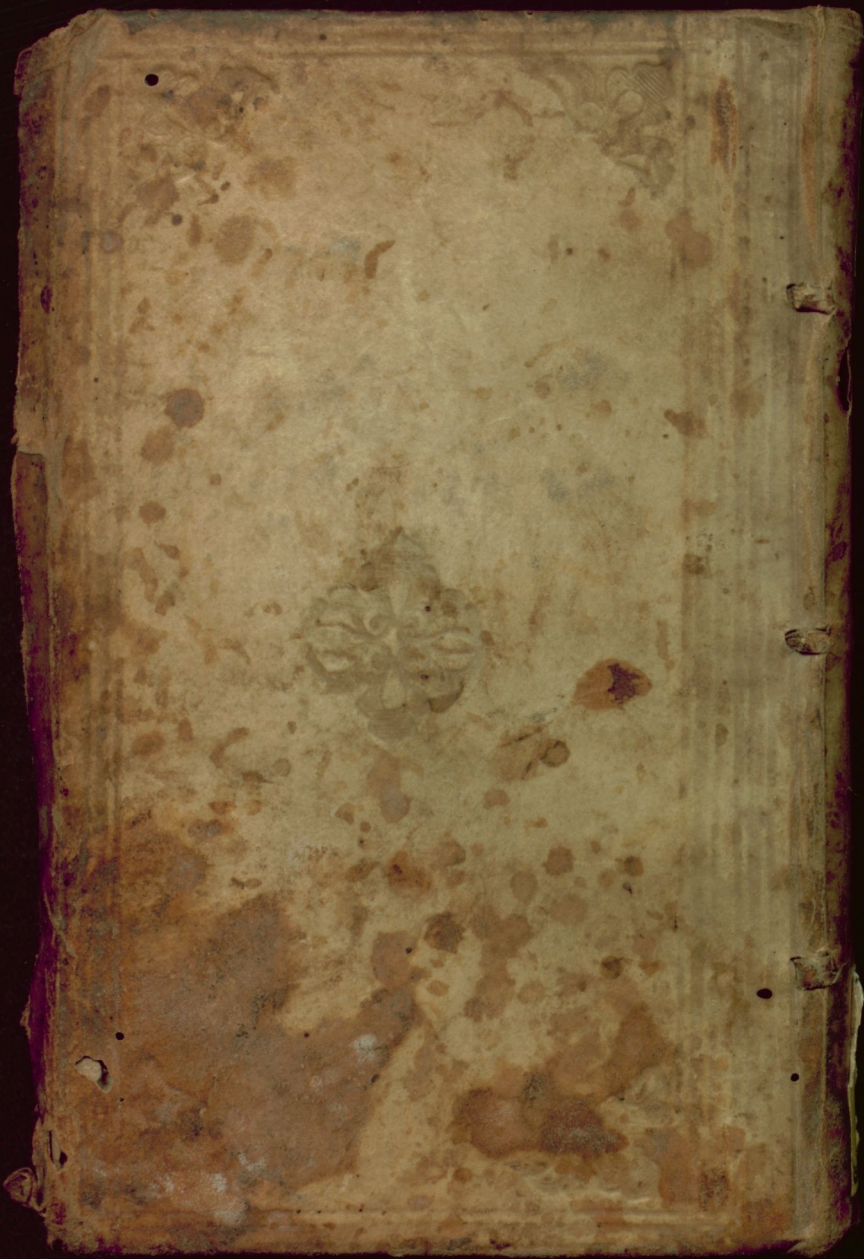
*Archa sex seruos feruore refrigerat uisus,
cras unum pulo nec timidity ero.*

cuius
sunt } Epiphonema defi-
derans inimicorum } Cc

154627
(x2210799)

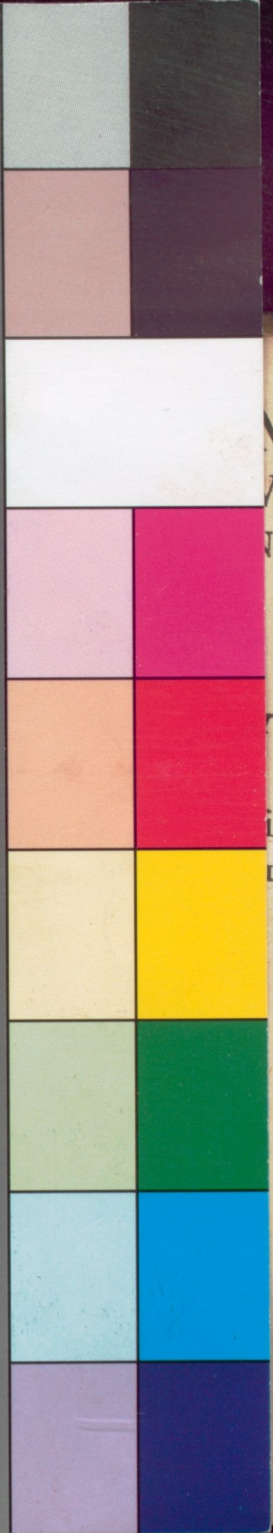

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

P
DI

D. 2
His
&

MI
Æ-

ERO
iarum
I.

